

YENİ ÇAĞ

- **XX:** Halk yenilemez
- **V. Teitelboim:** Dramatik tecrübe ve devrimin zaferi
- **İ. Kapitonov:** Parti-içi demokrasinin gelişmesi
- **XX:** V. İ. Lenin'in "Komünizmin çocukluk hastalığı: Solculuk" adlı eserinin günümüzdeki önemi
- **Y. Kuçinski:** Çağdaş kapitalizmde artık-değer kanunu
- **Y. Varholik, O. Çmolik:** Çekoslovakya'da komünistler ve genç nesil

Özel sayfalar

- **XX:** TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı
- **A. Saydan:** Seçim sonrası aşama, bunalımların derinleşmesi ve bu aşamada Türkiye Komünist Partisinin tutumu
- **A.S.:** Dünya ve memleket devrim hareketlerinde sapık ve yıkıcı akımlar

11 (113)
Kasım
1973

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Halk yenilemez

Şili'de karşı-devrim kanlı serüveni, bütün insanlığın şiddetli protestolarına yol açtı.

Sosyalist topluluk ülkeleri, komünist ve işçi partileri, Şili halkının haklı davasını kesinlikle destekliyorlar.

Bütün Lâtin Amerika, İngiltere ve İtalya, Fransa ve Federal Almanya, Birleşik Amerika ve diğer birçok memleket güçlü yığınsal grevler, gösteriler ve mitinglerle çalkanıyor.

Helsinki'de Uluslararası Konferansa katılan kırktan fazla memleketin temsilcileri, dayanışma hareketinin süratle genişletilmesini öngören bir deklarasyon kabul ettiler.

Şili'deki facia bütün dünyayı sarstı. Kara gerici kuvvetler bir askeri isyan çıkarak, halk hükümetini devirdiler. Artık bütün maskeler sıyrıldı. Âsilerin, özel mülkiyeti savunma ve «Marksizmin kökünü kazıma» niyetlerini açıklıyan deklarasyonları, kendilerini destekliyen çevrelerin esas amaçlarını, yani Şili devriminin kazanımlarını yoketme, memleketi yeniden emperyalist tekellerin egemenliği altına düşürme emellerini ortaya koyuyor.

Canavarlaşan askeri klik birbirinden ağır cinayetler işliyor. Demokratik gelenekleriyle haklı olarak övünen memleket baştanbaşa kana bulanmış, yekpâre bir zindana çevrilmiş bulunuyor. Cumhurbaşkanı Salvador Allende öldürüldü. Cunta Şili'nin en büyük ozanı Pablo Neruda'nın ölümünü çabuklaştırdı. Bunun vebali cuntanın boynundadır. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Korvalan tutuklandı ve askeri mahkemeye verildi. Bu kara haber, dergimizin bu sayısı basına verilirken alındı.

Binlerce işçi ve köylü, memur ve aydın, sol partiler temsilcileri ve partisiz yurtseverler, bir yığınsal kırığa, işkence ve eziyetlere kurban gittiler. Halk hükümeti işbaşındayken, anayasayı ve yasallığı hararetle savunan ve aynı zamanda saman altından su yürüterek karşı-devrim darbesini hazır-

lıyan sözümona hür dünya övgücüler, Şili'de bütün hukuk kurallarını çiğnediler, Ulusal Kongre'yi dağıttılar, politik partileri yasakladılar.

Bütün olaylar ve kanıtlar, halen memlekette, tekelci sermayenin çıkarlarını yansıtan ve ABD emperyalizmi tarafından desteklenen, halk aleyh-tarı bir faşist tipi terörist diktatörlük kurulmuş olduğunu gösteriyor. Şili'deki Eylül darbesinin, inisiyator ve koruyucularının canavarlık ve kanunsuzluk-ları bakımından, politik hıyanet ve ikiyüzlülükleri bakımından, Lâtin Ame-rika tarihinde bir başka eşi yoktur.

Bugün düşman bayram ediyor. Burjuva ideologları, oportünistler, sağ ve «sol» revizyonistler, Salvador Allende hükümetinin yenilgisi olayını sömüre-rek, sol güçler arasında görüş ayrılıkları yaratmak ve körüklemek maksa-diyle, Şili devrim tecrübesini çabucak çizip atmaya, Marksist-Leninist öğ-retiyi revize etmeye kalkışıyorlar. Bu koşullar altında, Şili komünistlerinin kanısınca, Salvador Allende hükümetinin eyleminin derinlemesine bir tah-lilden geçirilmesinin, devrimci savaş yolları ve biçimleri, ittifaklar politi-kası, halkın iktidara gelmesinden sonra zaferi sağlamlaştırma, silâhlı kuv-vetlerin sosyal rolü gibi sorunların ve Marksist-Leninist teori ve pratiğin diğer birçok büyük problemlerinin daha ileri doğru işlenmesinin bilhassa büyük bir önemi vardır.

Şili'de halk hükümetinin üç yıllık eylemi, yalnız memlekette köklü dönü-şümlere yol açmakla kalmadı, aynı zamanda Lâtin Amerikanın genel poli-tik durumunda da olumlu değişimler yarattı. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Korvalan yoldaş, bundan üç yıl önce dergimizde yayımlanan bir yazısında şöyle demişti: «Mücadelede karşılaşılan güçlükler ve gelecek-teki çarpışmaların sonuçları ne olursa olsun, bugün halkın sağladığı seçim zaferi ve Şili'de amacı sosyalizmi kurmak olan ilk ardıcıl anti-emperyalist ve anti-oligarşik hükümetin kurulması, zamanımız tarihine, Lâtin Amerika kıtasının olağanüstü bir olayı olarak girecektir.»

Başarısızlıklar devrimciler için birer ibret dersidir. Başarısızlıklar da yeni bir tecrübedir ve devrimcilere çeşitli mücadele biçimlerini ustalıkla bağ-daştırmayı öğretir. Halk bir veya birkaç çarpışmayı kaybedebilir, fakat tüm kurtuluş savaşının zafere ulaştıracak olan sonucunu, çağdaş dünya geliş-mesinin bütün gidişi peşinen belirlemiş bulunmaktadır.

Yeni politik durum içinde Şili halkı direnmeye devam ediyor. O müca-delesinde yalnız değildir. Sosyalist ülkeler halkları, kapitalist devletler emekçileri, emperyalizme karşı ve ulusal kurtuluş uğrunda savaşanlar, bü-tün dünya ilerici kamuoyu Şili halkından yanadırlar.

Yığınsal grevler ve gösteriler, politik partilerin, uluslararası örgütlerin, devlet ve toplum adamlarının bildiri ve demeçleri, parlâmentolarda ve Bir-leşmiş Milletler Teşkilâtı'nda yaptıkları konuşmalar, faşistlerin eylemlerinin halkları ne kadar üzdüğünü ve öfkeliendirdiğini göstermekte, onların Şili

yurtseverleriyle dayanışmalarını somutlandırmaktadır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler hükümetleri, askerî cuntanın iktidarı ele geçirmesi dolayısıyla, Şili'yle diplomatik ilişkilerini kesmişlerdir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi yazı kurulu, Şili halkıyla, prole-taryasıyla, Komünist Partisi'yle, Sosyalist Partisi'yle ve memleketin diğer ilerici parti ve örgütleriyle kardeşçe dayanışmasını belirtir, karşı-devrimci darbeyi şiddetle kınar, ülkede her şeyden önce insanın yaşama hakkına saygı gösterilmesinde, politik tutukluların derhal serbest bırakılmasında, kanunsuzluklara ve teröre son verilmesinde ısrar eder.

Bugünkü geçici başarısızlık ve güçlükler rağmen, Şili'de bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme mücadelesi halkın zaferiyle sonuçlanacaktır.

Dramatik tecrübe ve devrimin zaferi

Volodia Teitelboim

Şili Komünist Partisi

MK Politik Komisyonu üyesi

OLAĞAN FAŞİZM

Şili âdeta Nazilerin hüküm sürmekte olduğu bir memleket izlenimi bırakıyor. Gerçekten de, 11 Eylülde yapılan gerici askeri darbe, Hitlercilerin eylemine özgü çizgiler taşıyor. 1933 yılında Berlin'de olup bitenler, 40 yıl sonra Santiago'da aynen tekrarlanıyor. Tabii, şimdi zaman ve koşullar başkadır. Dünyada sosyalizmin ağırlığı ve halkların rolü artmıştır. Tarih artık başka biçimde oluşmaktadır. Fakat yine de dereler kibi kan akmakta, sokaklarda ve meydanlarda insan avı alıp yürümektedir. Öldürülenlerin sayısı onbinleri buluyor. Kurşuna dizilenlerin sayısı günden güne kabarıyor. Akşam olup da sokağa çıkma yasağı saati başladı mı, karanlığın perdesi arkasında o korkunç «gece ve sis» harekâtına hız veriliyor. Gecenin geç saatleri yığınla insana kıyanların en sevdikleri saatlerdir. Amerikan vatan-daşı Adam ve Patrisiya Geret-Şeş ailesi gördüklerini şöyle itiraf ediyorlar: «Ulusal stadyumda 400–500 kadar tutukluyu nasıl kurşuna dizdiklerini gördük. Onları 30–40 kişilik gruplara bölerek kurşunluyorlardı.»

Darbeciler mahalle mahalle, ev ev tarıyarak «temizlik» yapıyorlar. Görevlendirilen askerler kapıları dipçikle kırıyor, korkudan çığlıklar koparan çocukları çiğniyerek susturuyorlar. Buldukları bütün kitapları sokağa fırlatıyorlar ve caddelerde yakıyorlar. Her yerde, otomatik tabancalı askerlerin sürüp götürdükleri eli-kolu bağlı «esir» grupları (bu «esir», cuntanın hizmetindeki zavallı kalemşorların kullandıkları askeri deyimdir) göze çarpıyor. Ana caddelerde ve sokaklarda 25 mm. çapındaki toplarıyla zırhlı arabalar devriye geziyor. Bütün kavşaklara makineli tüfekler ve bazuklar yerleştirilmiş bulunuyor. Adli Tıp Enstitüsü'nün morgunda, ceset yığınları arasında, tanınmaz hale getirilmiş işçi ve üniversite öğrencisi ölüleri arasında kendi yakınlarını arıyanlar eksik olmuyor. Çokluk, ölüleri «ibret olsun» diye doğrudan doğruya sokaklara atıyorlar. Yığınla insan kırımına tanık olanlar şöyle anlatıyorlar: «Sokaktan bir tutuklu kafilesi geçiriliyor, ve bunlar hep bir ağızdan «Enternasyonal»i söylüyorlardı. Derken, silâh sesleri bastırdı hepsini. Kırık-dökük birkaç ses daha duyuldu. Sonra onlar da söndü...»

Paris proleter-komünarları ve Çarlık Rusyası proletaryası gibi, Naziler tarafından insafsızca kurşunlananlar gibi, Şili halkı da cellâtlarla karşı kar-

şıya ve göz gözedir. Fakat halk, bu cellâtların da bir gün Şili topraklarında kurulacak Nürnberg Mahkemesinde sorguya çekileceklerine, o günün ergeç geleceğine inanıyor. Bir zamanlar Hitler de dünyayı avucu içine alabildiğini sanıyordu. O cellât, Rayhştag'ın enkazları arasında yaraşık âkibetini buldu ve onun imparatorluğu, kendinin iddia ettiği gibi, bin yıllık bir Rayh olamadı. Bugün Şili yurtseverlerine kıyan faşist cellâtlar bunu unutmamalıdır. Şili yurtseverleri, hain generallerin halkın üzerine sürdükleri asker-jandarma tedip müfrezelerinin kurşunlarına, devrim şarkıları söyleyerek göğüs germekte ve bugün ağır günler yaşayan memlekette alıkıran başkesen olup çıkan bu cellâtlardan hesap sorulacak günün uzak olmadığına inanarak ölmektedirler.

Asiler, kansız, yalın ve beklenmedik bir darbe yapmayı düşünüyorlardı. Akılları sıra, uzaktan, Vaşington'da CIA bürolarından yönetilen komplo makinesini harekete geçirmek üzere düğmeye basacak ve ellerini bile kirlletmeden iktidarı alvereceklerdi.

Ama evdeki hesap çarşıya uymadı: İlk engel olarak, Cumhurbaşkanı Allende'nin direnişiyle karşılaştılar. Asiler, nice Lâtin Amerika cumhurbaşkanlarının başına geldiği ve âdeta pijamayla uçağa bindirilerek, dayanılır veya dayanılmaz bir sürgüne gönderildikleri gibi, Salvador Allende'nin de daha ilk tehdit veya ulti-matodan sonra hemen teslim oluvereceğini hesap ediyorlardı. Ne var ki, Allende onlara gerçek Şili'li olarak cevap verdi: «Hainler beni ,La-Moneda'dan ancak tahta pijamayla çıkarabilirler!»⁽¹⁾ Ona, selâmetle bir yabancı memlekete aktarılacak, sürgüne gönderilmek üzere teminat verdiler. Fakat o, kuvveti ele geçirmiş olsalar da, hukuku yitirmiş bulunanların bütün tekliflerini erkekçe reddetti. Ve silâh elde, çarpışarak can verdi. Eşitsiz bir çarpışmaydı bu. Dayanması uzun sürmedi. Karşısındaki âsi yüzbaşı Garido'nun kahpe kurşununa kurban gitti. Allende Şili halkının ve bütün Lâtin Amerikanın şanlı bir kahramanı olarak öldü; kendini halkın dâvasına, Şili'de yeni toplumu yaratma dâvasına büsbütün adanmış için cellâtlar tarafından ölüme mahkûm edilmiş bir devrimci olarak can verdi. Aramızdan ebediyen ayrıldı, fakat memleketimiz için sosyalizm yolunu açarak gitti. Ölümünün bütün vebalı cellâtların boynunadır. Direnişiyle ortaya koyduğu kahramanlık örneği, yığınlara, faşizmle mücadele yolunu göstermektedir.

Asilerin karşılaştıkları ikinci engel, her yerde silâha sarılan halkın direnişi oldu. Halkın metaneti, darbecilerin peşin hesapları gereğince iktidarı kolayca alıverme plânlarını, yani herkesi bir askeri müdahaleyle, silâh şakırtısıyla, ellerine memleket savunması için verilen silâhı halkın göğüsüne dayıyarak emellerine ulaşma düşüncelerini altüst etti.

(1) «La-Moneda», Şili Cumhurbaşkanlığı Sarayı. «Tahta pijama», tabut anlamında Şili halk deyi-mi.

Şili tarihinde ilk defa olarak Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nın uçaklarla barbarca bombalanması emrini verenler, hiç tereddüt etmeden, havadan ve yerden fabrika ve işletmelere karşı da ateş açtılar. Millileştirilmiş işletmelerden sonra «Sumar» tekstil kombinasında 500 işçi öldürüldü. Cellâtlar bu kanlı cinayetlerinin çoğunu ceza kamplarında tamamladılar. Teknik Üniversite'de her on öğrenciden biri kurşunlandı. Yoksulların barındıkları mahallelerde de aynı barbarlıkla insan kırımına girişildi.

Terör, büyük bir kan lekesi halinde, Arika'dan Magalyanes'e kadar bütün memleketi yayılmaya başladı. Halk Birliği Cephesi yöneticilerini ve taraftarlarını ele geçirmek üzere, düpedüz bir süre avına giriştiler. Radyo ve televizyon, cunta tarafından aranan kişilerin listelerini açıklayıp duruyor. Cunta, bu satırların yazıldığı günlerde, uluslararası komünist ve işçi hareketinin ünlü militanlarından olan Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Korvalan'ı yargılamaya hazırlanıyor. Korvalan tutuklanmış ve sözümona Harp Divanı'na verilmiştir. Terör ve baskı karşısında Şili halkı direniş bayrağını açmış bulunuyor. Bu bayrak dürülmüş değildir. Âsi generaller cuntası memleketi doğrudan doğruya bir iç harp durumuna getirdi. Bir kılıç darbesiyle, olağanüstü durum kanunu bir yana, diğer bütün kanunları yokketti. Aslında, olağanüstü durum kanunu denilen geçen yüzyıldan kalma şiddet fermanı da paravanadan başka bir şey değildir, zira cunta kendi iradesinden, korku ürünü olan keyfi kararlarından başka kanun tanımamaktadır.

Cunta kan ve ateş içinde kendi doğumunu kutlar gibidir. Âsi generallerin elleri dirseklerine kadar halk kanına bulanmıştır. Fakat bu cellâtlar güruhu, eşitsiz bir savaş verilmekte olsa da, halkın öfkesinin, kutsal belleği ideallere bağlılığının ve halk direnişi alevinin ne demek olduğunu derhal anlamıştır. Şili'de artık faşizme karşı yurtsever, halkçı ve ulusal direniş başka başka biçimler alabilir; fakat halk hürriyete, demokrasiye ve egemenliğe yeniden kavuşmadıkça, memleket önce yürüdüğü yola tekerrar koyulmadıkça, bu direniş durası değildir. Şili bugün lâv dökken bir volkandır.

Faşistler memlekette istedikleri mezar sükûtunu sağlayamayacaklardır. Halk bu kanısını ve uyarısını, şair Pablo Neruda'nın cenaze törenindeki davranışıyla açıkça belirtmiş bulunuyor. Cunta, Lâtin Amerikanın yirminci asırlı en büyük şairinin ölümünü insafsızca çabuklaştırdı. Neruda, ölüm döşeginde bile, faşizmin içyüzünü açığa vuran ateşli şiirler yazdı. Büyük ozan, silâh elde olarak, olağanüstü bir ustalıkla silâha çevirdiği şiiriyle savaşa katılarak, son nefesine kadar çarpışarak, kan verdi. Cunta ise, ondan öç alma hırsıyla, Santiago'daki evinin ve son zamanlarda çekildiği İslia-Negra'daki köşesinin yağma edilmesini emretti. Şairin nâşi önünde dostlarının saygı duruşunda bulunduğu odanın, âdeta kıran girmiş gibi bir hali vardı. Burada ruzgâr bir yandan girip öte yandan çıkıyor, ıslak ve

çamurlu kapı önünde cam kırıklarından geçilmiyor, her yanda mobilya kırıkları, yırtık kitap sayfaları ve didik didik edilmiş nice sanat eserleri tekerleniyordu. Neruda ile vedalaşmaya gelenler sadece dostlarıydı. Cunta, şaire cenaze töreni yapılmasını yasaklamıştı.

Ne var ki, silâhların ve bazuka namlularının tehdidi altında olsa da, Pablo Neruda, 25 Eylül sabahı, her bir ağızdan «Enternasyonal»i söyleyen dostlarının elleriyle toprağa verildi. Gömme töreni, hükümet darbesinden 14 gün sonra, direniş güçlerinin ilk yığinsal politik gösterisi halini aldı. Hazır bulunanlar durmadan çoğalıyor ve şu sözler tekrarlanıyordu: «Kahrolsun faşist cunta! Dikta istemiyoruz! Sen bizimlesin, Pablo Neruda, ozan yoldaşımız hep bizimle olacaksın!» Büyük metal tabutun çevresinde, komünistler, şairin arkadaşları ve başeğmez halkımızın en iyi temsilcileri yer almışlardı. Onun önünde âdeta ant içiyorlardı: «Yolumuzdan dönmiyeceğiz, asla dönmiyeceğiz!» Büyük şairle böylece vedalaşan Halk Birliği temsilcileri arasında, 1970 başkanlık seçimlerinde Hristiyan-Demokrat Partisi'nin aday ve partinin sol kanat temsilcisi olan Radomiro Tomić de vardı. Bu, gerçekleştirilmesi için ant içilen ideal uğrunda mücadelede geniş bir yurtseverler cephesinin ilk örgüsünün oluşması anlamına geliyordu.

Gömme töreninde, bir işçi, yanındaki gazeteciye aynen şöyle dedi: «Ben Pablo Neruda yoldaşı tanı mıyordum; fakat o artık bizim için gerçek hürriyet sembolü oldu.» Bu sıradan işçi, bu sözleriyle, inkârı olanaksız bir gerçeği dile getirmiş oluyordu. Şili halkı yalnız hürriyet ve demokrasi değil, yalnız insan hayatına ve insanlık değerlerine saygı sembolü değildir. O aynı zamanda yurdun kendisidir, gerçek Şili'dir.

« MADE IN USA »

Fakat emperyalistler, yerli oligarşi ve gerici burjuvazi, Şili'de bütün bu yaptıklarından sonra, bütün bu değerler kana bulandıktan sonra, cumhurbaşkanı ve binlerce yurttaş öldürüldükten sonra, bütün anayasal haklar da çiğnendikten sonra, şimdi kamuoyunun karşısında hangi yüzle demokrasi, hürriyet, anayasa, kanun, insan hakları ve özgür düşünceden yana olduklarını söyleyebileceklerdir? Cumhurbaşkanlığı Sarayı bir harabeye döndürülmüştür. Âsilere bağlı olduğu anlaşılan parlamento çoğunluluğunun, ateşle oynuyarak, gericiğin baltalayıcı eylemlerini el altından desteklemiş ve teşvik etmiş olmasına rağmen, parlamento dağıtılmıştır. Yılan, artık kendisini koynunda besliyen de sokmaktadır.

Bugün yığınla insan kırımına girişenler, asker olarak içtikleri and'ı bozanlar, kendi meslek şerefini çiğnienler, her yerde «milliyetçi» olduklarını söyleyerek boyuna göğüs dövüyorlar. Ne var ki, bunlar, bir yabancı casusluk merkezince hazırlanmış plânı gaddarca yerine getiren eli kanlı infazcılardan başka bir şey değildirler.

Son zamanlarda, «International Telephone and Telegraph» (ITT) kablolarından Şili'yle ve komplocuların kışlalariyle devamlı olarak konuşmalar yapılmıştır. Eğer şimdi, bütün olup bitenlerin ışığı altında, ITT'nin vaktiyle Amerikan gazetecisi Jack Anderson tarafından basında yayımlanan gizli dokümanlarına tekrar göz atacak olursak, Şili halk hükümetine karşı komp-lonun nasıl hazırlandığını daha iyi anlayabiliriz. Kaba ve küstahça itiraflarda pervasız bir açıklık vardır. Vaşington'da demokrat Frank Çırç'ın başkanlık ettiği Senato Alt Komisyonu'nda, ITT Başkan Yardımcısı William Merriam, adına Broe dedikleri bir ajan vasıtasıyla CIA ve Beyaz Saray'la görüşmeler yaptığını ve haberleştiğini açıklamaktan çekinmemiştir. Bu pervasız itiraflar o kadar tiksindiricidir ki, «New York Times» gazetesi, 22 Mart 1971 günlü sayısında, ITT'nin küstah tutumunu kınayan bir başyazı yayımlamıştır. Bu yazıdan anlaşıldığına göre, Beyaz Saray'da Henri Kissinger'e ve CIA'nın o zamanki direktörü Riçard Helms'e dilekçelerle başvurulurak destek ve yardım istenmiştir. Kimdir dilekçe veren ve yardım isteyen? CIA'nın eski direktörü Jon A. Makkov'n'dur (kendisi halen de CIA'de danışman ve aynı zamanda ITT'nin direktörüdür). «New York Times»in sözü geçen başyazısında bununla ilgili olarak şunlar belirtiliyor: Mister Makkov'nun dediğine göre (ki bundan şüphe etmeye hakkımız yoktur), gerçekleştirilmesi için dilekçeyle yardım istedikleri plânı hazırlayan ITT değildir. Gelgelelim, dilekçenin verilmesi üzerinden bir yıl geçtikten, yani Şili'de ITT'nin kontrolü altındaki telefon kumpanyasına devletçe el konul-masından hemen sonra, bu Kuzey Amerika birliği, Beyaz Saray'a, 18 maddeden ibaret olan ve her maddesiyle Şili'ye karşı doğrudan doğruya saldırıya geçilmesini öngören ve karşı-devrim talimatı veren bir plân sunmuş-tur. Plânın bu bölümü, Şili'de bütün Amerikan yönetimi için öncelikle dikkate değer bir durum olduğuna ve S. Allende'nin önümüzdeki şu gayet kritik altı aydan fazla tutunamaması için gizlice, fakat en etkin biçimde her şeyin yapılması gerektiğine dair sözlerle başlamaktadır. Ve daha sonra şöyle denilmektedir: Biz, Beyaz Saray'a, Şili üzerinde baskı yapmak amacıyla, Ulusal Güvenlik Konseyi içinde özel bir çalışma grubu görevlendir-mesini de salık verebiliriz.

Şili halk hükümetine karşı bütün danışıklı eylemleri işte bu çalışma grubu yönetmiştir. Söz konusu 18 maddede en çeşitli sorunlar ele alınmaktadır. Bir başka deyişle, bu maddeler, her alanda saldırı ve komplo, bu cümleden olarak mali-ekonomik ablukayı, gazete ve gazeteciler satınalmayı vb. öngören titizlikle hazırlanmış bir plân içermektedir. Bu, bütün kendine özgü kurallariyle işin her yönünü gözönüne alan bir hazırlıktır.

Plânın yedinci maddesi özellikle dikkate değer. Bunda, Şili silâhlı kuvvetlerinin güvenilir çevreleriyle irtibat ve temaslara, savaş donanması için yakıt ve hava kuvvetleri için benzin tedarikinin kısıtlanmasına önem veril-mesi gereği belirtiliyor. İşin tehlikeye düşürülmemesi için, her şeyde gayet tedbirli davranılması salık veriliyor. Böyle bir yapma kısıtlama ve engelle-

menin, ordu içinde Allende'ye karşı hoşnutsuzluğu elbette artıracığına ve bu suretle onun hükümetten uzaklaştırılması gereğini daha kuvvetle hissettireceğine işaret ediliyor. Daha sonra da, yığınsal çalkantıların nihayet zorkullanım atmosferi yaratacağı ve bunun da askeri çevreleri müdahale etmek zorunda bırakacağı söyleniyor.

Kısacası, ekonomik ve politik komp-lonun yanısıra, propaganda makine-sinden her biçimde yararlanmanın yanısıra, silâhlı kuvvetler arasına so-kulma eylemi de başlıyor. Ve Birleşik Amerika, karşılıklı yardım antlaş-masına dayanarak, ABD misyonlarının emrinde bulunan bütün araçlardan ve yıllık ortak manevralardan yararlanarak Şili askeri kuvvetlerine sokulu-yor, komuta heyetine etki yapıyor. Subayların Panama, Porto-Riko ve Bir-leşik Amerikadaki «Zararlı Eylemlerle Mücadele» okullarından geçirilmesi bunun somut kanıtlarından biridir.

Kuzey Amerika askeri deniz kuvvetleri istihbarat servisine mensup subay-lar, Şili donanmasında ve diğer sınıflardan askeri birlikler içinde aktif bir eylem gösterdiler (kaldı ki, bu birliklerin teknik donatım ve cepane tedariki ABD'ye bağlıdır). Böylece, Birleşik Amerika tarafından yönetilen kompo merkezi ile doğrudan doğruya bağlı eksiksiz bir mekanizm meydana ge-tirildi.

Sağcı subaylar, askerlerin arasında yoğun bir ajitasyon yaptılar. Bun-lara göre, silâh kontrolü yasaasının uygulanması, sol yığınsal örgütleri orta-dan kaldırma yolundaki hazırlığın ilk adımı olmalıydı. Sağcı subaylar tüccarlarla anlaşıyor, ve onları, assubaylarla erlere yiyecek ve eşya sat-maktan alakoyuyorlardı. Böylece astları arasında hoşnutsuzluğu besleyip körüklüyor, sonra da açıktan açığa hükümet darbesine katılmaya çağırı-yorlardı.

29 Haziranda donanma içinde uç veren (ve «Tancazo» denilen) silâhlı isyandan sonra, darbe istemiyen erler ve assubaylar arasında yığınla tu-tuklama ve kovuşturmalar başladı. Âsiler, silâhlı kuvvetlerin henüz hükü-mete sadakatini korumakta olan bölümünü ürkütüp yıldırmaya çalıştılar. Hava kuvvetlerinde de bütün faşist unsurlar buna benzer yöntemlerle hare-kete geçerek, yapılacak hükümet darbesine hava kuvvetlerinin de aktif olarak katılması, ve bu yolda, işçi konum yerleriyle sanayi merkezlerinin bombalanması da dahil, her araca başvurulması fikrini aşılama giriş-tiler. Ağustos sonunda, general Prats gibi Anayasaya bağlı askeri kişilerin görev yerlerini değiştirme işlemleri sıklaştı. Bunun sonucu olarak, isyan çıkarma ve kargaşa yaratma plânlarını gerçekleştirme olanakları geniş-le-di.

Amerikalılar, isyanı ve bağ kurmakta kullandıkları ajanlarını esinleyici rolünde eylem gösteriyorlardı. Memleket içinde Hristiyan-Demokrat Par-tisi sağ kanadının, gerici Milliyetçi Parti'nin ve «Yurt ve Hürriyet» örgütü faşist vurucu gruplarının sivil cihazı da Amerikalıların yönetimi altında bu-

lunuyordu. Bunların eylemlerini âsilerin çabalarıyla ahenkleştirmek üzere «silâhlı cephe sivil danışmanları» grubu görevlendirilmişti.

Haziran ortalarında, cepheden hücumla geçilmesi ve birçok paralel aksiyonun gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı. Öngörülen başlıca aksiyonlar şunlardı:

– Kamyon sahiplerinin, serbest meslek erbabının ve tüccarların bölüm bölüm veya hep birlikte grevlere geçmeleri (S. Allende'nin «burjuvazinin grevi» adını verdiği aksiyon);

– Yasama ve yargı organlarının (anayasa çerçevesinde kalarak) yürütüm organına karşı saldırıya geçmeleri ve cumhurbaşkanının «kanunsuz» ilân edilmesi;

– Silâhlı kuvvetler içinde disiplinin eninde sonunda isyana yol açacak biçimde baltalanması; ⁽²⁾

– Prats'ın ne pahasına olursa olsun uzaklaştırılması ve generaller kademesinin daha büyük kısmı üzerinde her suretle kontrol sağlanması;

– Kargaşa yaratmak üzere, bazı meslek birliklerinin saldırgan eylemlerinin, aşırı unsurların terörist çıkışlarının her bakımdan körüklenmesi;

– Kuvvetler dengesinin burjuvazi yararına değişebileceği bölgelere sokulmak üzere çaba gösterilmesi . . .

Agustin Edwards'ın (Yanki'lerin ajanı) sahibi bulunduğu «El Mercurio» gazetesi, 29 Ağustosta, düşünülen darbenin bir manifestosunu yayımladı. Bu manifestoda, hiç bir ikircime yer bırakmamak üzere, «Şili yeni anayasallığı sağlama yolunda en iyi insanlarını ancak silâhlı kuvvetlerimizin birlikte yönetimi altında bir araya toplayabilir» deniliyordu. Bu yargı isyan hazırlığının en yüksek noktasıydı.

İşte maskesi indirilmiş Yanki emperyalizmi politikasının görünüşü budur. 1920–73 yılları döneminde Lâtin Amerikada 90 kadar askeri darbe yapıldığı biliniyor. Bunların çoğunda, perde arkasında ipleri oynatan Kuzey Amerikan İstihbarat Merkezi'dir.

Şili'deki Eylül isyanı «Made in USA» («Amerikan malı») ⁽³⁾ damgasını

⁽²⁾ 29 Haziran isyanı plânın bu bölümünün birinci aşamasıydı. Bu isyanın suya düşürülmesinden sonra, darbe hazırlığı merkezinde, silâh kontrolü yasasının uygulanması sorunu ileri sürüldü. Maksat, emekçileri ürkütüp yıldırma ve silâhlı kuvvetlerin belirli harekâtı gerçekleştirme yeteneğini açıklığa kavuşturmaktır.

⁽³⁾ ABD Genelkurmay Komitesi Başkanı amiral T. H. Moorer, 22 Mayıs'ta Porto-Riko'da verdiği bir demeçte, memleketinin, çağdaş endüstri toplumu için gerekli 74 çeşit ana maddenin 22'si bakımından yabancı ülkelere bağlı olduğunu söyledi. Bunlardan biri de bakırdır. Amiral, ABD'nin politik, ekonomik ve askeri stratejisinin, memleketin bu maddelere olan ihtiyacını sağlamayı, teminat altına almaya yöneltildiği olduğunu da sözlerine ilâve etti.

taşıyor. Bu isyan, memleketin tüm politik hayatına, silâhlı kuvvetlerin anayasaya geleneksel bağlılığına ve meslekî ödevlerine tamamiyle ters düşmektedir. İsyân baştanbaşa emperyalist müdahalesinin ürünüdür. Komplocular, bütün silâhlı kuvvetler adına bir darbe yapabilmek üzere, komuta heyetinin en değerli unsurlarını, hükümete sadık kalmakta direnenleri peşinen görevlerinden uzaklaştırdılar. Bunların yerine de, askeri yemin ve ödevlerine, halka ve vatana ihanet edenleri getirdiler. İsyancılar ordu içinde korkunç bir terör havası estirdiler. «Vur» emrini yerini getirmeye yanaşmayan erleri kurşuna dizdirdiler, ve orduyu, bir zamanlar Makyaveli'nin dediği gibi, bir «alıkların başkesen güruhu» haline getirdiler. Böylece, isyancılar, ileride uğrayacakları yenilginin tohumlarını ordu içinde de kendileri ekmiş oldular ve ektiklerini de halkın kanıyla suladılar.

DARBENİN HEDEFLERİ VE KARAKTERİ

İsyancılar memleket içinde emperyalist zorbalığın kiralık askerleri ve sömürücülerin yeniçerileri olarak sürgit hüküm süremeyeceklerdir. Yunanistanda kara albayların 21 Nisan 1967'de yaptıkları hükümet darbesi ikiyüzlülük ve ihanetin eseri idi. Şili'deki darbenin de ondan geri kalır yanı yoktur. Her iki isyan da birbirinin benzeridir, çünkü ikisini de hep aynı eller yönetmiştir. Yunanistanda, her hangi bir «yabancı komite» tarafından hazırlanmış olan «Prometheus» plânı gerçekleştirilmişse, memleketimizde de aynı yabancı merkezin hazırladığı «Zentaur» plânı uygulanmıştır. ⁽⁴⁾

Darbenin amaçları, bir sürü aldatıcı palavrayla ve milliyetçiliğin incir yaprağıyla ne kadar gizlenmek istenirse istensin, apaçık ortadadır. Bu darbeyi esinliyen ve uygulayanlar, ülkemizin başlıca servetlerinin denas-yonalizasyonunu, yani milletin malı olmaktan çıkarılarak, bunlar üzerinde yine özel işletmeciliğin egemenliğini kurmayı vaat etmişlerdir. Bu bakımdan, isyancılar hiç de «ulusal değerlerin koruyucusu ve bekçisi» değillerdir. Onlar halkın kaderiyle kumar oynayanlardır, onun kanlı cellâtlarıdır. Çünkü yurdun ve milletin omurgası olan halka kıyacak kadar kana susamışlardır.

ABD emperyalizmi, bazı Şili general, amiral ve yüksek subaylarının mevkî ve iktidar hırslarını alabildiğine körüklüyordu. Onları meslekî ödevlerini ve yeminlerini çiğnemeye yöneltiyor ve kulaklarına daima silâh kimin elindeyse iktidarın da ona ait olduğunu fısıldıyordu. Askerî çevrelerde bütün komuta heyetine kast ruhu aşılanıyor ve bunda alabildiğine ileri gidiliyordu. Öyle ki, onlara önder güç adı veriliyor, her biri karşı-devrimin bayraktarı diye koltuklanıyor ve bu karşı-devrimin «komünist kıskırtıcılığına topyekûn karşılık» olması gerektiğinden dem vuruluyordu.

⁽⁴⁾ Bu arada şunu da belirtelim ki, Şili'deki darbenin politik amaçlarından biri de, Arjantin'in tecrit edilmesidir.

Şili'deki olaylar öyle düpedüz anti-komünist ve anti-marksist bir darbeden ibaret değildir. İsyanın inisiyatörleri, elebaşı generallerle âdeta yarış ederek, memlekette hangi biçimde olursa olsun demokrasiyi yoketmek, 163 yıllık bağımsızlık tarihi boyunca halkın elde ettiği ve Şili toplumuna malettiği bütün hakları çiğnemek üzere kolları sıvamışlardır.

Cunta artık burjuvaziyi, orta tabakaları basbayağı hayal kırıklığına uğratmıştır. İsyan propagandasının aşıladığı nefretle gözleri dönen burjuvazi ve orta tabakalar, başlangıçta faşist darbe inisiyatörlerine hizmeti esirgememiş, parlamento ve politik partiler vasıtasıyla onlara yardımda bulunmuşlardır. Ama işyandan iki gün sonra, çoğunluğu saldırgan gerici unsurlardan oluşmasına rağmen, meclisin dağıtılması, burjuvaziyi ve orta tabakaları iki kat hayal kırıklığına uğrattı. Generaller, senyör Frey'e ⁽⁵⁾, iktidarı kendisine devretmek niyetinde olmadıklarını, gözle görülecek kadar yakın bir gelecekte seçime de gitmeyeceklerini hemencecik bildirdiler. Bu suretle, cunta, yalnız azgın anti-komünist ve anti-marksist özlüğünü değil, aynı zamanda halk düşmanı, ulus düşmanı karakterini de elle tutulurcasına göstermiş oldu. Bir yandan, memlekette artık politik eylemcilerin kukla gibi kullanılacağı, amansız bir askeri faşist diktatörlük kurmak üzere burunun doğrusuna gitmek niyetinde olduğunu da ortaya koydu. Cunta, belki, ileride Brezilya'daki ARENA gibi bir kukla parti kurmak üzere, bu politik eylemcilerin hizmetinden yararlanma hesaplarından da uzak değildir. Şüphesiz ki, halktan yana olan uyanık hristiyan-demokratlar, cuntaya karşı, uzun süre yamyam-âsilere süt analık eden Hristiyan-Demokrat yönetimine, onun bu ölümcül politikasına karşı cephe almaktadırlar.

Cunta, Brezilya «goril»lerinin yaptıklarını kopya ederek, faşist tipi bir anayasa hazırlayıp dayatmak niyetindedir. Netekim, daha ilk günden Mussolini'nin korporativizmini taklide başlamış, Frankizm tecrübesine dört elle sarılmış ve Cakarta generallerinden örnek alarak memleketi kana boğmaya girişmiştir. Şili faşistleri Santiago'da bütün görünür binaların duvarlarını donatan yazılarıyla bunu halka peşinen vaatmişlerdir. Amaçları, tekrar yerli ve yabancı tekellere peşkeş çekmeye hazırlandıkları sanayi işletmeleri üzerinde toplumsal mülkiyet hakkından emekçileri yoksun etmektir. Bu işlem elbette proletarya tarafından direnişle karşılanacaktır ve öyle de olmuştur. Cuntanın diğer bir amacı da, köylülere, Halk Birliği hükümeti tarafından kendilerine verilen topraklardan sürüp çıkarmaktır.

Cunta, tanımlanması zor bir ikiyüzlük içindedir. Günümüzün gerici Tartüfleri, ahlâk anlayış ve uygulamalarında düpedüz gülünç oluyorlar. Örne-

(5) Bu Şili hristiyan-demokratları önderinin halk önündeki suçu büyüktür. Şili probleminin çözümüne, bir iç savaş açılmadan, ulusal menfaatler kurban edilmeden ve demokratik kurumlar ortadan kaldırılmadan değişim sağlanmasına yol açılması için çırpınan kardinal Raul Silva Enríquez'in önerip savunduğu diyalogu, Frey, her suretle sabote ediyordu.

ğin, bunlar, gençlerin saç uzatmasını ve kadınların da pantolon giymelerini yasaklıyor ve memleketin temel sorunlarını bu yoldan çözmeyi düşünüyorlar. Ve bunlar da, Sofokles'in ülkesinde klâsik tiyatro eserlerini yasaklamaya kalkışan Yunan albaylarına benziyorlar. Şili'de halen bu klâsik eserlerin örneği bir trajedi oynanmakta olsa da (S. Allende'yi öldürdüler ve halkı kana boğdular), bu trajedinin baş aktörlerine – âsi generallere – yalnız komik veya trajik roller yakışıyor. Gayet anlamlı bir istihzayı gizliyen «süngülerle iktidara gelinebilir, fakat süngüler üzerinde oturulamaz» özdeyişinin doğruluğunu ergeç onlar da kavrayacaklardır. Bu gerçek elbette onların kafalarına da dank diyecektir.

«El Mercurio» gazetesi (ki bu yalnızca emperyalist tekellerin borazanı ve tellâli değil, aynı zamanda Şili'nin hürriyetine kıyan olayların da esinleyicisidir) cunta adına şu şiarları yayıyor: Her türlü sivil ve askeri direnişin kırılması; iktidar için, doğrudan doğruya kullanacağı bir baskı makinesi, demir disiplinli bir kan ve ateş rejimi sağlanması; bütün politik partilerin varlığına son verilmesi . . .

Besbelli ki, âsiler yığınları yöneticiden yoksun etmek, terörle yıldırma istiyorlar. Fakat bu yanlış hesaptır. Halk Birliği partilerinin derhal gizliliğe geçen kadrosu halk direnişinin yönetimini ele almıştır ve Birlik Bloku demokrasi ve hürriyet mücadelesine bu koşullar içinde devam etmektedir. Diktatörlük aleyhtarı duygu ve davranış, memlekette, darbeden önce Halk Birliği Bloku'nu eleştiren ve ona iltifat etmeyen orta tabakalar da dahil, büyük bir çoğunluğu sarmış durumdadır. Şimdi bu orta tabakalardan çoğu kimseler ne büyük ahmaklık ettiklerine hayıflanarak kendi kafalarını döğmektedirler.

Âsiler, halkı, silâhlı kuvvetleri, öncelikle erleri «düşünmek yasak» emrine boyun eğdirmeye çalışıyorlar. Maksatları, körükörüne bir itaat atmosferi yaratmak ve tüm memleketi üstü açık bir zindana çevirmektir. Netekim, her yerde kışlaları birer işkence ocağı haline getirmiş bulunuyorlar. Askerleri, sistemli biçimde toplumdan soyutlayarak, ailelerinin bağrından kopararak ve halkın kendilerine düşman olduğu fikrini telkin ederek, hep kışlalarda kapalı tutuyor, bu suretle ordu içinde «beyin yıkama»ya hız veriyorlar. Fakat halk dediğimiz, askerin babasından, kardeşinden, oğlundan oluşukça ve nihayet kendisi boz kaputlu halk oldukça, cuntanın bütün çabaları boşunadır.

Ortadaki acı tecrübeden şu dersleri çıkarabiliriz: Eğer halk kendi kaderine buyruk olmak istiyorsa, *silâhlı kuvvetlerini demokratikleştirmesi* hayati bir zorunluktur. Halk kendi silâhlı kuvvetlerinin düşmanı olmaz. Gaddarlık mantığı silâhlı kuvvetlerin felsefesine temel teşkil edemez. Ne halk, ne de askerler düşünme hakkından yoksun edilebilirler. Bunun gibi, cinayete eşit emirlere boyun eğmek, cumhurbaşkanı öldürmek, kendi kardeşlerini kurşunlamak mutlak itaat gerekçesiyle hiç bir suretle haklı

gösterilemez. Yabancı çıkarlara hizmet eden ve kılıç kuvvetiyle iktidarda tutunmaya çalışan gözü dönük bir askeri komuta heyetinin canavarlıklarına asla göz yumulamaz. Sağduyuya ölüm ve barbarlığa dönüş fermanın eşit çağrılara zamanımızda yer yoktur. Daha cenzası kaldırılmadan Neruda'nın evinin talan edilmesi yolundaki emirlerin, sokaklarda ortaçağları geri getiren kitap yangınları yaratmanın barbarlığa dönüşten başka bir tanımı olamaz.

Ordunun temelli biçimde demokratikleştirilmesi, ülkede demokrasiyi yerleştirme ve yaşatmanın son derece önemli önkoşuludur. Hiç bir ordu komuta heyetinin halka ateş açtırması ve de cezasız kalması olur iş değildir. Ve bunu hiç bir halk affetmez, cezasız bırakmaz.

DAİMA LENİN'LE

Mücadelenin her keskin dönemecinde biz daima Lenin'e başvururuz. Şili'de meydana gelen dramatik durum içinde, Lenin'in «Devlet ve Devrim» adlı eserinde ortaya koyduğu fikirler yepyeni bir güçle tekrar belirliyor. Biz uzlaşmaz sınıfsal zıtlıkların ortaya çıkardığı kurumların sınıfsal karakterini unutamayız. Şili olayları Lenin'in şu sözlerini doğruluyor: «Büyük devrimciler sağ oldukları sürece, ezen sınıflar, aralıksız kovuşturmalarla onlardan öç almaya çalışır, onların öğretisini en vahşi bir kin, en kuduz bir nefret, en hayasız yalan ve iftira dolaplarıyla karşılarlar.»⁽⁶⁾ İşte Şili gericileri de Allende'ye karşı, bütün devrimcilere karşı, savaş halindeki bütün halka karşı böyle davranıyorlardı.

Devrimcilerimiz, çetin sınamalar içinde gösterdikleri inanmışlık ve metanetle tarihimizin en parlak sayfalarını yazdılar. Devrimciler, emperyalizmin ve burjuvazinin, kendi egemenliklerini ne pahasına olursa olsun koruma, üretim araçları üzerinde kontrol mekanizmini elde tutma kaygısıyla, yurtseverlerin demokrasiye, hürriyet ve insan haklarına yönelik her çabasını kan içinde boğmakta tereddüt etmeyeceklerini biliyorlar. Emperyalizm ve burjuvazi, bu maksatla, elleri altındaki bütün ekonomik iktidarı ve devlet cihazını eyleme geçirebilirler. Şili'de, burjuvazinin, parlâmentoyu, adalet cihazını, bürokrasi makinesini, yersel yönetim dairelerini, basının ve yığınsal enformasyon araçlarının büyük kısmını kontrolü altında bulundurduğu bir gerçektir.

Şimdi halk hareketinin durumu özeleştirici açısından değerlendirmesi, olaylardan çıkarılan dersleri gözden geçirmesi, incelemesi ve benimsemesi gerekiyor. Bununla birlikte, mücadelenin bir an bile ara vermeden sürdürülmesi bir zorunluktur. Lenin'in yönergesini, yani halkın demokrasinin

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 5.

yasal ifadecisi olduğu ve onun tüm devlet üzerinde tam bir kontrol sağlaması gerektiği gerçeğini gözönünde bulundurmamazlık edemeyiz.

Şili tecrübesiyle ilgili olarak dünya halklarının cevap aradıkları birçok soruları vardır. Bizim halkımızı da birçok soru düşündürüyor. Halkımız şimdi olup bitenleri derinden derine inceleyip tahlil etmek, olayların nedenlerini tespit etmek ve haklarını tekrar elde etme perspektiflerini belirlemek zorundadır.

Bugün birçokları soruyorlar: Şili'nin devrim yolu yine darbeden önceki yol olarak mı kalmaktadır? Bizce, özlüğü bakımından bu yol değişmiyor ve yürürlükte kalıyor. Biz evvelce olduğu gibi bugün de şu kanıdayız: Şili'de ancak toplumun büyük kısmının cuntaya karşı birlik ve ittifakı (halen potansiyel olarak böyle bir olanağın varlığı kuşku götürmez), tarihimizde eşi görülmemiş olan bu karanlık ve acı döneme son verebilir. Tabii ki, her şeyden önce, saflarımızda dağınıklığı, zayıflığı giderme çaresi bulmamız, işlenen hataları düzeltmek üzere enerjik bir çaba göstermemiz gerekiyor. V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Komünistlerin ödevi, geliştirdikleri hareket içindeki zayıflıkları sükûtle geçiştirmek değil, açıkça ortaya koyup eleştirmektir. Zayıflıklardan daha çabuk ve daha kesin biçimde kurtulmanın yolu budur.»⁽⁷⁾

Biz, Halk Birliği hükümetinin işbaşında bulunduğu üç yıl boyunca elde edilen olumlu ve olumsuz tecrübenin incelenip değerlendirilmesi gerektiği kanısındayız. Bu yıllar, memleketimizin tarihine, köklü yapısal değişimlerin gerçekleştirildiği, memleket ekonomisinde yabancı emperyalizmin, yerli finans ve sanayi oligarşisinin ve lâtifundizmin egemenliğinin yokedildiği en önemli ve yaratımlı bir dönem olarak, yeni bir devir olarak girecektir. Esasen, emperyalizmin ve yerli ortaklarının, artık hürriyet ve demokrasi lâflarını bir yana bırakarak, halk hükümetini ortadan kaldırmaya karar vermelerinin nedeni budur. Bunlar, tecrübenin (artık kimbilir kaçınıcı defa) gösterdiği üzere, mevzilerinin tehlikeye düştüğünü gördükçe, daima faşizme kaymaktadırlar.

Bizce, halk yığınlarının, içinde çeşitli güçlerin eylem göstereceği, Marksistleri, hristiyanları, rasyonalistleri, tek sözle devrimci sosyal dönüşümlerden yana olan herkesi kapsayan halk yığınlarının yapacağı devrim görüşü yürürlükte kalmaktadır. Bununla birlikte, biz, faşizmi, onun babası olan emperyalizmi ve ortağı olan iç gericiliği yenebilmek için, öncü parti ile yığınlar arasında doğru bir diyalektik bağlantı sağlanması gerektiği kanısındayız.

Başarısızlık saatlerinde, yağmurdan sonra mantar gibi, bir sürü inanç fukarası ve mızmanın türedikleri görülür. Lenin, Birinci Rus Devrimi'nden sonra, böylelerine, politik ve felsefi açıdan gereken cevabı vermişti. Pleha-

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 184.

nov'la uzun tartışmalar yapan Lenin, 1905 yılındaki yenilginin Rusyada artık devrim sürecinin sona erdiği anlamına gelmediğini iddia ediyor ve güçleri yeni çarpışmalara hazırlanmaya çağırıyordu. ⁽⁸⁾ Şimdi Şili'de de yurtseverlerin devrimci savaşında yeni bir aşama, faşist diktatörlüğe karşı ulusal direniş aşaması başlıyor. Biz, halk çoğunluğunu teşkil eden güçlerin yeniden eyleme geçeceklerinden, yığınların enerji ve girişimlerinin her yönde gelişme göstereceğinden, değişik mevziler ve en çeşitli cephe-ler üzere çetin bir savaş yürütüleceğinden eminiz.

DEVİRİM DEVAM EDİYOR

Amiral Toribio Merino (âsilerin elebaşları olan dörtlerden biri), darbe fikrinin, parlamento seçimlerinden sonra, Mart sonunda veya Nisan başında, teori alanından somut olanaklar alanına geçtiğini söylüyor. Öyle anlaşılıyor ki, Halk Birliği'ne verilen oyların artışı, âsileri, artık halkın elinden iktidarı hiç bir zaman demokratik yolla alamıyacakları kanısına getirmiştir. Bundan ötürü de tezelden darbe yolunu tutmuşlardır. Bu gibi demeçler, gerçekte, imtiyazlarının tehlikeye düştüğünü gördüğü anda her türlü yasallığı çığnayan gerici burjuvaziye karşı bir suçlama belgesi teşkil eder.

Şimdi, burjuvazinin yüz yıldan fazla bir zamandır koruduğunu iddia ettiği bütün demokratik ve insancıl değerlerin çöktüğü ve düşman tarafından çığnendiği günümüzde, bu değerleri sadece hepsinin yasal sahibi ve bekçisi olan halk tekrar canlandırabilir. Biz, darbelere ve bir iç harbe daima muhalefet ediyor, zorkullanım olsun diye zora başvurulmasını istemiyorduk. Fakat azgın faşizmin, kana susamış serüvencilerin başkaldırması karşısında, halkın savunmaktan başka çaresi yoktu. Ve halk, kendini savunmaya, tarihin ve günümüzün gerçeğinin gösterdiği yönlerde birlik olarak kenetli bir yığinsal savaş yürütmeye devam edecektir. Politika-mız, düne kadar olduğu gibi, bundan böyle de, yığınlara, halk çoğunlu-ğuna dayanan savaş hattını izlemek olacaktır. İşçi sınıfının ve bütün emekçilerin birliği bu hareket hattını temelidir.

Son üç yıl boyunca uygulamaya çalıştığımız stratejinin orta tabakalar tarafından anlaşılamadığı trajik gerçeğini gözönünde bulundurarak, bun-dan böyle bunu daha geniş ölçüde açıklamaya çalışmamız ve bu suretle bütün yurtseverleri bayrağı altında toplayacak, demokratik ve anti-faşist cepheyi genişleterek, mücadele biçimlerini ustaca bağdaştırmamız gerekmektedir.

Birlik sorunu üzerinde dururken, darbenin üzerinden geçen günler bo-yunca politik güçlerin gruplaşmasında önemli değişiklikler olduğunu, is-

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 12, s. 178, 180.

yancılarının Şili'de ve Şili dışında geniş ölçüde izole olmalarının bu de-ğişikliklerin özünü teşkil ettiğini gözönünde bulundurmalıyız.

Biz ordunun bütün erlerine ve bütün subaylarına karşı değil, üniformalı veya üniformasız faşizme karşı cephe alıyoruz. Silahlı kuvvetler içindeki demokratik unsurların, halka ve insana saygılı olanların, mücadele saf-larında halk ve yurtla yanyana, emekçilerle, kahraman üniversite öğren-cileriyle, işçi gençlikle, bütün yurtseverlerle omuz omuza yerleri vardır.

«Halkın hakkı, onun gücüne dönüşecektir» diyen Allende'nin bu vasi-yetini unutmamalıyız. Bu dönüşme, yalnız kuvvet birikimini ve çoğunluğun aynı amaca yönelimini değil, aynı zamanda iç çatlaklıkların giderilmesini, çeşitli devrimci akımların toplu çabalarına gereken yönün verilmesini, doğrudan doğruya Vaşington'daki bir kurmaylığa, bir başkomutanlığa bağlı gaddar düşmana karşı savaşta birliğe ulaşılmasını mümkün kılacak bir politik hareket hattı, strateji ve taktik birliği sağlanmasını gerektir-mektedir.

İşte Şili'de yeni direniş hareketi de böyle örgütlenmektedir. Bu hareket kahramanca savaşan küçük grupların eylemiyle sınırlı kalmayıp, bütün halkı kapsamaktadır. Halkın kahramanlığı, gitgide yığinsal bir olgu ha-lini, yürüttüğü savaş da Marksizm-Leninizmin keşfettiği politik mücadele yasaları gereğince uygulanan ve gelişen bir sanat ve bilim halini almak-tadır.

Şili olayları, şüphesiz ki, bütün dünyada, ancak açık faşistleri ve kaşer-lenmiş gericiileri kapsamı dışında bırakan, bir genel üzüntü ve öfke yarat-mıştır. Ve darbe bütün dünyada ciddi teorik tartışmalara konu olmakta-dır.

«Yıldırım darbesi» plânının suya düşmesi, 1970'ten önceki durumu geri getirmek isteyenlerin kendi cibilliyetlerini ortaya koyan cinayetleri, Al-lende'nin kahramanca davranışı, partilerin ve geniş halk yığınlarının ka-tıldıkları direniş, saflarda açılan gediklerin doldurulması için, darbeden önceki bölünmüşlük ve dağınıklığın, yani faşistlerin yüzkarası işini kolay-laştıran bu zayıflığın giderilmesi için elverişli koşullar yaratmaktadır. Işığı süngülerin parıtısından ibaret geceler «haşre kadar sürmez». «Sabah olmaması olanaksızdır.» Tarihi inkâr ve kana boğma yelteniş, âsilerin politik körlüğünün, çıkmaz yolda olduklarının ve eylemlerinin ömürsüzlü-ğünün belirtisidir.

Allende'nin ölümü ve halkın geçici yenilgisi, Halk Birliği programını gömmüş değildir. Bu program eylemselliğini korumaktadır, çünkü top-lumumuzun temel menfaatlerine cevap verir niteliktedir. Kısacası, yaşanı-lan acı tecrübe gözönüne alınacak olursa, Şili'liler için savaşı olgun-laşmış devrim uğrunda geliştirme sorunu üzerinde ciddiyetle düşünme saati gelmiş demektir.

Bugün bütün yeryüzü halkları, Şili'de faşizmin işlediği cinayetleri suçluyor ve demokratları savunmak üzere seslerini yükseltiyorlar. Günün en ertelenmez isteği, her şeyden önce kan kaybının durdurulması, her yerde azrailin kol gezmesinin önlenmesi, toplama kampları ve cezaevleri kapılarının açılmasıdır. Günün en ertelenmez isteği, Luis Korvalan'ın fiziki varlığına kıyılması tehlikesinin önlenmesi, memlekette bütün yurtseverlerin kovuşturulmasına son verilmesinin sağlanmasıdır. Şimdi bütün sağduyulu insanlık, katillerin bileğinin bükülmesi isteğinde birleşmektedir.

Ant dağları ile Büyük Okyanus arasında yeni bir direniş oluşma halindedir. Memleketimizde ve dünyada büyük çoğunluğun dayanışma ve sempatisi bu direnişten yanadır. Sovyetler Birliği de bu direnişi desteklemektedir. L. I. Brejnev yoldaşın, Bulgaristan başkenti Sofya'da, «Üniversiada» salonundaki mitingte dediği gibi, «bugünlerde Sovyet komünistleri ve bütün Sovyet halkı, Şili emekçileriyle sınıfsal dayanışmalarını ve Şili gericiliğinin işlediği kanlı cinayetlerden ötürü duydukları derin üzüntü ve nefreti bilhassa büyük bir kuvvetle ifade etmektedirler.» Bugün, diğer sosyalist devletler, diğer halklar, tek sözle, öldürmeyi ve dehşet saçmayı memleket yönetmenin en iyi tarzı sayacak kadar çılgın gerici generalleri hiç bir zaman affetmeyecek olan bütün sağduyu sahipleri ve namuslu insanlar da direnen Şili halkından yanadırlar.

Parti-içi demokrasinin gelişmesi

Ivan Kapitonov

SBKP MK Sekreteri

Sovyet halkı, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 56. yıldönümünü komünizm kuruculuğunda yeni başarılarla kutluyor. Onbeş milyonluk komünistler ordusunun yönetimi altında, halkımız, SBKP XXIV. Kongresince belirlenen ve Sovyet toplumunun ekonomik ve sosyal-politik gelişmesini öngören geniş programı başarıyla yerine getiriyor. Ekonominin bütün kolları, bilim ve kültür plânlı ve dinamik biçimde geliyor, emekçilerin refahı gittikçe artıyor. Dokuzuncu beşyillik plânın öngördüğü ödevlerin başarıyla yerine getirilmesi yolundaki sosyalist yarışları memleket çapında yaygınlaşıyor.

Partinin XXIV. Kongrece çizilen dış politika hattı ardıcıl olarak gerçekleştiriliyor. SBKP Merkez Komitesi'nin, Politbüro'nun ve şahsan Genel Sekreter L. I. Brejnev yoldaşın aktif ve atılgan eylemi, sosyalizmin ve komünizmin kurulması için, sosyalist ülkeler topluluğunun sağlamlaşması için daha elverişli koşullar yaratılmasına yardım ediyor, uluslararası gerginliğin hafifletilmesi, halkların hürriyetinin ve yeryüzünde barışın savunulması çabalarına büyük bir katkı oluyor.

Hayat, SBKP'nin uyguladığı iç ve dış politikanın, emekçilerin menfaatlerine en uygun gerçek Leninci politika olduğunu elle tutulurcasına gösteriyor. Sovyet yurttaşları bu politikayı tamamiyle destekliyor ve pratikte gerçekleştirilmesi için de gerekli olan her şeyi yapıyorlar. Sovyet yurttaşları, *parti tarafından uygulanan yönetimin, toplumu ileri doğru geliştirme, yüksek komünist ideallerini hayata geçirme bakımından en güvenilir ve en sağlam garanti olduğuna* kendi tecrübeleriyle inanmış bulunuyorlar.

SBKP, bundan böyle de daima yükümlendiği ödevlere yaraşır bir düzeyde olabilmek üzere, kendi saflarını durmaksızın sağlamlaştırıyor, toplumun maddi ve mânevi hayatının bütün kesimlerinde yönetim metotlarını yetkinleştiriyor. Parti kuruculuğu alanında XXIV. Kongrece belirlenen hareket hattı, Sovyet halkının yönetici ve yöneltici gücü sıfatıyla partinin rolünün daha fazla yükseltilmesini sağlamayı hedef tutuyor.

SBKP, bütün hayatı ve eylemi gerçek demokratik temel üzerinde, bütün işlerine komünistlerin geniş yığınlar halinde aktif olarak katılmaları temeli

üzerinde kurulmuş bir partidir. Bundan ötürü, SBKP, *parti-içi demokrasi-nin geliştirilmesine, Leninci parti hayatı prensip ve normlarının pratikte ardıcıl olarak gerçekleştirilmesine* birincil bir önem verir. Son yıllarda Merkez Komitesi ve yersel parti örgütleri bu yönde büyük ve semereli çalışmalarında bulundular. SBKP XXIV. Kongresi bu çalışmaların sonuçlarını yüksek bir takdirle belirtti ve parti-içi hayatın bundan böyle daha da yetkinleştirilmesi, komünistlerin girişkenlik ve aktifliklerinin geliştirilmesi gereğine önemle işaret etti. Kongre, demokratik santralizm prensibinin titizlikle gözetilmesinin, partinin yekpâre topluluk ve eylemselliğinin çözümlenici koşulu olduğunu da belirtti.

Partimiz, iç hayatında demokrasinin geliştirilmesini, eyleminde başarılı olmanın, bütün parti güçlerini aktif çalışmalara yöneltmenin zorunlu koşulu sayıyor. Esasen, partinin hayatında demokratik prensiplerin geniş ölçüde geliştirilerek ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesi, ona, yığınların kolektif tecrübe, görüş ve tekliflerini biriktirip değerlendirme, olgunlaşmış sorunlara isabetli çözümler bulma olanağı verir.

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, partimizin kuvvet kaynaklarını ve daha ileri doğru güçlenmesi yollarını tahlil ederek şunları söyledi: «Biz parti-içi demokrasiyi bundan böyle de yetkinleştirecek, kolektif yönetim prensiplerini sağlamlaştıracak, parti üyelerinin girişim kabiliyetini geliştirecek, parti hareket hattının görüşülüp belirlenmesine ve gerçekleştirilmesine bütün komünistlerin aktif olarak katılmalarını sağlamaya çalışacak, parti saflarında disiplini daha da güçlendireceğiz. Biz bu işde sağlam bir temele sahip bulunuyoruz. Bu temel, Leninci demokratik santralizm prensipi, Leninci parti hayatı normlarıdır. Bu normların gözetilmesi bizim için değişmez yasadır.» (!) Bu prensipler, parti-içi ilişkileri yetkinleştirme işinde izlenmesi gereken ve izlenmekte olan ana doğrultuları belirlemektedir.

SBKP'nin parti-içi demokrasiyi daha ileri doğru geliştirme politikası, her şeyden önce, *partinin hayat ve eyleminde bütün sorunların geniş bir demokratik temel üzerinde çözülmesinde* gerçek ve canlı ifadesini bulmaktadır. Partinin yukarıdan aşağı bütün örgüt halklarında, yaratımlı kolektif çalışma ve kolektif yönetim ruhu sapasağlam yer etmiştir.

Parti-içi durum ve ilişkilerin ayırıcı vasfı, komünistlere karşı gayet dikkatli ve saygılı bir davranışın, yüksek bir ilkesel titizlikle, yönetim organları ve parti yığınları arasında derin bir karşılıklı anlayışla bağdaştırılmaktadır. Partinin yukarıdan aşağı bütün örgüt halkalarında, yaratımlı leri için, parti örgütlerinin verimli çalışmalarda bulunmaları için elverişli koşullar yaratmaktadır.

(!) L. İ. Brejnev, Parti kuruculuğu aktüel problemlerine dair, Moskova, 1973, s. 167.

SBKP içinde, *şeyin esası*, parti demokratik kuruluşunun bu en önemli prensipi ardıcıl olarak ve her yerde gerçekleştirilir. Taban örgütü bürosundan SBKP Merkez Komitesi'ne kadar bütün parti yönetim organları ve bütün yönetim görevlileri seçimle işbaşına getirilir ve hesap verirlir. Komünistler, kendi toplantılarında doğrudan doğruya, konferanslarda da seçtikleri delegeler parti komitelerini meydana getirir ve bunların eylemini kontrol ederler.

Partinin bütün örgütlerinde, Tüzük tarafından belirlenen hesap verme – seçim toplantılarının süreliliği, aynı zamanda parti komiteleri genel kurul ve parti taban örgütleri toplantılarının süreliliği prensibine uyulması zorunludur ve bunun ilkesel bir önemi vardır. Bu durum, parti hayatında demokratik normların pratik olarak gerçekleştirilmesi için reel olanaklar yaratır, önemli sorunların topluca görüşülüp çözülmesine komünistlerin ve seçimli parti organları üyelerinin fiilen katılmaları olanağını sağlar.

SBKP MK Plenumlarının ve aynı zamanda yersel komiteler plenumlarının oynadıkları rolün daha da yükseltilmesi, yönetimde kolektif ve gerçek demokratik metotların gelişmesinin gözle görülür ve elle tutulur kanıtıdır.

SBKP MK plenumları, kongrelerin kararlarına dayanarak, bunları yeni duruma göre somutlandırıp geliştirerek, partinin gerek memleket içinde, gerekse uluslararası ilişkiler alanındaki eyleminin ana doğrultularını belirlemektedir. SBKP XXIV. Kongresinden sonra, SBKP Tüzüğü'ne tıpatıp uyularak, beş MK Plenumu yapıldı. Bu plenumların her biri, memleketin hayatında önemli bir gelişme, parti ve devlet çapında önemli bir olay teşkil etmektedir. Merkez Komitesi'nin Nisan (1973) Plenumu bunun parlak bir örneğidir. Bu plenumda, SBKP MK'nin, parti XXIV. Kongresi kararlarını gerçekleştirme yolundaki uluslararası eylemi sorunu görüşülmüştür. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın raporunun geniş ölçüde ve etraflı olarak görüşülmesi sonucunda, plenum, partinin günümüz koşullarında uluslararası alandaki eylemi için somut program yerini tutan bir kararı oybirliğiyle kabul etti. Bu karar, Sovyet halkı ve bütün dünya ilerici güçleri tarafından hararetle desteklendi. Nisan Plenumu üzerinden henüz altı ay geçmiş olsa da, bu kısa süre içinde, aldığı kararların Leninci bilgelik, öngörülük ve verimliliği elle tutulurcasına kendini gösterdi.

Ele alınan problemlere bilimsel temele dayanan eylemsel ve yapıcı yaklaşım, yüksek bir ilkesellik ruhu, bütün MK Plenumlarının ayırıcı vasfıdır. Plenumların çalışması ve kararları hakkında basın ve diğer yığınsal enformasyon araçlarıyla halka geniş ölçüde bilgi verilmekte ve bu kararlar parti örgütlerinde aktif olarak görüşülmektedir.

Nisan Plenumunun sonuçları, diğer MK Plenumları çalışmalarının sonuçları gibi, cumhuriyet, bölge, şehir ve semt parti örgütleri aktif kadro-

ların toplantılarında, aynı zamanda parti taban örgütleri genel kurul toplantılarında görüşülmüştür. Bütün bu toplantılara katılanlar, plenumun kararlarını, L. İ. Brejnev yoldaşın raporundaki yargı ve sonuçlamaları tamamiyle tasvip etmişlerdir. Bu, MK Plenumları kararlarının, komünistlerin düşünce ve duygularını, bütün partinin iradesini yansıttığı anlamına gelmektedir. Ve esasen, plenumların derin demokratik özlüğü de öncelikle bundan ibarettir.

Partinin hayatında, benimsediği politikanın uygulanmasında, pratik olarak kolektif yönetim organları yerini tutan yersel parti yönetim organları büyük bir rol oynamakta, ekonomik-politik ödevlerin yerine getirilmesi için komünistleri örgütlemekte, onları parti hayatına aktif olarak katılmaya çekmektedir.

Komiteler, Tüzük gereğince yapılan olağan plenumlarında, parti örgütlerinin eylemine ilişkin aktüel sorunları kolektif olarak görüşmekte ve karara bağlamaktadırlar. Ekonomik ve kültürel kuruluş, yurttaşların hayatını iyileştirme problemleri, örgütsel ve ideolojik çalışmalar bu plenumların gündeminde birinci planda yer alır.

Düşmanlarımız, bazan, SBKP'de ve diğer komünist partilerinde birtakım «parti cihazı görevlileri» bulunduğu, bunların tepeden baskı yaparak her şeyi kararlaştırdıkları ve herkese komuta ettikleri yolunda uydurmalar yayarlar. Bu gibi iddialarla gerçek arasında yerle gök arası kadar fark vardır. Parti cihazı görevlileri seçimli organlara komuta etmez, ancak onların tavsiyesiyle ve onların yönetimi altında çalışırlar. Cihazın başta gelen ödevlerinden biri, parti komiteleri kararlarının nasıl yerine getirildiğini günü gününe yoklayıp kontrol etmek, parti hayatı prensip ve normlarının tam ve kayıtsız-şartsız gözetilmesini takip etmek, bunların gerçekleştirilmesine her suretle yardımda bulunmaktır.

Bundan başka, son onbeş yıldır partimizin üye sayısının iki misli ve hattâ daha fazla arttığı, bu arada parti cihazının ise artmak şöyle dursun, bir hayli azaldığı da gözönünde bulundurulmalıdır.

Parti kendiliğinden oluşan bir toplumsal örgüttür, ve eylemini elbette onu oluşturan komünistler, öncelikle *seçimli parti organları üyeleri* yürütürler. Taban örgütlerinden Merkez Komitesine kadar bütün bu organlarda seçilerek görev almış 4 milyon kişi vardır. İşte partinin esas aktifi ve dayanağı budur. Parti üyelerinin güvenini kazanmış ve onlardan yönetim vekâleti almış olan seçimli görevliler, her gün çok yanlı ve yoğun bir örgütsel ve ideolojik-politik çalışma yürütmektedirler.

Parti komitesi üyeleri, plenumlarda görüşülmek üzere belirlenmiş olan sorunlar üzerinde gereken hazırlığa doğrudan doğruya katılır, gerekli materyalleri peşinen inceleyip tahlil eder, taşra örgütlerindeki durumu öğrenir ve teklifler hazırlarlar. Plenumlarda kararlar alındıktan sonra da,

bunların yerine getirilmesi çalışmalarına katılırlar. Parti komitesi, yalnız kolektifçe müzakere eden ve karar veren organ değil, aynı zamanda kolektif olarak çalışan organdır. Ve üyelerinin her biri tüm komitenin eyleminden sorumludur.

Parti saflarının dolgunlaşmasıyla, *parti komitelerinin terkihi* de genişliyor ve iyileşiyor. Parti yönetim organlarına gitgide daha fazla işçi ve kolhozcu köylü seçiliyor. Halen şehir ve semt komiteleri üyeleri arasında işçiler ve kolhozcular yaklaşık olarak % 40'ı; bölge ve yöre komitelerinde ve Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komitelerinde de hemen hemen % 30'u buluyor. Parti komitelerine birçok mühendis-teknisyen görevlileri, bilim ve kültür adamları da seçiliyorlar. Bu özellik, parti yönetim organlarına geniş ölçüde temsili bir karakter kazandırıyor, her sorunu vukuf ve yetkiyle çözmelerine imkân veriyor, eylemlerinin demokratik niteliğini artırıyor.

2.

SBKP demokratik prensipleri geliştirerek, komünistlerin parti ve devlet işlerinden haberi olmalarını, sorunları çözmelerini, çok yanlı ve karmaşık tüm parti işlerinde tam yetkili ve bilinçli yoldaşlar olarak eylem göstermelerini sağlamaya çalışmaktadır. Bununla ilgili olarak, memleketimizde, parti enformasyonunun hem yukarıdan aşağı, hem de aşağıdan yukarı, isabetle düzenlenmesine azami dikkat ediliyor. SBKP MK, Lenin'in vaşiyetlerini kılavuz edinerek, memleketin iç ve uluslararası durumuna ilişkin aktüel problemler hakkında yersel örgütlere geniş ve sistemli olarak bilgi vermekte, bu maksatla bütün yığınsal enformasyon araçlarından – basın, radyo ve televizyon – yararlanmakta, partinin aktif üyelerinin ve bütün komünistlerin parti hayatı ve eylemi hakkında, Merkez Komitesinin çalışmaları hakkında, açık bir fikir sahibi olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. L. İ. Brejnev yoldaşın belirttiği gibi, «alenilik, parti yığınlarına ve bütün emekçilere partinin eylemi hakkında bilgi verme, bizim parti-içi hayatımızın prensipidir ve biz bu prensipe titizlikle riayet etmekteyiz.»⁽²⁾

SBKP'de Tüzük gereğince, *parti komitelerinin, yürüttükleri çalışmalar hakkında parti örgütlerine sistemli bilgi vermeleri* prensipi gitgide daha olgun biçimde gerçekleştiriliyor. Örneğin, Ukrayna'da, SBKP XXIII ve XXIV. Kongreleri arasında, bölge, şehir, semt komitelerinin eylem raporları, cumhuriyet örgütleri komünistleri ezici çoğunluğunun katıldıkları toplantılarda görüşülmüştür. Bu pratik partimizde azami ölçüde yaygındır. Komünistlere düzara bilgi verilmesi, parti politikasının ve atılan pratik adımların anlam ve amacını daha iyi kavramalarına, parti yönetim organ-

⁽²⁾ L. İ. Brejnev, Parti kuruculuğu aktüel problemlerine dair, s. 185.

larının eylemini etraflı biçimde inceleyip objektif olarak değerlendirmelerine yardım etmektedir.

SBKP'de taban örgütlerinden, genellikle alt organlardan, – Merkez Komitesi de dahil – bütün üst organlara düzara etraflı ve çeşitli bilgi verilir. Parti komiteleri, bu enformasyona dayanarak, taşra örgütlerinde işlerin nasıl gittiğini, başarıların ve karşılaşılan güçlüklerin neler olduğunu, komünistlerin ve partisizlerin çeşitli politik, ekonomik ve kültürel hayat sorunlarıyla ilgili olarak ne gibi tekliflerde bulunduklarını öğrenirler. Bu da, yönetim organlarının, *durumu doğru biçimde değerlendirmelerine, çalışmalarını komünistlerin ve geniş emekçi yığınlarının düşüncelerini de dikkate alarak örgütlemelerine* yardım eder.

Parti-içi enformasyonu yetkinleştirme, bütün parti hayatının aktifleştirilmesine, parti örgütleri eylemlerinin iyileştirilmesine, SBKP XXIV. Kongresi kararlarının, komünizm kuruculuğu ödevlerinin başarıyla yerine getirilmesine büyük ölçüde yardımcı olur.

Partimiz halk arasında derin kökler salmıştır; işçi sınıfı ve bütün emekçilerle kopmaz biçimde bağlıdır; onların menfaatlerine dürüstlük ve fedakârlıkla hizmet eder. Emekçilerin sesine dikkatle kulak veren partimiz, onların psikolojisini ve ihtiyaçlarını gözönüne alır ve onların yaşadığı hayatı yaşar.

Komünist Partisinin bütün eylemi, sosyalist demokrasiyi en etraflı biçimde geliştirmeyi, işçileri, kolhozcuları ve aydınları devlet ve toplum işlerinin yönetimine daha geniş ölçüde celbetmeyi hedef tutar.

Bu bakımdan, bütün yığın örgütlerinin, özellikle Emekçi Milletvekilleri Sovyetleri'nin, Sendika Birlikleri'nin ve Komsomol'un eylemlerini iyileştirme ve rollerini yükseltmenin olağanüstü bir önemi vardır. Bu örgütlerin çalışmalarına milyonlarca kişi katılmaktadır. Son yıllarda, sosyalist demokrasimizin yasal temellerini yetkinleştiren ve sağlamlaştıran birçok yeni kanun kabul edilmiştir. Yersel Emekçi Milletvekilleri Sovyetleri'nin hak ve yetkilerini genişleten kanun; her kademedeki Sovyetler'de milletvekilleri statüsü; emek kanunlarının esasları; fabrika-işletme sendika komiteleri ve yersel sendika komitelerinin hakları yönetmeliği vb. bu yeni kanunlar arasındadır. Sovyet toplumunun ana çekirdeği olan, emekçilerin üretimsel ve toplumsal hayata aktif olarak katılmalarının sağlanmasında önemli bir rol oynayan emek kolektiflerinde, demokratik esaslar gitgide daha büyük ölçüde geliştirilmektedir.

Sosyalist demokrasinin daha ileri doğru yetkinleştirilmesi, komünizme doğru ilerlemekte olan memleketin gelişmesinde bir yasalılık teşkil eder. Bununla birlikte, parti, kendi saflarında demokrasinin gelişmesi ile toplumda demokrasinin gelişmesi arasında dolaysız bir bağ olduğunu, bunların birbiriyle şartlandığını görmektedir. Ve parti, sosyalist demok-

rasinin gelişmesine, yalnız gereken politikayı belirlemek ve gerçekleştirmekle değil, aynı zamanda *kendisi örnek olarak, kendi iç hayatını demokratik biçimde örgütliyerek yön vermekte ve bu gelişmeyi ileri götürmektedir.*

Komünist Partisi ve Sovyet halkı sınıksız birleşik ve yekpâre bir bütün teşkil ederler. Parti, halka, onun tükenmez yaratıcı gücüne ve bilgeliğine, bütün kuvvet ve kabiliyetlerini komünizmin zaferine hasretmeye hazır olduğuna içtenlikle inanmaktadır. Halk da partiye sonsuz bir sadakatle bağlıdır, onun kişiliğinde tecrübeli yöneticisini ve hayati menfaatlerinin savunucusunu görmektedir. İşçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve aydınlar, Komünist Partisine kendi öz partileri gözüyle, onun politikasına kendi politikaları, amaçlarına da kendi amaçları gözüyle bakmaktadırlar. Ortadaki birçok kanıt ve hayatımızın tüm yapısı bu gerçeği doğrulamaktadır. Fakat halkın partiye güveni belki de en parlak biçimde Emekçi Milletvekilleri Sovyetleri seçimleri sırasında belirlemektedir.

Seçimler, gerçekte, partinin politik hareket hattının bütün halkça bir yoklamadan geçirilmesi demek oluyor. Ve memleketimizde her seçim, parti ile halk arasındaki sarsılmaz birliğin, sosyalist demokrasinin zafetinin parlak bir göstergisi halini alıyor. Netekim, bu yıl da böyle olmuş, en yığınsal halk egemenliği organları olan yersel Sovyetler'e 2 milyondan fazla milletvekili seçilmiştir. Bu seçimlere hemen hemen bütün seçmenler katılmış ve bunların % 99'u komünistler ve partisizler bloku adaylarına oy vermişlerdir. Bu olay, bütün Sovyet halkının Komünist Partisine yüzde yüz güvendiğinin, onu bütün varlığıyla desteklediğinin ve onun bayrağı altında yürüdüğünün en açık ve anlamlı kanıtıdır.

3.

Partimiz için, parti-içi demokrasinin esas anlamı, *komünistlerin aktifliğinin artırılmasıdır*; parti hareket hattının görüşülmesine, belirlenmesine ve gerçekleştirilmesine, parti yönetim organlarının kurulmasına komünistlerin faal olarak katılabilmesidir. Partide demokratik örgütün anlamı, V. İ. Lenin'e göre, «partinin bütün işlerinin, bütün üyeler tarafından, eşit haklarla ve hiç bir istisna yapılmaksızın, doğrudan doğruya veya temsilciler vasıtasıyla yürütülmesi»dir. ⁽³⁾

Komünistlerin eğitilmesi ve aktifliklerinin artırılması bakımından, parti örgütünün üye sayısına bağlı olarak, her ay veya iki ayda bir yapılan parti toplantıları önemli bir rol oynar. Toplantıda, partinin politikası ve ödevleri üzerinde etraflı biçimde ve serbestçe fikir değiş tokuşu yapılır, parti örgütlerinin ve yöneticilerinin çalışmaları eleştirisel olarak tahlil

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, s. 14, s. 252.

edilir ve geleceğe değgin plânlar belirlenir. Komünistlerin daimi dikkati, sanayi ve köy ekonomisinin geliştirilmesi, toplumsal üretimin etkinliğinin artırılması, yurttaşların hayatının iyileştirilmesi ve komünizm ruhunda eğitiminin yetkinleştirilmesi sorunları üzerinde toplanır.

Komünistlerin tam bir yoldaşlık havası içinde, karşılıklı ve kesin bir titizlik, yüksek bir aktiflik göstererek çalışmaları parti toplantılarının ayrırcı vasfıdır. Geçen yılın sonunda böylece geçen hesapverme-seçim toplantılarına, üye komünistlerin % 92'si katıldı ve her üç komünistten biri görüşmelerde söz aldılar.

Bizde, çalışmalarına partisizlerin de katıldıkları açık parti toplantıları pratiği geniş ölçüde uygulanıyor. Örneğin, Özbekistan'da, geçen yıl, parti taban örgütlerinin hemen hemen her iki toplantısından biri açık toplantı olarak geçti. Bu toplantılarda, 107 bin kadarı partisiz işçiler, kolhozcular ve hizmetliler olmak üzere, 470 bin kişi söz aldılar.

Parti, ödevlerini, amaçlarını ve niyetlerini halka açıkça ve doğrudan doğruya söylemekte ve onunla danışmaktadır. Bilindiği gibi, komünistlerin, bütün işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının menfaatlerinden başka menfaatleri olamaz, partisizlerden gizliyecekleri bir şey de yoktur. Ancak, doğal olarak, kendi sorunları, kapalı toplantılarda görüştükleri parti-içi sorunları da vardır. Diğer bütün hallerdeyse, komünistler, toplantılarına partisizleri kendileri çağırır, onlara düşüncelerini söyler, onların düşüncelerini dinler ve işleri iyileştirme yollarını beraberce araştırırlar. Böylece, bütün Sovyetler Birliğinde, bu gibi açık toplantılara milyonlarca partisiz yurttaş katılmakta ve çalışmalarda aktif bir davranış göstermektedirler. Bu, *parti örgütlerinin emekçilerle bağlantısının eylemsel biçimlerinden biri*, komünizm kuruculuğu ödevlerini başarıyla gerçekleştirmede çaba ve menfaat birliğinin somut bir kanıtıdır.

Parti, iç demokrasimizin önemli ve daimi eylemsel etkeni saydığımız *eleştiri ve özeleştirisinin geliştirilmesine* büyük bir önem veriyor. SBKP'nin her üyesi, partinin toplantı, konferans, kongre ve plenumlarında, her yöneticiyi (bulunduğu mevki ne olursa olsun) eleştirmek, yetersizlikleri ortaya koymak ve giderilmesini istemek hakkına sahiptir. Parti, bütün yönetici kadroların, bütün örgütlerin ve kurumların, eleştiriye karşı olumlu bir tepki göstermelerini, eleştirdiden gerekli sonuçları çıkarmalarını ve buna göre de çalışmaları iyileştirmelerini sağlama yönünde ısrarlı bir çaba harcamaktadır.

Parti organları, komünistlerin bütün eleştiri ve önerilerini dikkate almakta, bunların gerçekleştirilmesi sürelerini belirlemekte ve bu maksatla görev bölümü yapmaktadırlar. Her örgüt basamağı, alınan tedbirler hakkında, şu veya bu eleştiriye yönelten parti örgütüne bilgi vermektedir.

Parti, eleştiriye küçümseme ve hele eleştirinin gelişmesini engelleme yönündeki her yelteniş suçlandırır. Hataları, yetersizlikleri prensipler te-

meli üzerinde ortaya çıkaran komünistleri daima savunur ve destekler; eleştiriye boğmak gibi sevimsiz bir role girmeye heves edenleri de affetmez.

Parti, eleştiri aracının doğru dürüst kullanılmasına da dikkat eder. Eleştirinin gerçek değerini, ifadelerin kabalık ve taşkınlıklarında değil, bunun doğruluğunda, sağlam temele dayanmasında, getirdiği faydada görür.

Parti-içi demokrasinin, komünistlerin yaratımlı aktifliğinin gelişmesini büyük ölçüde belirleyen bir etken de, *parti saflarının nitel terkinin iyileştirilmesidir*. Partimiz saflarını hiç bir zaman sadece nicel bakımdan kabartma peşinde olmamıştır ve bugün de böyle bir çabada değildir. Netekim, XXIV. Kongre'ye sunulan MK hesapverme raporunda, partiye haddinden fazla yeni üye alınarak safların doldurulmasının ve partiye almada titizlik gösterilmemesinin Leninci parti kuruluş prensipleriyle çeliştiği tekrar önemle belirtilmiştir. SBKP, saflarını, işçi sınıfının, kolhozcu köylülerin ve aydınların en lâyük temsilcileri arasından tek tek seçme yaparak doldurmaktadır.

Memleketimizde gelişmiş sosyalizmin kurulması ve toplumun sosyal yapısındaki köklü değişimler sonucunda, SBKP artık tüm Sovyet halkının öncüsü olmuştur. Fakat, parti, evvelce olduğu gibi, yine öncelikle *toplumun en ilerici, sayıca en kalabalık ve en etkili sınıfı olan işçi sınıfına* dayanmaktadır. Parti, sosyal terkinin esas itibarıyla işçilerden oluşmasına kesinlikle önem vermektedir.

Geçen yıl, partiye alınan aday üyelerin % 57,3'ü işçilerden oluşuyordu. Partide işçi sınıfının nispi payı durmadan büyüyor, SBKP'de işçiler ve kolhozcular bir arada olarak çoğunluğu, yani % 55,4'ü; partiye alınanların da % 69'unu teşkil ediyorlar. Hizmetliler arasındaki komünistlerin üçte ikisinden fazlası mühendis, tarım mühendisi, öğretmen, hekim, bilim görevlisi ve kültür adamıdır. Bir başka olumlu çizgi de, SBKP'ye Komsomol'dan öncelikle en aktif genç kız ve erkeklerin gelmekte olmasıdır. Halen yıldan yıla SBKP'ye alınanlar toplamının % 64'ü Komsomol'dan gelmektedir. Son yıllarda, işçi ve kolhozcu gençlerin yanı sıra, üniversiteli gençlerin de partiye alınmalarında bir artış vardır. Bizim Leninci Komünist Gençlik Birliği'miz, düne kadar olduğu gibi, bugün de, Komünist Partisi'nin tükenmez kuvvet hazinesi ve sağlam dayanağıdır.

Parti üyelerinin öğrenim düzeyinde önemli değişimler oluyor. Aşağıdaki veriler karşılaştırıldığında bir fikir vermeye herhalde yeterlidir: 1939 yılında yüksek öğrenimli, tamamlanmamış yüksek öğrenimli ve orta (tam veya eksik) öğrenimli komünistler parti terkinin % 33,6'sı kadarken, bugün % 82,9'unu teşkil ediyorlar. O zamanlar komünistlerin beşte birinin ilk öğrenimi bile yokken, bugün öğrenimsiz bir tek komünist kalmamış

bulunuyor. Şimdi SBKP'de yüksek ve orta öğrenimli 6,5 milyon uzman vardır ve bunların 150 bini bilimler doktoru ve adaydırlar.

Kısacası, komünistlerin mesleki ve genel öğrenimleri, politik olgunluk ve kültürel düzeyleri bakımından, partimiz, hiç bir zaman bugünkü kadar vasıflı bir terkiye sahip olmamıştır. Partinin nitel terkiibinin iyileştirilmesiyle, aynı zamanda komünistlerin öğrenim ve politik bilinç düzeylerinin yükseltilmesiyle, onların emek ve toplum hayatındaki öncülük rolü de artmaktadır.

Komünistlerin aktifliği, parti işlerinde oynadıkları rolün ve taşıdıkları sorumluluğun artması, parti taban örgütlerinin yürüttükleri eylemin iyileştirilmesiyle en dolaysız biçimde bağlıdır. Komünistler asıl buralarda politik eğitim okulundan geçer, Marksist-Leninist bilgiyle çeliklenir, parti işlerine, çalışma ve toplum hayatına aktif bir katılımla kaynaşıp giderler. Halen SBKP'nin 380 bin taban örgütü, 370 binden fazla atelye örgütü ve 480 bin kadar da parti grubu vardır. Bu örgütler, iktisadi ve kültürel kuruluş plânlarının yerine getirilmesi yönünde, komünistleri, bütün emekçileri seferber etmekte ve emek kolektiflerinin eylemi üzerinde büyük bir etki göstermektedirler.

SBKP Merkez Komitesi, taban örgütlerine gitgide artan bir ilgi gösteriyor. Son yıllarda, Merkez Komitesi, halk ekonomisinin ve kültür hayatının çeşitli kesimlerinde, yani işletmelerde, kolhozlarda, bilimsel araştırma kurumlarında, okullarda, bakanlıklarda ve dairelerde, hizmetler alanlarında eylem gösteren birçok örgütün çalışmasını etraflı bir yoklamadan geçirerek inceledi. Merkez Komitesi'nin bu sorunlarla ilgili kararları, parti organlarını, taban örgütlerinin daha fazla güçlendirilmesi, bu kademedeki örgütsel eğitimsel ve ideolojik çalışmaların yetkinleştirilmesi, parti-içi demokrasinin geliştirilmesi ve parti üyelerinin aktifliğinin artırılması yolunda somut bir eylem programıyla donatmaktadır.

Komünistlerin aktifliğini yükseltmeyi hedef tutan önemli bir tedbir de, SBKP XXIV. Kongresinin, *administratif kurumların eylemi üzerinde kontrol hakkına sahip taban örgütleri sayısını artırma* kararıdır. Evvelce bu hakka yalnız üretim işletme ve kuruluşlarındaki parti örgütleri sahiptiler. Şimdi bütün bilimsel-araştırma enstitülerinde, proje-plân örgütlerinde, etüd bürolarında, öğretim kurumlarında, kültür, eğitim ve sağlık dairelerindeki parti örgütleri de bu haktan yararlanıyorlar. Tek sözle, ek olarak, 4 milyondan fazla komünisti birleştiren 170 bin parti taban örgütü, administratif kurumların eylemi üzerinde kontrol hakkı elde etmiş bulunuyor.

Hayat bu tedbirin getirilmesinin doğru olduğunu göstermektedir. Kendilerine kontrol hakkı tanınan taban örgütlerinin çalışmaları yeni bir içerik kazanıyor. Bu örgütler kendi kolektiflerinde işlerin gidişini daha derinden kavramaya, üretim plânlarının yerine getirilmesi üzerinde, çalışmada örgütün ve disiplinin yükseltilmesi üzerinde daha aktif bir etki yap-

maya başlıyorlar. Parti kontrolünün amacı, sadece durumun tespiti değil, hataların ve yetersizliklerin giderilmesini sağlamak ve herkesin yükümlendiği işi yapmasını da titizlikle izlemektir. Böyle bir kontrolün uygulanması, parti örgütlerinin yığınlarla ilişkilerini sağlamlaştırmakta, kolektif içindeki itibar ve etkilerini artırmaktadır.

SBKP'de halen devam etmekte olan *parti üyelik belgelerini değiştirme* işinin, parti örgütlerinin eylemini yetkinleştirme bakımından büyük bir önemi vardır. Bu işe sekiz ay önce başlanılmış olup, artık 6 milyondan fazla parti üyesine yeni tip belgeleri verilmiş bulunmaktadır. Bu değişimle güdülen başlıca hedef, parti örgütlerinin aktifliğini artırmak, her komünisti girişkenlik ve disiplin bakımından daha yüksek bir düzeye çıkarmaktır.

Parti üyesi, kapağında SBKP'nin dâhi kurucusu ve önderi V. İ. Lenin'in tasviriyle yeni parti üyelik kartını alırken, SBKP Program ve Tüzük'ünün yüklediği ödevlerin yerine getirilmesi bakımından taşıdığı sorumluluğu yeni bir kuvvetle tekrar hissetmektedir. Böylelikle, parti safları, âdeta her komünistin Lenin'in Partisinin üyesi olma yüksek sanına yaraşık olabilmek için her şeyi yapıp yapmadığı, tarihin ve parti geleneklerinin, devrimsel Sovyet gerçekliğimizin kendisine yönelttiği istemlerin gerektirdiği düzeyde olup olmadığı sorusunu kendi kendine tekrar sorduğu bir genel yoklamadan geçmiş olmaktadır.

Komünistlerin durmadan artan aktifliği, her şeyden önce, emeğe olan ilişkilerinde, toplumsal ödevlerini yerine getirme çabalarında belirlemektedir. Komünistler, bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma, emek verimliliğini yükseltme, mâmul miktarını artırma ve kaliteyi iyileştirme yönünde bütün halkı kapsayan sosyalist yarışlarının öncüsüdürler. Bu özellik, SBKP XXIV. Kongresi kararlarının ve dokuzuncu beş yıllık plân ödevlerinin başarıyla yerine getirilmesine yardım etmektedir.

Bu hususta şu birkaç rakam belirli bir fikir vermeye yeterli olsa gerektir: Dokuzuncu beş yıllık çözümleyici üçüncü yılı olan 1973'ün sekiz ayı içinde, sanayi üretimini gerçekleştirme plânı yüzde 102 oranında yerine getirildi. Üretim hacmi, plânda öngörülen % 5,8 yerine, % 7,4 oranında arttı. Halk ekonomisinin diğer kollarının gelişmesinde de olumlu sonuçlar elde edilmiş olup, SBKP XXIV. Kongresinde kabul edilen sosyal program ardıcıl olarak gerçekleştirilmektedir.

Parti, komünistlerin yüksek aktifliğinin, kendisi için en önemli güç kaynaklarından biri olduğunu ve bu aktifliğin de toplumdaki yöneticilik rolünü başarıyla gerçekleştirmesinin zorunlu koşulunu teşkil ettiğini gayet iyi anlıyor. Partimizin kurucusu ve önderi V. İ. Lenin, her komünistin, ideallerimizin gerçek ve aktif bir savaşçı olmasını istiyor ve şöyle diyordu: «Reklâm mahiyetinde parti üyeleri, bize bedava da verilse, kabulümüz

değildir.» (4) Her üyenin partisinden, partinin de her üyesinden sorumlu olduğu hakkındaki Leninci tez, büyük bir ilkesel önem taşımaktadır.

SBKP bir eylem partisi, toplumu devrim temelleri üzerinde yeniden kurma partisidir. Söz ile iş arasında uygunluk, yalnızca emekçilerin menfaatlerine cevap veren fikirler, yerinde ve doğru şiarlar ileri sürmekle kalmayıp, aynı zamanda bunları ardıcıl olarak ve ısrarla hayata geçirmek, bu partinin ayırtıcı vasfını teşkil eder. SBKP üyelerinden de bunu ister.

Partiye, amaçlarını gerçekleştirebilmek, toplumu başarıyla yönetebilmek için, olanca gücünü ve bilgisini sağduyu buyruğunda ve bilinçli olarak komünizm dâvasına hasreden, komünizmin kurulması yolunda aktif olarak savaşan, Marksizm-Leninizm teorisini pratikte uygulamayı becerebilen kimseler gereklidir.

Partinin rolünün artmasıyla, onun bir politik savaşçısı olarak her komünistin rolü de yükselmektedir. Bunun için, parti, saflarının güçlendirilmesine kaygı göstererek, alacağı yeni üyelerin seçiminde isabeti artırarak, aynı zamanda fikri eğitim yönünde, komünistlere politik metanet kazandırma yönünde büyük bir iş görmüş olmaktadır. Parti, her komünistin, daima ve her yerde, çalışmada, toplum hayatında, öğrenimde ve yaşamında, Lenin'in Partisinin üyesi olma yüksek sanını onurla taşımasını ve buna gerçekten yaraşık olduğunu göstermesini sağlamaya çalışmaktadır.

Memleketimizde parti-içi demokrasinin geliştirilmesi, *santralizmin* ve *parti disiplininin daha fazla güçlendirilmesiyle* bir arada yürütülüyor. Düşmanlarımız bunda bir çelişki görüyorlar. Ama burada çelişki filân yoktur. Demokrasi ve santralizm kavramları birbirinin karşısı değil, aynı prensipin, yani demokratik santralizmin birbirini bütünleyen iki yanındırlar. Komünistlerin, yalnız yararlandıkları hakları değil, aynı zamanda yerine getirmekle yükümlü oldukları ödevleri de vardır.

Demokrasi, ancak çoğunluk iradesinin gözönüne alındığı, bu iradeye uyulduğu ve ona göre hareket edildiği yerde var olabilir. Toplu olarak alınan kararlar önemsenmezse, parti hayatı *normları* çiğnenirse, demokrasiden hiç bir eser kalmaz ve demokrasi boş lâkırda haline gelir.

Bunun içindir ki, partimiz şu esası benimsemiştir: Belirli bir sorun görüşülürken, serbestçe konuşulur, görüşler ortaya konulur ve teklifler yapılır. Fakat bu fikir değiş tokuşu bittikten sonra, çoğunluğun iradesi belirdikten ve gereken karar alındıktan sonra, komünistler (hem kararın alınmasına evet oyu verenler, hem de hayır oyu kullananlar) artık tekvücut olarak hareket ederler. Bu yasadır, ve parti, her komünistin buna kayıtsız şartsız uymasını ister.

Partimiz, politik örgüt içinde sağlam disiplinin yalnız dolaysız devrimci

eylemler dönemi içinde gerekli olduğunu, bu dönemden sonra disiplinsiz de geçilebileceğini ileri süren görüşleri yanlış bulmaktadır. Sağlam ve bilinçli disiplin partiye her zaman, devrimci ve yeniden kurucu eyleminin her aşamasında gereklidir, ve disiplin partinin en önemli kuvvet, başarı ve zafer kaynaklarından biridir.

SBKP, saflarında fikri ve örgütsel birliği her şeyin üstünde tutmakta, bu birliği devrimci enerjisinin en önemli kaynağı saymaktadır. Tarihsel tecrübe, ancak yekpâre birlik halinde olan partinin, işçi sınıfı ve bütün emekçiler için savaşkan öncülük rolünü başarıyla gerçekleştirebileceğini inkârı olanaksız biçimde ispat etmektedir.

(4) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 224.

Uluslararası araştırma grubu'nda:

V. İ. Lenin'in «Komünizmin çocukluk hastalığı: „Solculuk“
adlı eserinin günümüzdeki önemi

Lenin'in teorik mirası içinde bu eserin şu özelliği vardır: Politik bir düşünce akımı ve politik bir parti olarak Bolşevizmin tecrübesi, ve bu arada dünyada ilk zafere ulaşan sosyalist devrimin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi sırasında elde edilen tecrübe, bu eserde en dolgun biçimde genelleştirilmiştir. Kitapta, toplumsal gelişmenin yirminci yüzyıldaki yasallıklarına, devrimci işçi hareketinin strateji ve taktiğine ilişkin san derece önemli teorik sonuçlar ortaya konulmuştur.

Lenin'in bu eserinin günümüzdeki önemini açıklamak üzere yapılan çalışmalara Araştırma Grubunun şu üyeleri katılmışlardır: G. Bançero (Şili Komünist Partisi MK aday üyesi ve partinin dergimizdeki temsilcisi); A. Galkin (tarih bilimleri doktoru ve SSCB Bilimler Akademisine bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü şube yönetmenlerinden); İ. Koks (dergimiz yazı kurulu üyesi, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin dergimizdeki temsilcisi); K. Pafitis (Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi'nin dergimizdeki temsilcisi); H. Fuçs (Arjantin Komünist Partisi MK aday üyesi ve partinin dergimizdeki temsilcisi).

Bu materyal «V. İ. Lenin'in temel yapıtlarının günümüzdeki önemi» konulu yazı dizimizin devamıdır. ⁽¹⁾

POLİTİK ÖNCÜ VE EMEKÇİ YIĞINLARI

V. İ. Lenin, Bolşevizmin son derece zengin tecrübesinin komünist partileri tarafından öğrenilmesini sağlamak amacıyla, onun, diğer memleketler için, enternasyonal komünist taktiği için «herkesçe uygulanabilir, herkesçe önemli ve herkesçe zorunlu yanlarını» ⁽²⁾ özellikle belirtmiştir.

Lenin, Rus Devriminin uluslararası önemini «sözün dar anlamıyla» açıklığa kavuşturmuştur: Ona göre, bu devrimin bazı nitelik çizgilerinin uluslararası çapta tekrarlanması kaçınılmazdır; çünkü bunların «yalnız yersel, özgül ulusal ve Rusya çerçevesinde değil, dünya çapında önemi vardır» ⁽³⁾ Lenin şunları belirtiyordu: Rusya dışındaki ilerici işçiler, oportünistlerin, İkinci Enternasyonal'deki sözde devrimci önderlerin anlamadıkları şu gereçe, kendi devrimci sınıfsal içgüdüleriyle çabucak kavrayıp benimsediler: Bolşevik teori ve pratiğinin temelleri uluslararası çapta bir

önem taşır; «Rus örneği, bütün ülkelere bir şeyler, hem de bir hayli önemli şeyler göstermiş, bunların yakın gelecekte kendileri için de kaçınılmaz olduğunu gözleri önüne sermiştir.» ⁽⁴⁾

Lenin, Rus Devriminin temel nitelik çizgilerinin kapitalizmden sosyalizme geçiş devrinin başlıca yasallıklarını yansıttığını; bunların bütün ülkelerde proletarya devrimleri ve sosyalizm kuruculuğu sürecinde belirmesinin kaçınılmaz olduğunu söylüyordu. Onun bu prensipi, Rus Devriminden sonraki bütün devrimlerde ve sosyalist ülkelerdeki yeni toplum kuruculuğunda tamamen doğrulandı.

V. İ. Lenin, Büyük Oktobr'un ve Sovyet egemenliğinin ilk yıllarının tecrübesini genelleştirirken, proletarya diktatörlüğü hakkındaki Marksist öğretiyi açıklığa kavuşturdu; komünistlerin, proletarya diktatörlüğü için sosyalist devrimden çok önce hazırlanmaya başlamaları gerektiğini ortaya koydu; işçi sınıfı diktatörlüğünün sosyalist toplum kuruculuğunda uzun bir dönem için gerekli olduğunu ispat etti. O şöyle diyordu: İktidarı elde etmek yeterli değildir, asıl sorun iktidarda tutunmaktır, karşı-devrimci güçlerin baskısını etkisiz hale getirmek ve sosyalizmi kurmaktır.

V. İ. Lenin, komünist partisi yönetmenliğinin proletarya diktatörlüğü için temel olduğunu söylüyordu. Mücadelede çelikleşmiş parti olmadan, parti içinde sınıksı bir disiplin olmadan ve parti işçi sınıfı tarafından en dolgun biçimde ve fedakârlıkla desteklenmeden, proletarya diktatörlüğünün tarihsel ödevi başarıyla gerçekleştirilemez. ⁽⁵⁾

«Komünizmin çocukluk hastalığı: „solculuk“» kitabı, devrimci proletarya mücadelesi strateji ve taktiğinin, güç bir sanat olan politik yöneticiliğin gerçek bir ansiklopedisidir. Araştırma Grubu dikkatini, her şeyden önce, komünist partilerinin yığınları kazanma mücadelesi üzerinde, onları fikir alanında kendi tarafına çekme ustalığı problemleri üzerinde yoğunlaştırdı. Çünkü, bu sorun, Lenin'in belirttiği gibi, işçi sınıfının politik öncüsü olan partinin tarihi-toplumsal ödevini gerçekleştirmesi için birinci derecede gerekli koşuldur. Lenin'in kitabında, Rus ve dünya işçi hareketinin en önemli problemleri işte bu görüş açısından incelenmektedir.

Yeni koşullar, yeni olanaklar

Yığınları gerçek, kesin, son ve yüce devrim savaşına yaklaştıran somut yolu veya olayların kendine özgü değişimini bulmayı, yakalamayı ve doğru olarak belirlemeyi becerebilmek ... işte çağdaş komünizmin başlıca ödevi budur ...

V. İ. Lenin

⁽¹⁾ Bak: «Yeni Çağ», s. 5 ve 9, 1972; s. 2, 3, 5 ve 8, 1973.

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 30.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 3.

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 4.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 5–6, 27.

Marksist-Leninist inceleme metodolojisi somut durumun somut tahlilini gerektirir. Lenin'in teorik mirasını zamanımız koşullarına uygulayabilmek için, her şeyden önce bu koşulların özelliklerini ortaya çıkarmak, durumu değerlendirmek, ana gelişme eğilimlerini belirlemek gerekir. Kapitalist dünyasında bugünkü durum, iki etkenin kesin etkisi altında oluşuyor. Birincisi iç etken: Bu, devlet-tekel kapitalizminin gelişme süreçleridir; işçi sınıfının ve diğer yığınsal emekçi birliklerinin gittikçe gelişen politik aktiflikleri sözü geçen süreçlere eşlik eder. İkincisi dış etken: Bu da reel sosyalizmin ve sosyalizm ile kapitalizm arasında dünya çapında güçler oranının etkisidir.

Bu etkenlerin etkileri sürekli. Zira, kapitalist dünyada ülkelerin ve kesimlerin durumları son derece çeşitli olup, proletarya güçlerinin aralıksız olarak yoğunlaştığı görülür. İşçi sınıfı, hacim bakımından, bilimsel-teknik devrimle sıkı sıkıya bağlı yeni mesleki gruplar hesabına gitgide büyümektedir. İşçilerin genel öğrenim düzeyi de yükselmiştir. Sınıf savaşı tecrübesi gitgide daha geniş tabakaları sarmakta ve onları kapitalist sistemi organik olarak reddetmeye kadar vardırırmaktadır.

Zamanımızın kapitalizmini, en hareketli, en değişken bir etken haline gelen uluslararası durum da etkilemektedir. Kapitalist memleketlerdeki yönetici sınıf, işçi sınıfının mücadelesini zorlaştırmak, bu sınıfın politik öncüsü olan komünist partilerini zayıflatmak ve mümkünse felce uğratmak için «soğuk harp» koşullarından yararlanmaktadır. Birçok ülkede iktidar, tekeli burjuvazinin en gerici gruplarının temsilcilerine teslim edilmiştir. Eşi görülmemiş bir anti-komünizm kampanyası körüklenmiştir. Gittikçe artırılan silâhlanma harcamaları bütün ağırlığıyla emekçilerin sırtına yüklenmiştir. İnsanlığı kırıp geçirecek bir atom harbi tehlikesi, halkların başı üzerinde Damokles Kılıcı gibi sarmaktadır.

Ne var ki, son zamanlarda, dünyada durum iyiye doğru hissedilir bir değişme gösteriyor. Sovyetler Birliği ile sosyalist topluluğu oluşturan diğer ülkelerin ardıcıl ve aktif çabaları, gerginliğin gözle görülür derecede azalmasını ve sosyal düzenleri ayrı devletler arasında barışçı işbirliğinin genişlemesini sağladı. Öncelikle, Sovyetler Birliğinin, SBKP XXIV. Kongresinde kabul edilen Barış Programı'nı gerçekleştirme yolunda dış politikada attığı adımlarının sonucu olarak, tüm uluslararası durumda olumlu bir yeni dönüm başladı. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in Birleşik Amerika, Federal Almanya ve Fransa'ya yaptığı ziyaretlerin, bu ziyaretler sırasında yapılan görüşmelerin ve imzalanan anlaşmaların bu dönümdeki rolü büyüktür.

A. Galkin şunları belirtti: Reel sosyalizmin uluslararası otoritesi gitgide güçleniyor, sosyalist ülkelerin, dünya devrim sürecinin gelişmesi için uluslararası durumu etkileme olanakları genişliyor. Bunu biz gözlerimizle görüyoruz. Dünya komünist hareketinin itibarı da artıyor. Dünyada gergin-

liğin azalması, tekeli sermayenin en saldırgan gruplarının dizginlenmesine ve kapitalist memleketlerde sol eğilimin güçlenmesine elverişli koşullar yarattı. Sosyal-demokrasi hareketinde de ayrımlaşmaların derinleştiği ve bu ayrımlaşmalara paralel olarak sol güçlerin kuvvetlendiği, en başta dış politika güçleri olmak üzere bazı güçlerin değişmekte olduğu görülmektedir.

Lâtin Amerikadaki durum üzerinde konuşan H. Fuçs, bu kıtada gerginliğin azalmasının, emperyalizme karşı yürütülen savaştaki başarıların gözle görülür bir sonucu olduğunu belirtti ve şöyle devam etti: Lâtin Amerika komünist partilerinin programlarında, barış için, emperyalist saldırganlığa karşı mücadele daima birinci plânda yer alıyor. Uluslararası durumun iyileşmesi, emperyalist saldırganların eylemlerini bir hayli zorlaştırıyor. Gözönünde tutulması gereken bir nokta da şudur: Birleşik Amerika emperyalizmi, her zaman, Lâtin Amerika ülkelerini Sovyetler Birliğinden ve öteki sosyalist ülkelere uzak tutmaya, onlarla ticari, tekniksel, bilimsel ve kültürel bağlar kurmalarını engellemeye çalışmıştır. Dünyada durumun sağlamlaşmaya başladığı son zamanlarda ise, Birleşik Amerika emperyalizminin bu ablukası çözülmektedir. Ve artık bunun korunması da güç olacaktır.

G. Bançero ile K. Pafitis, gerginliğin azalması koşullarında, anti-komünizm ideolojisi bunalımın derinleşeceğini ve bunun doğal bir şey olduğunu ortaya koydular. Netekim, emperyalist burjuvazi, yirmi beş yıllık «soğuk harp» boyunca yararlandığı gerekçe silâhlarını kullanmakta daha şimdiden zorluk çekmeye başlıyor. Sovyetler Birliğinin güya saldırgan bir güç olduğu, Batı ülkeleri için bir «tehlike» teşkil ettiği vb. gibi çığnenmiş sakıza döndürülmüş iddialar artık propaganda etkinliğini kaybediyor. Fakat, şüphesiz ki, bütün bunlar, emperyalist burjuvazinin pek sevdiği anti-komünizm silâhını elinden atacağı anlamına gelmez. Atmasa da, emperyalizmin propagandacıları bugün son derece güç durumdadırlar. Bunlar, şimdi, ideolojik kuruluşlarını yeni duruma uydurmak için harıl harıl çalışmakta, yeni birtakım kanıtlar hazırlamaktadırlar.

Araştırma Grubu, gerginliğin azalmasının otomatik bir süreç olmadığını belirtti. Söz alanların kanısınca, hattâ en gerici burjuva çevrelerinin direnişi birçok hallerde artmaktadır.

Yeni durum, şüphesiz ki, işçi sınıfının ve bu sınıfın politik öncüsünün mücadelesini de etkileyecektir ve artık etkilemeye başlamıştır. Bu etki dolaysız ve tek yönlü değildir. Emperyalist burjuvazi, uluslararası gerginliğin azalmasını, kapitalist memleketlerdeki iç sosyal ilişkilere de «yaymak» için çaballıyor. O, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında cepheleşmenin gevşemesi koşulları içinde devrim mücadelesi yürütmenin artık gereksiz olduğu fikrini işçi sınıfına telkin etmeye çalışabilir. Bunun gibi, kapitalizmin ideologlarının, artık propaganda etkinliğini yitirmiş olan

«konverjans teorisi» soyundan görüşleri, yani kapitalizmin, köklerine kadar işlemiş sosyal illetlerinden tedricen arındığını ve bunun sonucu olarak sosyalist sistemle kapitalist sistemin birbirine yaklaştıklarını ileri süren görüşleri canlandırmaya çalışmaları da mümkündür. Öte yandan, sağ oportünist akımları yeniden güçlendirmek ümidiyle, işçi sınıfının bir kesimi arasında reformist görüşlerin yayılması da mümkündür.

İ. Koks'un kanısınca, uluslararası gerginliğin azalması, dünya komünist hareketinin gelişmesine elverişli koşullar yarattığı için, kapitalist memleketlerde sınıf savaşını zayıflatmamış, tam tersine, yığinsal işçi hareketini daha da hızlandırmıştır. Bu hızlanma elbette kendiliğinden olmuş değildir. Somut koşulları ve her ülkenin problemlerini daima gözönünde bulunduran komünist partilerinin politik girişimleri ve yöneticilikleri bu işde kesin bir rol oynamıştır. Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist devletlerin barış taarruzları, uluslararası hayatı kuvvetle etkilemiş, fakat bu olay her kapitalist memlekette sınıf savaşının önemini azaltmamıştır.

Araştırma Grubu üyeleri şu sonuca vardılar: Genellikle, gerginliğin azalması, sosyal düzenleri ayrı devletler arasında barış içinde işbirliğinin artması, komünist ve işçi partilerinin yığinsal etkilerinin hissedilir derecede genişlemesi için büyük ek olanaklar sağlamaktadır.

Bütün halk tabakaları arasında ve her alanda

Öncü tek başına zafere ulaşamaz. Bütün sınıf ve geniş yığınlar, öncüyü doğrudan doğruya desteklemiyorlarsa veya hiç olmazsa ona dönük bir tarafsızlık içinde bulunmuyorlarsa ve onun düşmanını destekleyecek yetenekte iseler, bu koşullar içinde, öncünün tek başına savaşa atılması yalnız budalalık değil, aynı zamanda cinayettir.

V. İ. Lenin

«Komünizmin çocukluk hastalığı: 'Solculuk'» adlı eserin yayımlanmasından sonraki yıllarda dünya komünist hareketinin etkisi hızla arttı, kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin birçoğu gerçek yığinsal partiler haline geldiler. Buna rağmen, işçi sınıfının politik öncüsünün etkisini artırma problemi gündemden çıkmadı, üstelik bazı hallerde daha büyük bir önem kazandı. Bu sorun, işçi sınıfının önemli bir bölümünü, hattâ çoğunluğunu ardından çekip götüren partilerde bile hâlâ gündemde bulunuyor. A. Galkin'e göre, bunun nedeni, politik eylemlere katılan halk yığınları hacminin durmaksızın büyümesi dolayısıyla, yığinsallık kavramının genişlemiş olmasıdır. Halen meydana gelmekte olan elverişli objektif koşullar, öncünün, memlekette politik bakımdan aktif halk çoğunluğunu etkisi altına alması sorununun çözümü için olanaklar sağlamaktadır. Böyle

bir sorunun çözümü, işçi hareketinin amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırırcaktır.

V. İ. Lenin, hayatın nabzını daima yoklamak, halk yığınlarının gerçek ihtiyaçlarını her an bilmek, yığınların istek ve ilgilerinde meydana gelen değişimleri tam zamanında ortaya çıkarmak, halkın bütün tabakaları arasında ve her alanda çalışmak, işçi sınıfının çeşitli birliklerinin gerçek politik bilinç düzeyini izlemek gerektiğini belirtiyor, bunlar üzerinde dikkatle durarak şöyle diyordu: «Asıl bütün sınıfın (sadece komünist öncüsünün değil), bütün emekçi yığınının (yalnız ileri gelenlerinin değil), bilinç ve yetişkinlik bakımından gerçek durumunu titizlikle izlemeliyiz.»⁽⁶⁾

Demek oluyor ki, toplumun sosyal-psikolojik yapısını, emekçi yığınlarının yönelim ve isteklerini (yalnız en yaygın eğilimlerini değil, bütün görüş ve ilgi yelpazesini) somut olarak incelemeyen, komünist partilerinin etkilerini genişletmek olanaksızdır.

Lenin, yığınların kendi politik tecrübelerine dayanarak bilinçlerini oluşturmalarının büyük bir önem taşıdığını özellikle belirtiyor ve şöyle diyor: «Öncünün politik bilinç düzeyi ile yığınların politik bilinç düzeyi arasındaki fark, yalnız propagandanın yardımıyla giderilemez. Öncünün anlayış düzeyine bütün sınıfın, geniş yığınların ve baskı altında bulunanların yükselebilmeleri için, bunların kendi politik tecrübeleri gereklidir. Bütün büyük devrimlerin temel yasası budur.»⁽⁷⁾ Komünist partileri, halkın en geniş tabakaları arasında propaganda çalışmalarının önemini hiç küçümsemeyen, sınıfsal ekonomik ve politik mücadele sürecinde, kendi görüş ve programlarının en geniş emekçi yığınları tarafından benimsenmesini kolaylaştıracak koşulların yaratılmasına çalışmaktadırlar.

Devrim savaşının biçim ve yöntemlerine Leninci yaklaşım da bununla dolaysız olarak bağlıdır. «Komünizmin çocukluk hastalığı: 'Solculuk'» kitabında, bu Leninci yaklaşım önemli iki hükme dayanmaktadır: «Birincisi, devrimci sınıf, ödevini yapabilmek için, toplumsal eylemciliğin istisnasız olarak bütün biçim ve yollarını bilmelidir . . . İkincisi, devrimci sınıf, bir mücadele biçimini diğeriyle süratle ve beklenmedik bir zamanda değiştirebilmek üzere hazırlıklı olmalıdır.»⁽⁸⁾

Bilindiği gibi, bu hükümler öteden beri komünist partilerinin strateji ve taktiklerinin temelinde yer almıştır ve bunlar partiler tarafından kazanılan başarıların son derecede önemli koşullarındandır. Burada sözkonusu olan sorun, sadece, sosyalist devrimin yapılmasında barışçı yolun mu, yoksa silahlı yolun mu seçileceği sorunu değildir. Bu sorunun çok önemli olmasına rağmen Lenin tarafından ortaya konan düşünce çok daha geniş

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 42.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 78.

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 81.

kapsamlıdır. Sözkonusu olan, çeşitli toplumsal eylem biçimlerinin her konre uygulama çerçevesi içinde gerçekleştirilmesidir. Zira öyle durumlar meydana gelir ki, barışçı yol ile silâhlı yol arasındaki sınır açık-seçik görülmez.

G. Bançero bu nokta üzerine dikkati çekerek şunları söyledi: İktidarı ele geçirme yolunu belirlemenin «yazı-tura» oyunuyla hiç bir ilgisi yoktur. Bunun doğru olarak belirlenmesi birçok objektif ve sübjektif etkenlere, yani memlekette ve uluslararası alandaki güçler oranına, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyine, öncüsünün bu sınıfla kaynaşma derecesine vb. bağlıdır. Şu veya bu ülkedeki geleneklerin de bunda rolü vardır. Bütün bunları ve işçi sınıfının durumunu dikkate alan Şili Komünist Partisi, silâhlı olmayan mücadele yolunu seçti. Bundan başka, parti, kalabalık ve iyi örgütlü işçi sınıfının, mücadele boyunca gerektiği zaman gericilere karşı çetin bir direniş gösterebileceği düşüncesine de dayanıyordu.

Lenin şöyle diyor: «Savaş biçimlerini eninde sonunda, çok çeşitli ve toplumsal hayatın bütün alanlarına ve dallarına bağlı olan, bu alanlarla dalların burjuvazinin elinden birbiri ardınca koparılıp alınmasını öngören pratik ödevleri devrim yoluyla çözme zorunluğu belirler. ⁽⁹⁾

«Komünizmin çocukluk hastalığı: ‚Solculuk‘ adlı eserde, komünistlerin, burjuva parlâmentöşuna ve reformist sendikalara karşı ilişkileri problemi de bu açıdan incelenmiştir.

Komünistler, reformistlerden farklı olarak, parlâmenter çalışmalara toplumu devrim yoluyla temelinden değiştirme mücadelesinin biçimlerinden biri gözüyle bakarlar. Bundan ötürü, komünistler, parlâmenter mücadele yürütmekte ve bunu daima parlamento-dışı mücadeleyle birleştirmektedirler. Parlâmenter aksiyonları sendikaların ve diğer yığın örgütlerinin mücadeleleriyle, toplantı salonu tartışmalarını da bu salonun duvarları dışındaki halk hareketiyle bağlamaya çalışmaktadırlar. Bu bağdaştırma, «ank» parlamentarizm virüsüne karşı en sağlam garantidir ve parlamento-içi eylemlerin etkili olması ancak bu suretle sağlanabilir.

Komünistler, parlâmenter mücadele biçimleri derken, bununla «parlâmenter yol»u değil, V. İ. Lenin'in öğrettiği gibi, devrimci parlâmenter taktiği, halkın politik bakımdan aydınlatılması ve örgütlenmesi için parlâmentodan doğru biçimde yararlanılmasını kastediyorlar. Kapitalist memleketlerde birçok emekçi hâlâ burjuva parlâmentarizmine inanıyor. Bundan ötürü, «kendi sınıfının geri kalmış tabakalarını eğitmek, gelişmemiş, körleştirilmiş ve cahil bırakılmış köylü yığını uyandırıp aydınlatmak için, parlâmento seçimlerine ve parlamento kürsüsünden yürütülen mücadeleye katılmak, devrimci proletarya partisi için bir zorunluktur.» ⁽¹⁰⁾ Lenin şunu

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 84.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 42.

da belirtiyor: Legal ve illegal, parlâmento-içi ve parlamento-dışı mücadele biçimlerinin bağdaştırılmasında, bazan, «parlâmenter mücadele biçimlerinden ustalıklı vazgeçmemiz de faydalı ve hattâ zorunludur.» ⁽¹¹⁾

İ. Koks, İngilterenin politik koşullarının özelliği dolayısıyla, bu ülkede sendikalar içinde çalışmanın büyük bir önemi olduğunu söyledi ve şunları belirtti: Büyük Britanya Komünist Partisinin üye sayısı fazla değildir. Ne var ki, Komünist Partisi, sendikaların kolektif üyeleri sıfatıyla Leybirist (İşçi) Partisi'ne girenler aracılığıyla bu partiyi etkilemektedir. Bu sendikalar İşçi Partisi'ndeki durumları sayesinde (ki böyle bir durum başka hiç bir partide yoktur), onun temel gücünü meydana getirmektedir. Böylelikle, Komünist Partisinin sağlam tutumu ve dayanakları birçok şeyi belirlemektedir.

Komünistler, son yıllarda, sendikalardaki etkilerini güçlendirmek için yürüttükleri mücadelede gözle görülür başarılar elde etmişlerdir. Bizim arkadaşlarımız, yersel ve hattâ memleket çapında gayet nüfuzlu örgütlerin başında bulunuyorlar. Birçok sendikaların en önemli ve prensip sorunlarıdaki tutumları bu arkadaşlarımızın etkisi altında belirleniyor. İngiltere sendika hareketinde ve genellikle işçi hareketinde görülen hissedilir derecede sola kaymanın en önemli nedenlerinden biri bizim eylemimizdir.

Komünist basının etkisi durmadan artıyor. Büyük Britanyanın en büyük sendikası olan ve 1,5 milyona yakın üyeye sahip bulunan Vasıfsız İşçiler ve Taşıt İşçileri Sendikası'nın bu yıl Temmuz ortalarında yapılan ulusal konferansında, «Morning Star» gazetesinin bu sendika üyelerinin gazetesini sayılmasına ve gereken desteğin gösterilmesine karar verilmiş olması dikkate değer.

H. Fuçs, Arjantin gericilerinin, Komünist Partisini yığınlardan ve öncelikle işçi sınıfından uzak tutmak için, terör dahil, çeşitli baskı yöntemlerine başvurduklarını belirtti ve şöyle devam etti: Biz, gericiliğin bu saldırılarını etkisiz hale getirmek için gerekli tedbirleri alıyoruz. Vaktiyle, parti, nüfuzlu yığınsal sendikalarda yönetici durumdaydı. İkinci Dünya Savaşı sonunda Peronistler iktidara gelince, bir yandan paralel sendikalar kurmaya başladılar. Peronist sendikaların işçi sınıfı içinde büyük bir etki sahibi olmaları üzerine, bu sınıfın önemli bir kesimiyle Komünist Partisinin bağlarının kopması tehlikesi ortaya çıktı. Biz, Lenin'in, reformist sendikalarda komünistlerin nasıl çalışacaklarına ilişkin yönergesini kılavuz edinecek, bu örgütlere girmeye, sendika hayatını demokratikleştirmek ve savaşı sınıfal çizgiye getirmek üzere, bu örgütlerin içinde, işçi sınıfı mevzilerinden ayrılmamış olan diğer güçlerle birlikte çalışmaya karar verdik. Bu elbette kolay iş değildi. Peronist sendikaların sağcı liderleri,

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 18.

arkadaşlarımıza engel olmak için ellerinden geleni yopuyorlardı. Hattâ, işi, sendikacı komünistleri öldürmeye kadar yapıyorlardı.

Durum karmaşık olsa da, biz provokasyonlar karşısında yılmıyorduk, Yılgınlık göstermenin, işçi sınıfını bölmek için çırpınıp duran oligarşinin ekmeğine yağ sürmek demek olacağını çok iyi anlıyorduk. Bu taktiğin doğru olduğunu hayat da gösterdi. Arkadaşlarımız, şimdi, Genel Emek Konfederasyonunun önemli sendikalarında ve bazı bölgelerde etkili duruma geçtiler. Biz, birçok hallerde, komünist olmıyan sendika yöneticileriyle işbirliği yapmayı da başarıyoruz. Sendikaların merkez yönetimleri sağcı peronist sendikacıların elinde olduğundan ve bunlar en gerici rejimlerle işbirliğine hazır bulunduklarından, partimiz, Genel Emek Konfederasyonu'nun yüksek organlarında elden geldiği kadar daha fazla temsilcilik elde etmeye olağanüstü bir önem veriyor.

3-4 yıldan beri eşi görülmemiş ölçüde genişlemiş olan genel grevler, sendikaların savaşkanlığına tanıklık ediyor. Arjantin'in bazı sanayi merkezlerinde, emekçilerin proleter olmıyan tabakaları temsilcilerinin de katılmasıyla gerçek birer ayaklanma halini alan bu grevler, askerî diktatörlüğü genel seçimlere gitmeye zorlayan durumun yaratılmasında kesin bir rol oynamış, gerici politik güçler ve yordakçıları bu seçimlerde tam bir yenilgiye uğratılmışlardır. Emekçilerin atılımlı mücadelesinin gelişmesi, Peronist olan ve olmıyan yığınların daha fazla sola kaymalarını etkilemiş ve bugünkü durumun meydana gelmesine yol açmıştır.

K. Pafitis şunları belirtti: Partimiz nispeten küçük bir partidir. Kıbrıs da büyük memleket değildir. Bu bakımdan, devletimizin ölçütleri içinde, biz, haklı olarak, partimizin bir yığınsal parti olduğunu söyleyebiliriz. Seçmenlerin % 40'tan fazlası bizi her zaman destekliyor. Bu destek pasif de değildir. Bizim değerlendirmemize göre, partimiz, olağanüstü koşullarda, Kıbrıs halkının üçte birini birkaç gün içinde seferber edebilecek durumdadır. Biz yığınların ihtiyaçlarını dikkatle inceliyor ve bunların giderilmesi için elimizden geleni yapıyoruz. Komünistlerin öncülük ettiği Kıbrıs işçi sınıfının kazanımları az değildir. Bunu, hiç kimse, hattâ en azılı düşmanlarımız bile inkârâ cesaret edemezler.

Bu kazanımların sağlanmasında, bizim sendikalar içindeki çalışmalarıımızın büyük rolü vardır. Öyle ki, bütün örgütlü işçilerin % 70-75'i, partimizin yönetimindeki sendikalarda toplanmıştır. Politik bakımdan etkileme mücadelesi konusunda Leninci yaklaşım, gerici sendikalar da dahil olmak üzere, bütün yığın örgütleri içinde aktif olarak çalışmayı gerektirir. Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi bu prensipi gözetmektedir.

Kıbrıs'ta kilise çerçevesindeki mücadele de politik bir karakter kazandı. Biz, bunu gözönünde bulundurarak, kilise örgütlerinin çalışmalarına da katılmayı ve ilerici unsurlara yardım etmeyi gerekli bulduk. Bu eylemimizle, somut olarak, Makaryosu cumhurbaşkanlığından atmak istiyen fa-

şist general Grivas'ın kuklası gerici piskoposların seçimlerde yenilgiye uğratılmalarını kolaylaştırmış olduk.

Memleketimizde ekonomik dayanakları sağlam bir kredi ve tüketim kooperativleri sistemi var. Buralarda da arkadaşlarımız aktif olarak çalışıyorlar. Yönetimleri halen burjuvazinin elinde bulunsa da, biz, bu kooperatiflerin eyleminde emekçilerin menfaatlerinin gitgide daha fazla korunması için çaba gösteriyoruz. Bu suretle, politik öncüye, bir gün iktidara geldiği zaman gerekli olacak kadro ve uzmanları hazırlıyoruz.

İ. Koks şunları söyledi: Kooperatif hareketi Büyük Britanyada da önemli bir rol oynamaktadır. Memlekette bir de Kooperatif Partisi var ki, eylemlerinde ilerici eğilimler görülmektedir. İşçi Partisi ile sıkı bir bağı olmasına rağmen, bu partide komünist eylemleri yasak değildir. Kooperatif Partisi'nin sorumlu mevkilerinde birçok komünist görev almaktadır.

Büyük Britanya Komünist Partisi, üniversite öğrencileri arasındaki çalışmalarında kayda değer başarılar elde etti. Birkaç yıl öncesine kadar, aşırı solcular, üniversite öğrencileri arasında başarı kazanabiliyorlardı; şimdiyse, öğrencilerin önemli bir kısmı komünistlere kulak vermektedir. Üye sayısı 500 bini bulan Ulusal Üniversiteliler Birliği Yönetim Kurulu'na, partimiz üyeleri ve bizimle işbirliği yapan gençler seçilmişlerdir. Üniversiteliler Birliği, işçilerin mücadelesiyle dayanışma halinde olduğunu açıkça ilân etmiştir. Grevlerde işçilerle birlikte nöbet tutan üniversite öğrencileri de az değildir.

Partimizin aydınlar arasında, daha somut olarak, profesörler, öğretim üyeleri, hükümet ve belediye memurları arasında da etkisi artıyor. Bu çevrelerdeki çalışmalarda, demokrasi için aktif mücadele önemli bir rol oynuyor.

İngilterede şimdi sınıf savaşı ölçüleri hızla genişliyor ve düzeyi kesinlikle yükseliyor. Bu nitelik çizgileriyle oluşan genel durum, komünistlerin, çeşitli yığın örgütlerinde çalışmaları için elverişli koşullar yaratıyor. İşin ilginç yanı şudur: Büyük Britanyadaki grevler 1970 yılından beri gitgide artan bir güçle, «Sanayide ilişkiler kanunu»na karşı bir politik savaşa dönüşüyor. Tutucular bu kanunla sendikaları zincire vurmaya ve grev hareketini boğmaya çalışıyorlar. Şurası da dikkate değer ki, İngilterede 1 Mayıs hiç bir zaman ulusal bayram olarak kutlanmadığı halde, bu yılki 1 Mayıs'ta, Britanya Trejdünionlar Kongresi, işçilere, «Sanayide ilişkiler kanunu»na karşı mücadele şiarı altında bir ulusal grev yapılması çağrısında bulundu. Bilindiği üzere, reformistlerin ağır bastıkları İşçi Partisi Yürütme Kurulu bu aksiyonu resmen destekledi. Gerek Trejdünionlar'ın, gerekse İşçi Partisi'nin yöneticileri böyle davranmak zorundaydılar; çünkü, komünistler, bütün nüfuzlarını kullanarak, işçi sınıfının haklarına tutucuların yaptıkları saldırıya karşı geniş emekçi yığınlarını mücadeleye seferber etmeye muvaffak olmuşlardı.

Bizler «Britanyanın sosyalizm yolu» başlıklı belgeyle saptanan programımız ruhunda hareket ediyoruz. Ve önümüzdeki seçimde İşçi Partisi'nin çoğunluğu kazanması ve komünistlerin parlâmentoya seçilmeleri için mücadeleye etmek niyetindeyiz.

H. Fuçs, yığinsal örgütler ve hareketler içinde çalışma probleminin, önemli derecede, proletaryanın müttefikleriyle ilişkileri sorunu olduğunu söyledi ve şöyle devam etti: Eğer «katkısız» proletarya, proletaryadan yarı-proletaryaya, yarı-proletaryadan küçük köylüye (küçük zanaatçıya, küçük üreticiye ve küçük atelye sahibine), küçük köylüden orta köylüye geçiş halindeki son derece alacalı sosyal tiplerin oluşturduğu yığınlarla kuşatılmış olmasaydı, eğer proletaryanın kendisi az veya çok gelişmiş sosyal tabakalara bölünmeseydi, zaten kapitalizm denen şey kapitalizm olmazdı. Bu yığınların varlığı, geçici, ara ve orta tabakaların menfaatlerini dile getiren toplumsal ve politik örgütlerle proletarya öncüsünün ittifak ilişkileri kurmasını kayıtsız-şartsız zorunlu kılmaktadır.

Bu sorun Arjantin için son derece önemlidir. Çünkü bu ülkede küçük burjuvazi ve genellikle şehir ve köy orta tabakaları halkın önemli bir kesimini oluşturmaktadır. Biz, işçi sınıfına ve en yoksul köylülere karşı ana ödevimizi daima gözönünde bulundurarak, yukarıda sözü geçen tabakaların anti-emperyalist ve anti-oligarşik programı gerçekleştirme mücadelesine celbedilmelerine büyük bir önem veriyoruz. Şimdi Lâtin Amerikada kendine özgü bir eğilim, yani tüm kıta çapında sol güçleri birleştirecek anti-emperyalist cepheler meydana getirme eğilimi vardır. Biz de, Arjantinde Peronizm taraftarlarından diğer akımlara kadar bütün sol ve yurtsever güçleri kapsıyan anti-emperyalist birliği genişletip güçlendirmeye çalışıyoruz. Böyle geniş bir demokratik cephe, halka, politik iktidarı ele geçirme ve memleketin son derece muhtaç olduğu yapısal dönüşümleri gerçekleştirme olanakları sağlayabilir.

G. Bançero şunları belirtti: Şili'de elde edilen tecrübe göstermiştir ki, halk birliğinin başarıyla kurulabilmesi için, komünistlerin, müttefiklerine karşı soğukkanlı, sabırlı ve iyiniyetli davranmaları gereklidir. Biz, bildiği üzere, Sosyalist Partisi ile çok iyi ilişkiler kurduk. Bu parti enternasyonalist tutumludur (Sosyalist Enternasyonal'le hiç bir ilişkisi yoktur). Kanımızca, Sosyalist Partisi, bizim partimiz gibi, işçi sınıfının partisidir. Bu partiyle ilişkilerimizde «mutlak gerçeği biz biliyoruz» iddiası çıkış noktamız değildir; karşılıklı ve samimi tecrübe ve enformasyon değiş tokuşu her iki tarafın da yararınadır. Partimizin kanısınca, birliğin gerçekleştirilmesinde bazı pürüzler belirirse, hemen karşı tarafı suçlamaya kalkmadan önce, her hangi bir hata yapıp yapmadığımızı anlamak üzere ilkin kendimizi gözden geçirmemiz faydalı olur.

V. İ. Lenin, proletarya partisinin kendi işlediği hatalara karşı (eleştirel) tutumunu, bu partinin ciddiyetinin, kendi sınıfı, emekçi yığınları

önünde görevini eylemde gerçekleştirmesinin en önemli ve en doğru ölçülerinden biri olarak görüyordu. Ve «Komünizmin çocukluk hastalığı: 'Solculuk'» adlı kitabında, bu konuyla ilgili olarak şöyle diyordu: «Hatanın açıkça kabul edilmesi, nedenlerinin ortaya çıkarılması, durum ve koşulların tahlili, hatayı düzeltecek araçların dikkatle araştırılması ... İşte ciddi bir partinin ayırdedici âlâmetleri bunlardır; parti yükümlendiği ödevleri işte böyle gerçekleştirir; sınıfı ve sonra da yığınları işte böyle eğitip yetiştirir.» ⁽¹²⁾ Lenin şunu da belirtiyordu: Hattâ küçük bir hata bile, üzerinde inat edildiği takdirde, iyice temellendirildiği ve «sonuna kadar götürüldüğü» takdirde, her zaman büyük bir hata haline getirilebilir. ⁽¹³⁾ «Kişiler için doğru olan şey – belirli biçimde değiştirilerek –, partinin politikasına da uygulanabilir. Öyle ki, akıllı kişiler herhalde hata yapmıyanlar değildir. Böylesi yoktur ve olmaz da. Ancak az ve önemsiz hatalar yapan, bu hatalarını kolayca ve çabucak düzeltebilenler akıllı kişilerdir.» ⁽¹⁴⁾

K. Pafitis şunları belirtti: Biz de, burjuva memleketinde politik sistemin bütün halkalarında çalışmanın ne kadar önemli olduğunu biliyor ve bunu daima gözönünde bulunduruyoruz. Ülkede devlet cihazının çeşitli katları hep gericiliğin himayesindeki kimselerle doludur. Üstelik, birçok memur ve bu arada yüksek katlardakiler, aşırı sağcı kuvvetler tarafından hükümete karşı tertiplenen çıkışlara aktif olarak katılmaktadırlar. Bazı büyük polis şeflerinin, aynı zamanda hükümet aleyhtarı sağcı yeraltı örgütlerinin üyeleri oldukları haller ender değildir. Bu durum karşısında, biz, devlet cihazının içeri sızmış olan gericilerden temizlenmesini en başta gelen ödevlerden biri sayıyor, hükümetten bunları kovmasını istiyoruz.

Kıbrıs silahlı kuvvetleri (Ordu ve Ulusal Muhafız Birliği) komuta heyeti de, gericilerin koruduğu adamlarla doldurulmuştur. Partimiz, memleketin etkili bir politik gücü sıfatıyla, bu durum karşısında elbette endişe duymakta, ordunun gericiler elinde âlet olmaktan kurtarılmasını istemektedir.

H. Fuçs komünist partilerinin yığınlar arasındaki çalışmaları sorunu üzerinde yapılan fikir değiş tokuşunu genelliyerek şunları belirtti: Buraya kadar yapılan konuşmalardan çıkan sonuç şudur ki, bölgesel ve ulusal özelliklere rağmen, işçi hareketi ve bu hareketin politik öncüsü olan komünist partileri, birbirine benzer ödevlerle karşı karşıya bulunuyorlar; bunları çözerken ve eylemlerde bulunurken de aynı prensipleri kılavuz ediniyorlar. Lenin'in «Komünizmin çocukluk hastalığı: 'Solculuk'» adlı eserinde formüle ettiği şu son derece önemli yargı bir kere daha doğrulanmış oluyor: «Bütün ülkelerdeki komünist işçi hareketinin enternasyonal taktiğinin birliği, çeşitliliğin ortadan kaldırılmasını değil, ... komünizmin

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 41.

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 26.

⁽¹⁴⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 18.

ana prensiplerinin uygulanmasını, ... ancak bu prensipleri ayrıntılarda doğru biçimde değiştirecek, ulusal ve ulusal-devletsele ayrımlara doğru biçimde uyduracak bir uygulamayı gerektiriyor.»⁽¹⁵⁾

Sözde devrimcilikle ve oportünizmle mücadele

Şimdi bütün sorun, her ülkede komünistlerin, bir yandan oportünizme ve «solcu» doktrinerliğe karşı mücadelenin başlıca ilkesel ödevlerini; öte yandan da bu mücadelenin her ayrı ülkedeki somut özelliklerini tamamiyle bilinçli olarak gözönünde bulundurmalarıdır ...

V. İ. Lenin

Bilindiği üzere, komünist hareketi içinde, son yıllarda çeşit akımlar türemektedir. Bunlar «ültra-devrimci» şiarlar kullanarak komünist partilerine «soldan» hücum ediyorlar. Güttükleri amaç, komünist partilerini zayıflatmak, taraftarlarının bir kısmını bu partilerden ayırmak, toplumsal gelişmenin ana eğilimleri hakkında, kapitalist toplumun olgunlaşmış ekonomik, sosyal ve politik problemlerinin çözümü hakkındaki yol ve yöntemlerle ilgili kendi görüşlerini demokrasi ve işçi hareketine zorla kabul ettirmektir. Bu akımlar ve gruplar birçok memleketinde büyük bir aktiflik gösteriyorlar. Komünistler, bu aktifliğe karşı enerjik teorik, propagandist, örgütsel ve politik bir direniş göstermezlerse, sözü geçen akım ve gruplar devrimci işçi hareketine büyük zararlar verebilirler.

V. İ. Lenin «ültra-devrimcilik»in sosyal köken ve dayanaklarını gayet belirli olarak şöylece gösterdi: «Şu gerçek Marksistler tarafından teorik olarak tamamiyle saptanmış, bütün Avrupa devrimcileri ve devrim hareketleri tecrübesiyle de tamamen doğrulanmıştır: Küçük mülk sahibi, küçük işletmeci (ki birçok Avrupa memleketinde bir hayli geniş ve yığınla temsilcileri olan sosyal bir tiptir), kapitalizmde daimi sıkıntılar içinde kıvrılır, çoğu zaman hayatı aklın almayacağı ölçüde ve hızla kötüleşir, yıkıma uğrar, ültra-devrimcilğe kolayca geçer, fakat metanet gösteremez; örgütlü, disiplinli ve azimli davranma yeteneğine sahip değildir.»⁽¹⁶⁾

Zamanımızdaki solculuk akımları yüzyılımızın yirminci yılları başlarındaki gibi doğrudan doğruya sola sapan gruplardan meydana gelmemiş olsalar bile, Lenin'in «ültra-devrimcilik»in sosyal dayanağı hakkındaki tahlili oldukça aktüeldir.

A. Galkin bu konuda şunları belirtti: Dünyanın birçok memleketinde görülen günümüz aşırı solcularını tahlil ettiğimiz zaman, bunların yapısal

⁽¹⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 14.

⁽¹⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 77.

bakımdan üç ana grupta toplandıklarını görürüz. Birinci grubu aydınların yüksek tabakasının bazı temsilcileri meydana getirir. Bunlar aşırı solcuların «seçkin teorisyen»leridir. Kapitalist toplumsal ilişkilerin perspektiften yoksunluğunu iyi anlamışlardır. Fakat sınıf savaşı tecrübesine sahip değildirler. Üstelik, hastalık derecesinde kendini beğenmiş tipler olup, gayet mağrurdurlar.

İkinci grup, üniversite öğrencilerinden oluşur. Bunlar belirli bir özgül sosyal grubun genel devrimleşmesini yansıtır. Gençlerin bu kesimi yeterli politik tecrübeye sahip değildir ve sabırsızdırlar.

Yıllar yılı politik hayatın köşesinde gününü gün etmiş müflis anarşizm ve anarko-sendikalizm ve Troçkizm döküntüleri (son yıllarda Maoist gruplar da bunlara katılmıştır) de üçüncü grubu meydana getirmektedirler. Bunlar çetin bir rekabet mücadelesi içinde, öncelikle üniversite öğrencileri ve genç aydınlar arasında aşırı solculuğu yayma gösterişi yaparlar. Aşırı solcuların bu kesimi, lümpenleşmiş unsurlarla, polisin talimatı gereğince çalışan provokatörlerle ve bazan da aşırı sağcılarla bulaşıktır.

Zamanımızdaki aşırı sol, bütün özgüllüğüyle, devlet-tekel kapitalizminin gelişmesi ve bilimsel-teknik devrim sonucu olarak, kapitalist toplum sosyal-ekonomik yapısının hızla çöküşünün ideoloji ve politika alanında kendine özgü bir yansımasıdır. Bu çöküş orta ve ara tabakaları şiddetle etkilemiştir. Bu da Lenin'in sözkonusu ettiği sürecin bir benzeridir.

Aşırı solcu gruplar çeşitli türlerden oluşur. Bu çeşitlilik onları daha baştan parçalanıp çökmeye mahkûm eder. «Ültra-devrimci»lerin ana «teorik» yargılarının temelsizliği gitgide daha açık biçimde gözler önüne serilmekte, eylemleri pek kısa sürmekte, işçi sınıfının bazı kesimlerine soku olarak sosyal dayanaklarını genişletmeye çalışmakta olsalar bile, bu çabaları suya düşmekte ve bütün bunlar çöküşlerini hızlandırmaktadır. Komünist partileri, bu sözde devrimci serüvenlere karşı kesin bir mücadele yürütmelidirler. Onların ortadan kalkmaları ancak bu suretle sağlanabilir.

Aşırı solcu grupların dağılıp çökmeleri süreci boyunca, onların kam-pında yer almış bulunan en sağlam ve en samimi güçler, işçi sınıfının devrimci Marksist-Leninist öncüsüyle yakınlaşmaya başlarlar. Bunların, başarısızlıklar karşısında umutsuzluğa düşen diğer bir kısmı politik hayattan uzaklaşır. Lenin'in sözkonusu kitabında dikkatle üzerinde durduğu bazı grupçuklar, onun zamanında olduğu gibi, aşırı sol kanattan aşırı sağ kanada geçmeye koyulurlar. Böylelikle de, komünist hareketine saldırılarda bulundukları biçimsel bakımdan karşıt mevzilerin içten türdeş olduğunu ispat etmiş olurlar. Şimdi böyle soldan sağa geçmeler Pekin yöneticilerinin manevralarıyla hızlanmış bulunuyor. Son zamanlarda, bilindiği üzere, Pekin yöneticileri, kendi dış politika hırsları uğrunda, anti-emperyalist şiarları artık pratik olarak tamamiyle gündemden çıkarıp

atmışlardır. Dahası var: Pekin, çeşitli kapitalist memleketlerdeki en gerici burjuva gruplarıyla politik yakınlıklar kurmaya da başlamıştır. Bu koşullar içinde, Pekin'in çoğu memleketlerdeki aşırı solcu dalkavukları, artık efendileri için gereksiz bir yük haline gelmişlerdir. Öte yandan, Pekin'in devlet politikası, şurda-burda ÇHC'nin «ardıcıl anti-emperyalist» politikasını öğüp duran Maoist grupların durumunu da sarsmıştır. Bütün bunların sonucu olarak, artık öyle görülüyor ki, Pekin yöneticileri aşırı solculara yapmakta oldukları yardımı azaltmakta, ve giderek komünist hareketine sağdan saldıran güçleri desteklemeye yönelmektedirler. Bu eğilim şimdilik sadece belirti halindedir, amma titizlikle izlenmesi gerekir. Çünkü, Pekin'in desteği ve mali yardımı, ağır bir fikrî ve politik yenilgiye uğratılmış bulunan oportünist güçleri yeniden canlandırabilir.

H. Fuç şunları belirtti: Emekçilerin eyleminde birlik sağlamaya çalışmak, sahte ve oportünist görüşlere karşı mücadeleden vazgeçmeyi gerektirmez. Arjantin Komünist Partisinin kanısınca, bu mücadelede, daima ilkesel tartışmalar, gerçekten aldanmış olanları partiden uzaklaştırmıyacak ve böylelerini tekrar kazanmamıza yardım edecek nitelikte tartışmalar yapılmalıdır.

Muhalliflerimizin pek sevdikleri bir ideoloji silâhı var: Burjuva milliyetçiliği. Peronist yönetici çevrelerden bazıları bunu yapıyorlar. Maksatları işçi sınıfını burjuvazinin yönetimindeki politik cephe içinde eritmektir. Onlar bu maksatla, pek cicili-bicili «ulusal sosyalizm» rubalarına bürünerek kırıttıyor, bu tür «sosyalizm»de güya pomeşçikin, büyük burjuvanın, yabancu sermayenin, kapitalist sömürüden yaka silken emekçinin bir arada dostça yaşayabileceklerini iddia ediyorlar. Küçük küçük «sol» ve sağ revizyonist gruplar da çeşitli sosyalizm «model»lerini propaganda ediyor, kâh liberalizmi, kâh kışla sosyalizmini övüyorlar.

Bu burjuva ve küçük burjuva akımları, anti-komünizm ve anti-sovyetizm ortak doğrultusunda birleşiyorlar. Halk yığınlarını şaşırtmak için, güya iki «süper-devlet» tarafından dünyanın iki nüfuz bölgesine bölünmüş olduğu iftirasını yaymaya çalışıyorlar. Bununla birlikte, Birleşik Amerika emperyalizmi ile Sovyetler Birliğini, yani anti-emperyalist savaşın, barış mücadelesinin ve halkların kurtuluş savaşlarının ana dayanağı olan ülkeyi aynı tahtaya koyuyorlar. Şimdiki Pekin yöneticilerinin bu efendilerle bağlantı kurmaya çalışmaları elbette rastgele değildir. Pekin'in özellikle komünist hareketine sağdan saldıran kuvvetlerle bağlarını güçlendirmeye çalışması dikkate değer. Netekim, derhal silâhlı ayaklanmaya geçilmesine taraftar aşırı solcu gruplara yardımları azaltmakta, sağcı-milietçi ve burjuva-reformist çevrelerle bağları sağlamlaşmaktadır.

K. Pafitis şunları söyledi: Kıbrıs'ta durumun özelliği dolayısıyla, memleket içinde açık aşırı sollar, bir grup sayılamıyacak kadar azdır. Fakat bizde de komünistlerin sağ ve «sol» muhalifleri arasındaki bağlantı apa-

çık görülmektedir. Örgütlü işçilerin % 20'sinden fazlasını çatıları altında toplayan sağcı sendikalar, bazı hususlarda, somut olarak işçi ücretleri alanında, aşırı istekler ileri sürüyorlar. Maksatları, gerçek duruma uymıyan demagojik isteklerle etkilerini genişletmek ve sonra sağcı politikayı yürütmede bundan yararlanmaktır.

İ. Koks dedi ki: Büyük Britanya'da, aşırı solcu gruplar, birçok memlekette olduğu gibi, işçi hareketinin dışında bulunuyorlar. Bu gruplara genellikle aydınların temsilcileri ile Asya ve Afrikalı bazı üniversite öğrencileri giriyorlar. Aralarında işçi çok azdır. Bunlar da örgütlü işçi hareketine katılmıyanlardır.

Aşırı sola yatkın örgütlerden hiç biri yığinsal değildir. Hepsi grup grup-tur. Yalnız komünistlere karşı değil, birbirlerine karşı da mücadele ederler. Öyle ki, yeni-troçistler anarşistlere, Troçistler de Maoistlere saldırır dururlar. Bunlar kendilerini reklâm etmek istemektedirler, boyuna skandaller çıkarır, olaylar kışkırtırlar. Bunların memleketimizdeki etkileri azalmaktadır. Bu azalma elbette otomatik bir süreç değildir. Solcu oportünist grupların tamamıyla ortadan kaldırılması için, partinin, ardıcıl ve amaca yönelik bir mücadele yürütmesi gereklidir. Ve bizler, bu işi, Lenin'in yönergelerine, ortaya koyduğu yargılara ve öncelikle burada incelemekte olduğumuz eserindeki yargılarına dayanarak yapıyoruz.

Ve bununla birlikte, yine Lenin'den öğrendiğimiz gibi, memleketimizde asıl tehlikeyi, İngiliz kapitalizminin özgül gelişmesi boyunca işçi hareketinde sağlam mevziler edinmiş bulunan sağcı oportünizmin teşkil ettiğini daima dikkatle gözönünde tutuyoruz.

Araştırma Grubu, uluslararası komünist ve işçi hareketi tecrübesinin yıldan yıla zenginleşmekte olduğunu belirtti. Bu tecrübe, bir yandan bilimsel teorinin en önemli hükümlerini, sosyalizm uğrunda mücadelelenin genel grensipleri ve yasallıklarını doğrulamakta, öte yandan aynı tecrübe ve devrim pratiği, teoriye değerli birçok katkıda bulunmakta ve bize, teoriyi, Lenin'in deyişiyle «komünizm yönünde objektif gelişmedeki o kendine özgülüğe» nasıl uygulıyacağımızı öğretmektedir. Lenin, bu özgülüğün, her memlekette nasıl görüldüğünü «araştırmamız, ortaya çıkarmamız ve sezmemiz» gerektiğini söyler. ⁽¹⁷⁾

«Komünizmin çocukluk hastalığı: ,Solculuk'» kitabı, işçi hareketinin enternasyonal ve ulusal tecrübesinin ve enternasyonal ile ulusal arasındaki orantının tahlilinde bizi bilimsel metodolojiyle silâhlandırmaktadır.

V. İ. Lenin, devrimci tecrübeyi komünistlerin ortak edinimi olarak görür, dünya komünist hareketinin gelişmesi için zorunlu bir koşul sayar, dünya komünist hareketinin her kolunun bilimsel politikasına bu tecrübenin te-

⁽¹⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 74.

mel olduğunu belirtir. Aktif politika, bilindiği üzere, bilim ve sanattır. Bilim ise, Lenin'in deyişiyle «diğer ülkelerin tecrübesinin (özellikle bu diğer ülkeler kapitalist memleketlerin geçtiği benzeri tecrübelerden geçiyorlarsa veya çoktan geçmişlerse) dikkatle gözönünde bulundurulmasını» ⁽¹⁸⁾ gerektirir. Demek ki, Marksist-Leninist partilerin devrimci tecrübesinin her kısıntısı dikkat ve titizlikle incelenmelidir.

Parti, dünya komünist hareketinin enternasyonal kollarından biri, bir bölümüdür. Bu bilinç, diğer komünist partilerinin tecrübesine karşı ilişkiyi belirler. Bu ilişkinin, biriken ve birikmekte olan devrim tecrübesini öğrenmeyi reddetmek anlamına gelen «ulusal komünizm» dedikleri oportünist teorilerle hiç bir ilişkisi yoktur.

Devrim tecrübesi değiş tokuşu, kardeş partiler arasındaki bağlantının, eylemleri arasındaki uyumun bir belirtisidir. Ve Lenin'in belirttiği üzere, «uyumun en önemli yorumu da, iyi örnekleri en başarılı ve en süratli biçimde öğrenip uygulamaktır.» ⁽¹⁹⁾ Bu yargı, elbette, mekanik olarak kopya etmek, çeşitli yanların özelliklerini gözden geçirmeden körükörüne taklit etmek anlamına gelmez. Lenin, sözkonusu kitabında, basmakalıp-çılığı, eylem tarzlarını ve mücadele taktiğini mekanik biçimde eşitleme ve özdeşleştirmeyi şiddetle eleştirmektedir. ⁽²⁰⁾ Yine Lenin, «Ruslar yalnız bunu, kendilerinin taklit edilmesini isterler» ⁽²¹⁾ kabilinden budalaca uydurmalarla alay ediyor ve şöyle diyordu: «Biz, bunun tam tersini istiyoruz. Komünistlerin kararlarının ezbere bilinmesi ve her fırsatta devrimci ifadeler kullanılması yeterli değildir. Bununla iş bitmez. Ve biz, şu veya bu kararı ezbere bilen ve bununla yetinen komünistlere peşinen karşıyız.» ⁽²²⁾ Bütün ülkelerdeki devrimci işçilerin tecrübeyi ve taktiği iyice kavramalarına yardım etmek, komünist hareketinin çok çeşitli tecrübesi içinde, şu veya bu memleketin kendine özgü koşulları bakımından gerekli, her zaman geçerli ve en değerli olanı ayırdetmelerini kendilerine öğretmek demektir.

Lenin şunları öğütüyor: Komünistler, dünya ölçüsündeki tecrübeyi öğrenirken, kendi memleketindeki hareketin tarihini de öğrenmelidirler. Bu çok önemlidir. Ancak dünya tecrübesiyle kendi memleketlerindeki pratiğin alışımı, komünist hareketinin her halkın diline çevrilmesine olanak verecektir.

Komünist partilerinin zamanımızdaki pratiği, dünya komünist hareketinin tecrübe hazinesini zenginleştirmekte, strateji ve taktiğin belirlenip

işlenmesini kolaylaştırmaktadır. Tecrübe değiş tokuşu, arkadaşça temaslar ve çeşitli işbirliği biçimleri, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi idealleri uğrunda mücadelede komünistler arasındaki birliğin güçlenmesine yardım etmektedir.

⁽¹⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 65.

⁽¹⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 61.

⁽²⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 74-77.

⁽²¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 18.

⁽²²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 18.

Çağdaş kapitalizmde artık-değer kanunu

Yürgen Kuçinski

Akademisyen (ADC)

Artık-değer kanunu kapitalizmin esas kanunudur. V. İ. Lenin, «artık-değer öğretisi, Marks'ın ekonomik teorisinin temel taşıdır» der. ⁽¹⁾

Artık-değer, kapitalistin satın aldığı işgücünün kendine has bir mal olması sonucunda meydana gelir. Bu mal, Marks'ın belirttiği üzere, kendi öz değerinden daha fazla değer kaynağı olma hususiyetine sahiptir. Bu hususiyet, işgücünün genellikle mal olmasını sağlayan önkoşulu teşkil eder. Marks'a göre, insan yalnız kendi varlığını sürdürmek için gerekli olanı üretseydi, emeği artık-ürün yaratmasaydı, ne kölenin, ne toprak kölesinin, ne de kapitalizmde «serbest işçi»nin sömürülmesi mümkün olurdu.

Üreticiye kendi işgücünü yeniden üretmesi için gerekli olduğundan daha fazla miktarda mamul üretilmesi, insanlık tarihinde büyük bir ulaşımdır, çünkü bütün toplumsal işbölümünün, maddi ve mânevi kültürel gelişmenin temelini meydana getirir. Fakat bu ulaşımın sosyalist toplumda insanın yararına kullanılması mümkün olmazdan önce, sadece sömürü aracı olarak kullanıldığı yüzyıllar geçmiştir.

K. Marks artık-değer üretiminin iki biçimi olduğunu belirtir ve şöyle der: «İşgücünün uzatılması suretiyle üretilen artık-değere ben mulak artık-değer; gerekli iş süresinin kısaltılmasından ve işgücünün iki terkibi kısmının niceliği orantısında buna göre yapılan değişimden doğan artık-değere de nispi artık-değer adını veriyorum.» ⁽²⁾

Ondokuzuncu yüzyılın ortasından itibaren, emek verimliliğinin artırılması artık-değerin ana kaynağı olur, fakat kapitalistler yine de işgücünü mümkün olduğu kadar uzatmaya ve emeğin yeğinliğini (hızını ve şiddetini) durmadan artırmaya çalışırlar.

K. Marks kapitalizm için şöyle der: «Artık-değer veya kâr üretimi, bu tarz üretimin mutlak kanunudur.» ⁽³⁾ Bu demektir ki, kapitalist toplum bir tek hedef, her araçla artık-değer yaratma ve bunun normunu yükseltme hedefi güderek gelişir. Kapitalistler, kendi egemenliklerinin ekonomik temelini (üretim araçları üzerinde mülkiyeti) daima işçileri sömürmek, yani işçilerin yarattıkları artık-ürünü benimsemek suretiyle durmadan çoğaltıp güçlendirmeyi başarırlar.

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 45.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 325.

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 632.

Artık-değerin normu

Artık-değer normunun ⁽¹⁾ yükselmesi, sömürünün şiddetlenmesini belirten gösterge hizmeti görebilir.

Bu normun büyüklüğünü ve aynı zamanda değişimlerini istatistik metotlarıyla hesaplama yönünde bireysel denemeler, ilk defa, Sovyet ekonomisti E. Varga tarafından, Amerikan işleme sanayiinin her on yılın, sonra her beş yılın, daha sonra da her iki yılın başındaki sayım verilerinden yararlanmak suretiyle, yapıldı.

Bu ilk denemenin, böyle araştırmalar bakımından büyük önemi olsa da, bazı yetersizlikleri de vardı. Birincisi, artık-değerin sadece sanayi kapitalistinin elinde kalan kısmı inceleniyordu. İkincisi, verilerinden yararlanılan yılların seçimi iktisadi gelişme bakımından tamamen rastgele bir nitelik taşıyordu; bunlar bunalım yılları da, ekonomik canlılığın artması yılları da, yani artık-değer ve onun normu büyüklüğünün, bunların genel değişme eğilimlerinden bir hayli ayrılması dönemleri olabilirdi.

Daha sonraları, Nüyük'taki «Labor Research Association», E. Varga'nın usulünden yararlanarak daha ileri doğru incelemeler yaptıysa da, bunlarda da ilk denemeye özgü temel yetersizlikler vardı. ⁽²⁾

Kapitalist ekonominin hangi etkenleri artık-değer normunun değişimi üzerinde etki yapar? Kapitalizmde artık-değer normu, işgücünün uzatılması, emek verimliliğinin artırılması ve dolayısıyla işçi için hayati önemi olan ürünleri üretmek üzere gerekli iş süresinin kısaltılması sonucu olarak, emeğin yeğînleştirilmesi sonucu olarak yükselir. Artık-değer normu ilk olarak, işçilerin fazla yeğîn çalışmaya dayanamamaları sebebiyle, kapitalistlerin iş gününü kısmak zorunda kalmaları: ikinci olarak, yeğîn çalışma dolayısıyla harcanan fazla işgücünü kısmen karşılamak için günlük reel ücreti artırmaları dolayısıyla, düşmektedir. Şunu belirtmek lâzımdır ki, bu eğilim, yalnız ve yalnız sınıf mücadelesinin bir sonucu olarak görülür.

Tekelci kapitalizmde artık-değer normu, ayrıca, büyük ve sürekli işsizlik zamanlarında kapitalistlerin gitgide işgücünü değerinden daha düşük ödemeleri sonucu olarak da yükselir. Bu suretle, artık-değer, işçi için yamsal önemi olan mallar hesabına artar.

Demek oluyor ki, artık-değer normunun büyüklüğünü ⁽³⁾, emeğin yeğîn-

⁽¹⁾ Bilindiği gibi, bu norm kavramından, artık-değer ile işgücünün yeniden üretimi için gerekli değer arasındaki ilişki anlaşılır. Artık-değer normu, artık-değer ile iş ücretinin ilişkisi sonucu olarak da düşünülebilir.

⁽²⁾ Trends in Amerikan Capitalism. New York, 1948.

⁽³⁾ Maddi üretim alanında artık-değer normunun hesaplanmasına dair, elde bulunan ve uzun bir süreyi kapsayan en dolgun istatistik veriler ABD'ye aittir.

leştirilmesi sonucunda meydana gelen iş süresi, emek verimliliği, reel iş ücreti ve işgücü değeri değişimi gibi etkenleri gözönünde bulundurarak hesaplayabiliriz. Zira kapitalizmde, emek hız ve şiddetinin artırılması ve bunun sonuçları ölçülemez; kaldı ki, biz, reel iş ücretinde yükselişin yaklaşık olarak emek yeğînlığının artırılmasına ⁽⁷⁾ uygun olduğu koşulunu çıkış noktası yaparız.

Tekelci kapitalizme ve emperyalizme kadarki ⁽⁸⁾ dönemlerde, artık-değer normu aşağıdaki cetvelde görüldüğü biçimde değişmiştir:

Birleşik Amerikada artık-değer normu

(1843–1848 yılları = 100)

Ekonomik devre	Artık-değer normu (yüzde olarak)
1849–1858	118
1859–1867	119
1868–1878	191
1878–1885	248
1885–1897	290
1897–1908	340
1908–1914 ¹	345
1915–1921 ¹	363
1922–1933	444
1933–1941 ¹	444
1942–1945 ¹	786
1945–1954 ¹	702 ²
1955–1964 ¹	880
1965–1969 ¹	1187

¹ Dönem ekonomik devreye uygun değildir.

² Artık-değer normunun, 1933–1941 yıllarından 1942–1945 yıllarına kadarki büyük yükselişinden sonra, 1942–1945 yıllarından başlayarak, emek verimliliğinin daha ileri doğru artırılmasına rağmen, biraz düştüğü görülüyor. Bu düşüş, iş haftası süresinin, harp yıllarındaki büyük artıştan sonra, harbin bitiminden itibaren yeniden kısaltılmasından (1933–1941 dönemindeki kadar olmasa bile) ileri geliyor.

Demek ki, Amerikada, 1965–1969 yıllarında, artık-değer normu yükselişi hemen hemen yüzde 1.200'e varıyor. Bu nispeten yüksek görünür. Fakat, köy ekonomisinde ve sanayide genel emek verimliliğinin 1843–48 yıllarından 1965–69 yıllarına kadar yaklaşık olarak 13,5 defa arttığı ⁽⁹⁾, iş saatleri sayısının ise haftada yalnız dörtte bir azaldığı unutulmamalıdır (aşağıdaki cetvele bakınız).

Birleşik Amerika sanayi ve köy ekonomisinde emek verimliliği ve işgünü süresi (1843–1848 y. = 100)

Ekonomik devre	Emek verimliliği	İş süresi
1849–1858	109	100
1859–1867	112	98
1868–1878		
1878–1885	191	94
1885–1897	223	92
1897–1908	268	89
1908–1914 ¹	290	86
1915–1921 ¹	317	84
1922–1933	446	78
1933–1941 ¹	553	72
1942–1945 ¹	664	82
1945–1954 ¹	752	75
1955–1964 ¹	1.017	74
1965–1969 ¹	1.336	74

¹ Dönem ekonomik devreye uygundur.

⁽⁷⁾ Çıkış noktası yaptığımız artık-değer normunu 100 farzederek, emek verimliliği 10 yılda % 20 oranında artar, iş süresi ise % 5 azalır. Bu takdirde artık-değer normu şu olur:

$$\frac{100 \cdot (100 + 2 \cdot 20) \cdot (100 - 2 \cdot 5)}{100 \cdot 100} \text{ veya } \frac{100 \cdot 140 \cdot 90}{100 \cdot 100} = 126$$

⁽⁸⁾ Bize göre, devlet-tekel kapitalizmi, artık-değer normunun elde edilmesinde genellikle emperyalizme kıyasla önemli denilebilecek özellikler getirmez. Bunu bilimsel-teknik devrim için de aynen söyleyebiliriz, zira bu devrim daha ilk gelişme aşamalarında bulunmaktadır.

⁽⁹⁾ Emek verimliliği artışının etkisi şu örnekle açıklanabilir: 100 oranında artış, gerekli iş süresinin 6 saatten 3 saate indirilmesine, bu da 12 saatlik işgünü hesabıyla artık-değer normunun 300 oranına çıkmasına yol açar.

Ayrıca şu da unutulmamalıdır ki, bugün, üretimde yaratılan artık-değerin benimsenmesine tedavül alanında gitgide daha çok sayıda kapitalist katılmaktadır. Ondokuzuncu yüzyılın ortasında, bu tedavül alanındaki kapitalistler, pratik olarak, üretimde (sanayi ve köy ekonomisi) eylem gösterenlere kıyasla belli belirsiz bir rol oynamışlardır. Bugünse çoğunlukturlar. Bu yüzden, artık-değerin giderek daha büyük bir kısmı, kâr biçiminde, işletmelerinde artık-değer yaratılmayan kapitalistlerin eline geçmektedir.

Bundan kırk yıl önce, E. Varga, Amerikan sermayesinin 1849 yılında benimsediği artık-değeri hesaplamaya çalışırken, bu artık-değerin yalnız sanayi kapitalistinde kalan kısmını gözönünde bulunduran metoduyla, pratik olarak üretim alanında yaratılan bütün artık-değeri hesaplayabildi. Bugünse, artık-değerin büyük kısmı, ticaret alanına, bankalara, ekonominin reklâm ve kısmen de «zevk endüstrisi» gibi bir sürü asalak kollarına, yani maddi üretimle meşgul olmıyan sermayecilerin eline geçmektedir. Bunun anlamı, bu alanda meşgul sermayecinin, üretim dışındaki «dost»larının gittikçe artan baskısı altında sömürüyü durmadan artırması demektir. Bu sermayeci yalnız diğer kapitalist üretim araçları sahipleriyle rekabet mücadelesi yürütmekle kalmaz. Onun, örneğin kredi açarak (bankalar) üretimi sağlayan, ya da malların satımı (ticaret) yoluyla artık-değer sağlanmasını örgütleyen sermayeciler için artık-değerin çoğu kısmını hazır bulundurması gerekir.

Biz bu gerçeği tespit ederken, bu suretle, emperyalizmin getirdiği *birinci önemli değişimi* belirlemiş oluyoruz.

Emek verimliliği ve iş süresi

Kapitalizmde sömürü durmadan artar. Bunun böyle olması, kapitalizmin emek verimliliğinde aralıksız bir artış gösteren ilk toplumsal sistem olmasından ileri gelir. «Komünist Partisi Manifesti»nde K. Marks ve F. Engels şunları yazmışlardır: «Burjuvazi, üretim araçlarını, yani hem üretim ilişkilerini, hem de toplumsal ilişkileri durmaksızın devrimcileştirmedikçe var olamaz.»⁽¹⁰⁾

Üretim araçlarını durmaksızın devrimcileştirmek, kapitalizmde emek verimliliğinin artırılması suretiyle nispi artık-değerin durmadan yükseltilmesi anlamına gelir.

Peki, XX. yüzyılda emek verimliliği tekeli kapitalizme kadarki döneme kıyasla yükselmiş midir? Bu soruya cevap verebilmek için yine Birleşik Amerikadaki duruma bir göz atalım.

⁽¹⁰⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 427.

Birleşik Amerikada emek verimliliği artışı (yüzde olarak)

Yıllar	köy ekonomisinde	
1843/48–1885/97 (54 yıl)	153	62
1885/97–1933/41 (56 yıl)	176	68
1933/41–1965/69 (36 yıl)	107	350

Sanayideki durumun köy ekonomisine kıyasla bambaşka olduğu kolayca görülüyor. Tekelci kapitalizmde, yüzyılımızın başından İkinci Dünya Harbine kadar, yani ilk kırk yıl içinde, tekeli kapitalizmden önceki duruma kıyasla, sanayide emek verimliliği tempolarında belirli bir yükseliş göze çarpıyor. Fakat daha sonra tempolar tekrar XIX. yüzyıldaki düzeyine kadar düşüyor. Köy ekonomisinde, tam tersine, yüzyılın ilk kırk yılında emek verimliliği artış tempoları, yaklaşık olarak, tekeli kapitalizme kadarkinin aynı kalmış, fakat son 36 yıl içinde olağanüstü artmıştır.

Doğal olarak, artık-değerin esas kısmı bugün de sanayi kesiminde üretiliyor. Fakat, İkinci Dünya Harbinden sonra, sanayileşmiş köy ekonomisinde artık-değer miktarı ve normu, sanayidekine kıyasla çok daha fazla artış göstermiştir. Bu da, emek verimliliğinde K. Marks'ın öngördüğü artışın, yani bütün köy ekonomisi üretim süreçlerine makinelerin ve kimyanın girmesinin yol açtığı olağanüstü artışın sonucudur.⁽¹¹⁾

Bütün bunlar Amerikan tekeli sermayesinin köy ekonomisini kaplaması üzerine meydana gelmiştir. Bu gibi oluşmalar diğer emperyalist memleketlerde de görülebilir. Öyle ki, her yerde, köy ekonomisi, tekeli sermaye için verimi gitgide artan bir artık-değer kaynağına dönmüştür. Bu, artık-değer normunun oluşmasına İkinci Dünya Harbinden sonra emperyalizmin getirdiği *ikinci önemli değişimdir*.

Şimdi, mutlak artık-değerin elde edilmesi için çözümleyici önemi olduğu bilinen iş süresi sorununa gelelim. İş süresi son 120 yıl boyunca en büyük emperyalist memleketlerde aşağıdaki cetvelde gösterildiği üzere değişmiştir:

Sanayide ortalama (gerçek) iş haftası süresi

Yıl	Birleşik Amerika	Avrupa ¹
1850	72	80
1890	60	70
1929 ²	47	47

⁽¹¹⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 26, 11. kısım, s. 115.

1937 ³	39	44
1950	41	46
1960	40	46
1970	40	45

¹ Büyük Britanya, Fransa, Almanya ve daha sonra FAC ortalaması.

² 1930 yılındaki bunalım ve kısa iş süresi yaygınlığı dolayısıyla 1929 yılı alınmıştır.

³ 1938 yılındaki kısmi bunalımlar dolayısıyla 1937 yılı alınmıştır.

Görüldüğü gibi, iş haftasında 1850 yılından başlayan azalma eğilimi, emperyalizmde, İkinci Dünya Harbine kadar hızını artırıyor. Fakat bundan sonra karşıt eğilim beliriyor: 1937 yılında ortalama iş haftası süresinin harp sonrası dönemindekinden daha az olduğu dikkati çekiyor.

Bu demektir ki, son 30 yıl içinde, 1850'den beri ilk defa olarak, mutlak artık-değer, iş süresinin artması sonucunda yükseliş göstermiştir. Bu da, emperyalizmin, son onyıllarda artık-değer normu oluşmasına getirdiği *üçüncü önemli değişimdir*.

Emperyalizmde, keza mutlak artık-değer elde etme kaynağı olan emek hız ve şiddetinin olağanüstü arttığı gözönüne alınacak olursa, bu söylediklerimizden, emperyalizmin getirdiği *dördüncü önemli değişimi* de şöylece çıkarabiliriz: 1930 yılları sonundan itibaren, mutlak artık-değer üretiminin önemi elle tutulur bir artış göstermiştir.

İş ücretinin ödenmesinden sonra artık-değerin çalınması

Artık-değerin oluşmasında emperyalizmle ilgili *beşinci önemli değişim*, işgücü ödemelerine ayrılan değişken sermayenin harcanmasından sonra, iş ücretinin çalınmasıdır.

Örneğin, Alman (1945'ten sonra FAC) işçisinin geçim asgarisinin nasıl değiştiğini izliyelim:

Geçim asgarisi (1.900 yılı = 100)

1870–1879	97
1880–1889	94
1890–1899	97
1900–1909	107
1910–1914 ¹	127
1924–1932	172

1932 ²	157
1933–1939 ¹	162
1950–1959	285
1960–1969	350

¹ Yılın ilk yarısı.

² En derin ekonomik bunalım yılı.

Ondokuzuncu yılın son otuz yılındaki durumun tersine, emperyalizmin başgöstermesiyle, en önemli ihtiyaç maddelerinin fiyatları derhal hızla artmaya başlamıştır. Kaldı ki, biz, burada, en büyük enflasyon ve «kara-borsa» egemenliği yıllarını (1915–23 ve 1940–49) atlamış bulunuyoruz. Bundan başka, resmi veriler geçim asgarisi göstergelerini düşürmektedir. Gerçek fiyat yükselişleri daha da fazladır.

İş ücreti hesaplamalarında bu düşük endeks esas tutulsa ve Almanya'ya (daha sonra FAC) ilişkin resmi verilerden yararlanılsa bile, şöyle bir tablo elde edilmektedir:

Tam istihdamlı işçilerin reel iş ücreti (1.900 yılı = 100)

1870–1899	87
1900–1944	87
1900–1969	94

Şüphesiz ki, reel iş ücreti çok tereddüt gösterir. Netekim, 1945–49 yılları endeksi yaklaşık olarak 50'ye eşitken, 1960–69 yılları endeksi yaklaşık olarak 50'ye eşitten, 1960–69 yılları endeksi 150 olmuştur. Fakat, asıl sorun, tekerci sermayenin enflasyondan yararlanarak işçinin satınalma kabiliyetini hissedilir derecede azaltmasıdır.

İşgücünün genellikle eksik ödenmesi (örneğin 1915–24, 1930–34, 1943–45 yıllarında Almanyada ve 1945–52 yıllarında FAC'de, fakat Birleşik Amerikada değil), kapitalizmin başlangıcında olduğu gibi, yeniden bir artık-değer elde etme metodu olmuştur. İşgücünün yeniden üretimi için gerekli bir kısım mamulün tekerci sermaye tarafından benimsenmesi – XIX. yüzyılın ikinci yarısına kıyasla –, yine artık-değer miktarının artırılmasında önemlice bir rol oynamaktadır.

Şu var ki, tekerci sermaye, iş ücretini çalmanın çok önemli bir biçimini daha geliştirmiştir. İşçi ücretini aldıktan sonra, pazarda mal fiyatlarının enflasyon dolayısıyla yükseldiğini görmekte, özellikle ücret târifleri (en az

bir yıl süreli) sözleşmelerinin imzalanması dönemindeki fiyatlarla altı ay sonraki durumu kıyasladığı zaman, sözkonusu yükselişin daha çok ayrı-
mına varmaktadır. Bundan başka, işçi, iş ücretinin durmadan artan bir
kısımını vergiler ve sosyal sigorta aidatı biçiminde derhal geri vermek zo-
runda kalmaktadır.

*Almanya'da ve (daha sonra FAC'de) iş ücretinden
vergiler ve sosyal sigorta aidatı biçiminde ödemeler*

Yıllar	Resmi veriler (yüzde olarak)
1870	0
1900	2 yaklaşık
1924/32	9,6
1933/38	12,2
1950/59	14,0
1960/69	18,4
1970/72	24,0

Demek oluyor ki, tekelci sermaye, kendi devletinin ihtiyaçları için gide-
rek daha büyük miktarda iş ücretini işçinin elinden almakta ve böylelikle
işçi için gerekli mallar kısmına gitgide daha fazla el uzatmaktadır.

İşçi sınıfının hayatı ve mücadelesi

Kapitalizm varoldukça, işçi sınıfı sömürüye son veremez. Bu sınıf sömü-
rünün durmadan şiddetlenmesini de bertaraf edebilecek durumda değil-
dir, zira bu, artık-değer üretiminin ana kaynağı sıfatıyla verimliliğin daha
ileri doğru artırılmasına engel olur.

Fakat, işçi sınıfı, iş süresinin uzatılması, emeğin yegînleştirilmesi ve işçi-
nin gücünü tekrar üretmesi için gerekli maddi araçlardan yoksun edil-
mesi sonucu olarak yaratılan mutlak artık-değerin artırılmasını hiç ol-
mazsa kısmen durdurabilecek kabiliyettedir.

Eğer son yıllarda, emperyalist memleketlerde enflasyonun artmasına
rağmen, reel iş ücretleri birkaç kat yükselmişse – kapitalizmin tarihinde
kendine özgü biricik ender olay –, bu her şeyden önce iki etkenin sonucu
olarak açıklanabilir. Birinci etken işçi sınıfının durmadan şiddetlenen mü-
cadelesidir.

*Başlıca kapitalist memleketlerde grev hareketi
Grev günü (milyon olarak)*

Memleketler	1961/65	1966/70
ABD	27,3	45,2
Batı Avrupa	21,4	58,2
Japonya	4,4	3,0
Toplam	53,2	106,4

Son beş yıl içinde grev hareketinin aktifliği daha önceki yıllara kıyasla
iki kat artmıştır. Enflasyon yüzünden reel iş ücretlerine saldırının bertaraf
edilmesinin nedeni de budur.

İkinci etken, reel olarak mevcut sosyalizmin etkisidir. Sömürünün orta-
dan kaldırıldığı ve artık-üretimin sadece emekçilere ait olduğu sosyalist
ülkelerin ortaya koydukları örnek, besbelli ki, emperyalist memleketler
emekçilerinin sınıf bilinci üzerinde büyük bir moral ve ideolojik etki yap-
maktadır. Bunu, artık-değeri çoğaltma çabaları içinde kâr hırsının ve
gaddarlığının pek de aşıkâr biçimde ortaya çıkmasından sakınmakta olan
tekelci sermaye de hesaba katmak zorunda kalmaktadır.

Çekoslovakya'da komünistler ve genç nesil

Yüray Varholik

ÇKP Merkez Komitesi üyesi ve Sosyalist Gençlik Birliği Başkanı

Otto Çmolik

SGB Prezidyumu üyesi ve «Mlada Fronta» gazetesi başyazarı

Her yeni nesil, insanlığın yarattığı bütün değerleri benimsiyerek ve aynı zamanda kendi katkısıyla zenginleştirerek, sosyalist toplumun gelişmesinde birlik ve sürekliliği sağlamaktadır. Gençlik, toplumsal yeniden üretim ve gelişmeyle bağlı daimi değişimlere karşı özellikle duyarlılık özgül bir sosyal-demografik gruptur.

Komünistler genç nesle her zaman toplumun geleceği gözüyle bakmış, gençliğin düşünüş tarzına, sosyal aktiflik biçimlerine büyük bir dikkat göstermişlerdir. Bilimsel komünizmin kurucuları K. Marks ve F. Engels, genç neslin devrimci komünist eğitiminin esaslarını belirlediler. Gençlik hakkında «yedek» terimini ilkönce F. Engels kullandı. Bu suretle de onun devrimci parti için ne gibi bir önem taşıdığını belirtti. V. İ. Lenin genç neslin problemleri üzerindeki Marksist görüşleri geliştirdi. Lenin, nesillerin geçişliğini, işçi sınıfının uğrunda savaştığı amaçların ve ideallerin geçişliği olarak, devrimci sürecin geçişliği olarak ele alıyordu. Bu yaklaşım metodolojik bakımdan bugün de çok önemlidir. Lenin, genç insanların, devrim yoluna koyulurken, sosyalizm için savaştığı daha yaşlı nesillerin tecrübesini benimsemeleri gerektiğini belirtiyordu.

Toplumsal gelişme, gençliğin sosyal ve politik aktifliğinin artması, komünistleri, politik ve teorik karakterli yeni ciddi problemlerle karşı karşıya getiriyor. Bugün gençler, politik hayata bir zamanlar katıldıkları yaştan daha önce katılıyorlar: günümüzün gençleri öğrenim ve meslek bilgisi bakımından bir hayli daha yüksek düzeyde bulunuyorlar; artık yaşama tarzının kendisinde süratli değişimler oluyor ve bundan dolayı da çocukların ve babaların gençliği değişik koşullar içinde geçiyor. Komünistlerin eğitimsel eylemlerinde bütün bunları dikkatle gözönünde bulundurmaları gerekiyor.

Doğal olarak, komünist ve işçi partileri arasında tecrübe değiş tokuşu, sıkı işbirliği ve eylem koordinasyonu, komünistlerin çağdaş gençlik üzerindeki ideolojik-politik etkisinin güçlendirilmesine çok yararlı olabilir. Bizce Avrupa ülkeleri kardeş komünist partileri temsilcilerinin 1973 Şubatında Moskova'da yaptıkları toplantı son derece yararlı oldu. Bilindiği üzere, bu toplantıda, kardeş partiler temsilcileri, gençlik arasındaki çalışmalara iliş-

kin tecrübe değiş tokuşunda bulundular, aynı zamanda Avrupa güvenliği ve işbirliği hareketine, ilerici güçlerin emperyalizme karşı, barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda genel mücadelesine genç neslin daha geniş ölçüde katılması perspektifleri hakkında birbirlerinin düşüncelerini öğrendiler. Biz, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin, bu yıl, Avusturya, Alman, Polonya, Portekiz, Romanya, Sovyet, Macar, Fransız ve Finlândiya komünistlerinin gençlik arasındaki çalışma tecrübelerini açıklayan dizi yazılar yayımlama girişiminin de çok yerinde ve başarılı olduğu kanısındayız. (1) İşte bu girişimi destekliyerek, biz de, partimizin tecrübesine dayanmak suretiyle, sosyalist toplumda gençliğin eğitimiyle ilgili bazı sorunlar üzerinde durmak istiyoruz.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde, gençlik, Komünist Partisinin yönetimi altında, gerek devrimde, gerekse sosyalizm kuruculuğunda önemli bir rol oynadı. Ağır bunalım yıllarında (1968-69), sağcı ve anti-sosyalist unsurlar, darbelerini her şeyden önce gençlik hareketinin sosyalist karakterine ve birliğine karşı yöneltiyorlardı. Çekoslovakya Gençlik Birliği (ÇGB) dağıtılmış ve onun yerine memlekette 21 kadar çocuk ve gençlik örgütü türemişti. Bizce, sosyalizmde gençliğe politik öncülük rolünü ancak komünist partisinin yönetimi altında çalışan yekpâre bir birlik başarıyla yerine getirebilirdi. Cumhuriyetimizin faşizm tehlikesi altında bulunduğu anti-nazist direniş döneminde ve sosyalizm kuruluşunun ilk yıllarındaki bütün Çekoslovakya gençlik hareketi tarihi buna tanıklık ediyordu. Ve bundan ötürü, bunalım döneminden sonra, gençlik ve çocuk hareketinde ideolojik, politik ve örgütsel birliğin sağlanması, toplumu sağlamlaştırmanın başlıca sorunlarından biri olarak ele alındı.

Bu sorun nispeten kısa bir süre içinde çözüldü. 1970 yılı Kasım ayında Sosyalist Gençlik Birliği (SGB) kuruldu. Biz böylelikle yalnızca gençlik hareketinin Marksizm-Leninizm fikrîsel temeli üzerinde birliğini sağlamakla kalmadık, aynı zamanda genç neslin toplumsal aktifliğini yüksek bir düzeye de çıkarabildik. Bunalım yıllarının olumsuz sonuçlarının süratle giderilmesinde, Merkez Komitesinin Nisan (1969) Plenumunda seçilen yeni ÇKP yönetiminin politikası çözümleyici bir rol oynadı. Başında Gustav Husak yoldaşın bulunduğu yeni parti yönetimi, gençlik arasında çalışma sorununa da büyük bir dikkatle eğildi. Partinin genç kuşakla ilgili en aktüel problemleri tedricen çözme çabaları, daha 1969 Mayısında kabul edilen ÇKP direktiflerinde dile getirilmişti. Bu direktifler ve ÇKP MK Prezidyumu'nun gençlik hareketinde sağlam güçleri destekliyen 17 Kasım 1970 günlü kararname, memleketimizde sosyalizme sadık genç kız ve erkeklerin bir araya toplanmasına ve Çekoslovakya gençliği birleşik örgütünün canlandırılmasına yardım etti.

Sosyalist Gençlik Birliği'nin kuruluş ve eylem prensipleri, bu örgütün

(1) Bk: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), s. 4, 6, 8, 10, 1973.

meydana getirilmesinin en önemli sorunu. Memleketimizde ve diğer kardeş gençlik birliklerinde sosyalist gençlik hareketi tecrübesinin gösterdiği üzere, yeni toplumun kurulmasında, nesillerin devrimci geçişliğinin sağlanmasında, ancak Lenin prensipleri, yani bilimsel dünya görüşü, komünist partisinin yönetmenlik rolünün kabulü ve demokratik santralizm temeline dayanılarak kurulan bir gençlik örgütü aktif rol oynayabilirdi. SGB işte bu prensipler temeli üzerinde kuruldu. Yeni örgüte daha dağıldığı anda ardıcıl yurtsever ve enternasyonalist bir karakter verildi.

SGB üç yıl gibi kısa bir süre içinde 1 milyon 100 bin üye edindi; 1 milyon 200 bin çocuk da piyoner örgütünde birleştirildi. Bugün pratik olarak gençlerin çalıştığı ve yaşadığı her yerde SGB'nin örgüt halkaları var. Çekoslovakya gençlik hareketi, bugüne kadar, böyle bir örgüt, üyeleri arasında emekçi gençlik oranının % 56'yı bulduğu bir örgüt görmüş değildir. Üretimdeki öğrenciler de hesaba katılırsa, bu oran % 75'i bulmaktadır.

SGB 1. Kongresine hazırlık döneminde (Eylül 1972), yalnız Birlik çatısı altındaki genç kız ve erkekler arasında değil, aynı zamanda SGB üyesi olmayan diğer gençlik kategorileri arasında da aktiflik ve emek girişimleri hissedilir derecede arttı. Örneğin bugün memlekette 5.500'den fazla üretimsel gençlik kolektifi; bu kolektiflerde 100 binden fazla genç işçi ve teknisyen çalışıyor. «Gençlik Projektörü» hareketinin (ödevi çalışmada yetersizlikleri ortaya çıkarmak ve halk ekonomisinde yararlanılmaya değer kaynaklar bulmak) 6.884 ocağında ve nöbet yerinde 30 bin genç kız ve erkek görev alıyorlar. Sosyalist Çekoslovakyanın tarihinde, devlet yönetimine hiç bir zaman bugünkü kadar çok gencin katıldığı görülmemiştir. Öyle ki, 1971 yılında çeşitli temsil organlarına yaşları 35'in altında 60 bin milletvekili seçilmiştir. Bu miktar bütün milletvekilleri sayısının % 29,9'udur.

Sosyalist Gençlik Birliği Çekoslovakya Komünist Partisinin birinci yardımcısı ve yedeğidir. Bu gençlik örgütü, eyleminde ÇKP XIV. Kongresinin kararlarını kılavuz edinir. Genç kuşağın en sadık, en bilinçli ve aktif temsilcileri ve öncelikle en iyi genç işçiler, partinin aday üyesi olurlar. Partinin XIV. Kongresinden 1 Temmuz 1973'e kadar, ÇKP'ye 104 bin aday üye alınmıştır. Bunların 92 bini gençler arasındandır.

Bütün bunlar bizde artık karmaşık problem kalmadığı anlamına mı gelir? Hayır, elbette karmaşık problemlerimiz vardır. Fakat bunların başıyla çözümünü için sağlam bir ilkesel temel de vardır.

Sosyalizm, diğer bütün toplumsal düzenlerden farklı olarak, uzlaşmaz sınıfsal zıtlıkları ortadan kaldırdığı için, gençliğin ihtiyaçlarının giderilmesine, olanca kabiliyetlerinin belirmesine, etrafı gelişmesine ve toplumsal hayata organik biçimde katılmasına elverişli bütün koşulları yaratır. Sosyalizmde insanın insanı sömürmesine son verilmiş, gençliğe çalışma ve

eşit ücret hakkı, öğrenim hakkı ve toplum yönetimine katılma hakkı sağlanmıştır. Ve bunlar biçimsel değil, reel garantili haklardır.

Gençler, sosyalist düzenin üstünlüklerinden yararlanarak, üretimde canla başla çalışıyor, toplumun çok yanlı hayatına aktif olarak katılıyorlar; sosyalizmin üstünlüklerini kavrayışları bilhassa bu aktif eylem süreci içinde derinleşiyor ve sosyalizmin gelişmesine en bilinçli biçimde yardım ediyorlar. Beşinci beşyılık plânımızın içinde bulunduğumuz üçüncü ve çözümlenici yılı, gençlerin eşi görülmedik emek girişimleri ve aktiflikleriyle geçmektedir.

Memleketimizde ÇKP XIV. Kongresi tarafından hazırlanıp kabul edilen ve sosyalist toplumun daha ileri doğru geliştirilmesini öngören programın amacı yönünde adım adım gerçekleştirilmekte olduğu elverişli toplumsal iklim, genç kuşağın görüş ve tutumu üzerinde olumlu etkiler yapıyor. Hecan bakımından, emek ve toplum hayatı girişimleri bakımından, çalışmalara yaratıcı yaklaşım bakımından, şimdiki gençlik, bütün bu nitelik çizgileri bugünkü sosyalist gelişme aşamasına uygun yeni koşullarda belirlemekte olsa da, bir bakıma, harpten sonraki ilk genç kuşakla, yani ulusal ve demokratik devrimin sosyalist devrime yükselişi döneminde (1945-48) eylem göstermiş olan gençlikle kıyaslanabilir.

Toplumun moral-politik birliği, nesillerin devrimci geçişliğinin, gençliğin başarılı sosyal adaptasyonunun ve sahip olduğu dinamik gücün sosyalizmi daha da güçlendirme yolunda kullanılmasının objektif temelidir. Toplumun moral-politik birliği ne kadar sağlamsa, gençlerimizde sosyalist nitelikleri oluşturma süreci de o kadar amaca yönelik ve o kadar daha etkin olur. Sosyalist toplumsal ideallerin tam geçişliği de ancak bu birlik temeli üzerinde sağlanabilir.

Ne var ki, her neslin daha öncekinden farklı yeni koşullar içinde oluştuğunu, yeni ödevlerle karşı karşıya geldiğini görmemek, anlamamak yanlış olur. Nesiller arasında, bazan onların ilişkilerinde karmaşık durumlar yaratan belirli ayrımlar da bundan ileri gelmektedir.

Toplumsal-ekonomik yaşam koşullarında çok süratli değişimler oluyor. Ekonomide bir zamanlar yüzyıllar gerektiren işler, bugün on yıl içinde; vaktiyle onlarca yıl gerektiren işler de şimdi sadece birkaç yıl içinde başarılabiliyor. Bu, sosyalizmin getirdiği büyük toplumsal gelişme tempoları sayesinde, her yeni neslin, daha öncekinin yaşadığından ayrı, çok daha elverişli koşullar içinde hayata girmesi demektir. Maddi üretimin artışı, üstyapıda, onun sosyal, politik ve kültürel ortamında önemli değişimleri de beraberinde getirmektedir.

Aynı zamanda insan hayatının artık bir hayli uzadığı da bilinmektedir. Toplumun yüksek tempolu değişimlerle nispi yaşlanması, bu toplum içinde bugün yalnız bir-iki değil, üç ve hattâ dört kuşağın birden yaşayıp çalışma-

bildiği bir durum yaratıyor. Hem de bu kuşaklardan her biri, hayata dair, kendi çağdaş toplumsal gelişme düzeyinde oluşan belirli görüşlerin etkisi altında bulunuyor.

Nesiller arasında başlıkların diğer bazı sebepleri de vardır. Bunlar her şeyden önce sosyal-psikolojik alanda, zevklerde, modada vb. belirir. Bununla beraber, ikinci dereceli bazı olumsuz çizgiler de kendini gösterebilir. Fakat bunlar sosyalist toplum koşullarında elbette nispeten kolayca giderilebilir.

Sosyalizmde üretim güçlerinin ve bütün toplumun hızlı gelişmesi dolayısıyla çeşitli nesillerin bilincinde meydana gelen başlıkların, çağdaş kapitalizmdeki sınıfsal uzlaşmaz çatışmalarla hiç bir ilişkisi yoktur. Ne var ki, burjuva teorisyen ve ideologları, çeşitli nesillerin karşılıklı ilişkilerinde, toplumsal düzen bakımından tarafsız, kapitalizm ve sosyalizm için ortak bazı yasallıklar bulunduğunu izlenimini uyandırma çabasındadırlar. Onlar, kapitalist toplumda sınıfsal çatışmaların nesiller arasında çatışmalar olarak da belirebileceği olayından yararlanıyor ve sözü geçen türden sayısız «teori»lerini bu olaya dayanarak kurmaya çalışıyorlar. Örneğin, Batı Alman sosyologu H. Şelski'nin «Septik nesil»⁽²⁾ adlı kitabı ve bazı Amerikan burjuva bilginlerinin eserleri bu konuya hasredilmiştir. Bu bilginlerden biri olan K. Keniston, Amerikan gençliğinin «isyan»ının ve «yaşlılar toplumu»na karşı olumsuz tutumunun nedenlerini açıklarken, iki neslin birbirinden büsbütün ayrı durum ve koşullar karşısında bulunduklarını ve bundan ötürü ana-babaların hayat tarzının çocukları için ne iyi ne de kötü olabileceğini, onların bu hayat tarzıyla hiç bir ilişkileri olmadığını yazıyor.⁽³⁾ K. Keniston, gençliğin radikalizminin, bir bakıma, aile anlaşmazlıklarının doğurduğu duyguların sosyal alana «geçiş» olduğunu iddia ediyor. Onun kanısınca, gençlik, kendi ailesinde otorite tanımadığından, toplumda da otorite tanımaya yanaşmamaktadır.⁽⁴⁾ Bir diğer Amerikan sosyologu, D. Kennan, Amerikan gençliğinin birçok tabakalarının, burjuva toplumunun gerçek karakterini demoralize yaşlılar kuşağı ile karıştırmasına, gençliğin, kendini, gaddar, ikiyüzlü ve alçak yaşlılar toplumunun kurbanı saymasına esef etmektedir.

«Nesillerin anlaşmazlığı» teorisi Amerikan sosyologu L. Foyer'in kitabında en ayrıntılı biçimde ortaya konuluyor.⁽⁵⁾ Foyer bu anlaşmazlığı tarihsel gelişmenin başlıca devrim güçlerinden biri sayıyor ve şöyle diyor: Nesiller arasındaki anlaşmazlık tarihte evrensel bir motif olup, insan

(2) H. Schelsky, Die skeptische Generation. Eine Soziologie der deutschen Jugend, Düsseldorf-Köln, 1968.

(3) K. Keniston, The Uncommitted. Alienated Youth in American Society. New York, 1965, p. 231.

(4) K. Keniston, Young Radicals. Notes on Committed Youth, New York, 1968.

(5) L. Feuer, The Conflict of Generations. New York, 1969.

karakterinin ana çizgilerine dayanır ve tarihte belki de sınıf mücadelesinden hayli daha önemli bir kuvvet teşkil eder. L. Foyer, gençliğin protestosunun artışı nedenlerinin açıklanmasında, Freud'un «Edipus'un isyanı» teorisine dayanıyor, bütün öğrenci gençlik «kargaşalıkları»nın (her zaman ve her memlekette) ana kaynağını ve başlıca devrim gücünü, gençlerin babalarına karşı, daha yaşlı nesle karşı körükörüne besledikleri bilinçsiz nefrette görüyor. Bugünkü öğrenci gençlik hareketinin özelliği, atılım ve boyutlarını açıklamaya çalışan L. Foyer, «gerontokratik toplum»⁽⁶⁾, yani daha yaşlı neslin haddinden fazla büyük ekonomik ve politik iktidarı elinde bulundurduğu toplum kavramını ortaya koyuyor. Gençlik, «Edipus kompleksi»nin etkisi altında, bu toplumu, ana-babaların zora dayanan iktidarı olarak reddetmektedir. L. Foyer'e göre, gençliğin protestosuna, kapitalist toplumun illetleri ve çelişkileri değil, düpedüz bu düzenin «dayanıklılığı» sebep olmaktadır; zira, yine Foyer'in kanısınca, gençlerde değişimlere ve değişimler sürecinin yönetimine doğru özgül ve sürekli bir eğilim, bir özentî vardır. İşte bu yüzden, Amerikan sosyologu, gençlik hareketini eleştirmekte ve aynı zamanda kapitalizmin «dayanıklılığı»nı savunmaktadır.

«Nesiller arasında anlaşmazlık» teorisi, sözde bilimsel, olmasına rağmen, burjuvazi tarafından bugün de ideolojik silâh olarak kullanılıyor. Bunu «sol» klerikal'lerin⁽⁷⁾ çoğu da aktif olarak destekliyorlar. Sınıf mücadelesinin bilimsel olarak temellendirilmesini şu veya bu biçimde reddeden bu teorinin çeşitli modifikasyonları⁽⁸⁾ kaçınılmaz olarak kaba bir biyolojizme indirgeniyor. Toplumsal olguları açıklamada bu bilime aykırı yaklaşım, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin eserlerinde prensiplere dayanılarak eleştirilmektedir. V. İ. Lenin, üretim fazlası bunalımı, devrim, sınıf mücadelesi gibi olgulara «energetik» veya «biyologo-sosyolojik» gibi etiketler takırmaktan daha kolay, velâkin böyle bir uğraşından da daha kısır ve daha skolastik bir şey olmadığını yazmaktadır.⁽⁹⁾

Hayatın kendisi «nesillerin anlaşmazlığı» teorisi gibi görüşleri yalanlayıp durmaktadır. Berlin'de yapılan X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, gençliğin, sosyal problemlere, insanlığın gelişme yolları ve geleceği sorunlarına ne büyük ve ciddi bir ilgi gösterdiğini gözler önüne sermiştir. Festivalde gördük ve inandık ki, ilerici gençlik ve öğrenci örgütlerinin çoğu, demokratik gençliğin dünyadaki süreçler üzerinde olumlu bir etki yapabilmesi için tekvücut birlik olması gerektiğini açıkça anlamaktadırlar. Zaten festival bunun için «anti-empyralist dayanışma, barış ve dostluk» şiarı altında yapıldı. Bu şiar, politik, ideolojik ve dinsel görüş ve ilgileri

(6) (Yunanca *geron* «yaşlı» ve *kratos* «güç») – Ataerkil toplumlarda yaşlıların oluşturduğu yönetim.

(7) Klerikaller: Rahipler, kilise egemen çevreleri.

(8) Modifikasyon: Öze dokunmadan biçim değiştirmek.

(9) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 348.

ayrı olan birçok gençlik örgütlerini birleştirdi. Fransa, İtalya, Federal Almanya, Japonya vb. gibi memleketler, festival hazırlığı döneminde, tek ulusal festival komiteleri kurulmasına yol açan geniş bir demokratik gençlik cephesi meydana getirdiler. Ve bu memleketler festivale birleşik ulusal heyetlerle katıldılar.

Festivale katılanlar, görüşlerinin başka başka olmasına rağmen, yeryüzünün neresinde olursa olsun, emperyalist saldırganlığı suçlamakta birleştiler. Gençlik, halkların ulusal kurtuluş savaşını ve aynı zamanda toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerini hararetle destekledi.

Festivaldeki Çekoslovakya gençlik heyeti, ulusal heyetler ve ayrı ayrı örgütlerle 102 ikili karşılaşma yaptı. Bütün bu karşılaşmalarda, konuştuğumuz heyetler ve ayrı ayrı örgütler temsilcileri, Sosyalist Gençlik Birliği'mizle temaslarını genişletme ve derinleştirmeye büyük bir ilgi gösterdiler.

Genç neslin problemlerine bilimsel açıdan yaklaşım, gençliği sadece toplumun belirli yaşta bir biyolojik grubu olarak veya bütün diğer sınıf ve sosyal zümrelere karşı başlıbaşına bir sınıf olarak ele almakla ve böylece gençlik kavramının kendisini ve gençliğin sosyal-sınıfsal ayrımlaşmasını yozlaştırma denemeleriyle bağdaşmaz.

Bizim kanımızca, bu problemlere bilimsel yaklaşım, en azından aşağıdaki temel istemlerin gözetilmesini gerektirir:

- Genç neslin problemlerinin, yaşadığı toplumsal düzenle organik bağlantısı içinde incelenmesi;
- Gençliğin, yaşı ve toplumsal hayata katılım özellikleri bakımından sosyal-demokratik bir özel zümre olarak ele alınması;
- Genç neslin gelişmesinin, belirli bir toplumun sosyal yapısını yansıtan sosyal-sınıfsal ayrımlaşma açısından tahlil edilmesi.

Biz, gençlikle çalışmalarımızda, sosyalizmde gençliğin menfaatleriyle toplumun menfaatleri arasında genel bir uygunluk olduğu noktasından hareket ediyoruz. Şu var ki, gençlik problemlerine dikkatli bir yaklaşım talebi, bütün toplumun onun üzerindeki etkisinin amaca yönelik biçimde koordinasyonunu ihmal etmeyi gerektirmez; tam tersine, bunu titizlikle öngörür. Sosyalist kuruluş problemleri ve sonuçlarıyla bilinçli olarak ilgilenme duygu ve tutumu gençliğe otomatik surette kazandırılmaz. Kaldı ki, gençlik bir yandan anti-komünist propagandanın etkisini de hissetmekte, ve bu propaganda bilhassa gençlik arasında sosyalizmin başarılarını gözden düşürmeye, sosyalist kuruluştaki şu veya bu yetersizlik ve kusurları güya bütün toplumsal sisteme özgü illetler gibi göstermeye çalışmaktadır.

İşte bunun için, partinin genç nesil üzerindeki ideolojik etkisinin güçlendirilmesi, gençliğin de toplumsal süreçleri ve sosyal gelişme yasallıklarını bilinçle anlamaya yöneltilmesi gerekmektedir. ÇKP XIV. Kongresinin kararında belirtildiği üzere, «parti, gençliğin samimi heyecanını ve ilerici olan her şeye canla başla yönelimini saygıyla karşılamakta, memleketimizin komünist geleceğini genç nesille bağlı görmektedir. Bundan ötürü, gençliğin sağlam gelişmesine, bilimsel dünya görüşü ruhunda, proletarya enternasyonalizmi ve sosyalist yurtseverlik ruhunda eğitilmesine gösterilen özen, partinin ve tüm toplumun birincil ödevidir.» Ideolojik çalışmalarımızın amacı, bilinçli hayata atılmakta olan genç nesilden bugünün ve yarının devrimcilerini yetiştirmek; bunların, zamanımızda devrimci olmanın, komünist partisi tarafından verilen ödevleri, memlekette ve bütün dünyada sosyalizmi yerleştirme ve güçlendirme ödevlerini yerine getirmeyi gerektirdiğini anlayan kişiler olmalarını sağlamaktır.

Gençlik üzerinde sınıfsal ideolojik etki gereğini önemsemezlik, belirli koşullarda çatışmalı durumlar doğurabilir. İdeolojik eğitimin ihmal edilmesi, gençliğin problemlerinin küçümsenmesi, sağcı-oportünist ve anti-sosyalist kuvvetlerin ve aynı zamanda emperyalist ideolojik tahriklerin demagojik ve ustalıklı etkisinin yanı sıra, gençlerin düşüncelerine daima ciddi zararlar vermektedir.

Biz, gençliğin görüş ve tutumunun tahlilinde, özellikle onun dünya görüşünün ve sosyalist moralinin oluşması süreçlerinin incelenmesinde, pratik olarak, her genç neslin toplum hayatına yepyeni bir şey getirebileceği ve bunun da sosyalizmin daha ileri doğru gelişmesine yardım edebileceği görüşüne dayanmamız gerektiği kanısındayız. Bundan ötürü, politik sistemimizde, eğitim-öğretim sistemimizde, her şeyin, ÇKP XIV. Kongresince belirlenen politikanın uygulanmasına ve gerçekleştirilmesine, ortaya konulan ödevlerin yaratıcı biçimde yerine getirilmesine genç kuşağın doğrudan doğruya katılımına daha fazla yardımda bulunması için özen göstermemiz çok önemlidir. Gelişmiş sosyalist toplum koşullarında genç neslin hayata ve emeğe hazırlanması sorunu, ÇKP MK'nin Temmuz (1973) Plenumu'nda özel olarak ele alınmış ve görüşülmüştür. Plenum, genç kuşakta sosyalist bilinci oluşturma gelişmiş sosyalizm koşullarında da kendiliğinden-gelme olamayacağını, gençliğin eğitiminin, bizzat yeni hayat kuruculuğuna katılımından ayıramayacağını önemle belirtmiştir. Plenum, bütün komünistlere, gençlikle çalışmayı birincil ödev ve önemli bir parti yükümü saymaları çağrısında bulunarak, devlet ve toplum örgütlerini genç neslin sosyalist eğitimi sorunlarıyla her gün meşgul olmakla görevlendirmiştir. Bundan böyle, parti komitelerine bağlı olarak kurulan gençlik arasında çalışma sorunları komisyonlarının, devlet ve toplum örgütlerine düşen eğitimsel eylemleri koordine etmeye, genç neslin problemlerinin çözümünde tek ve birleşik yaklaşım tarzını işleyip belirlemeye çalışması gerekmektedir.

Çekoslovakya gençliğinin ve kendi örgütü olan SGB'nin önünde bugün hiç bir zaman eşi görülmedik olanaklar açılmaktadır. ÇKP MK Genel Sekreteri G. Husak yoldaş, SGB 1. Kongresindeki konuşmasında bu sorunla ilgili olarak şunları söylemiştir: «Memleketimizde çalışan ve öğrenim yapan gençliğin önünde bütün kapılar açıktır. Onun bu kapıları zorlaması gerekmez; sadece mevcut olanaklardan yararlanması yeter. Bunu yaptığı takdirde, her yerde destek görecektir. Ne var ki, gençliğin, kendisi için yüksek ve güç ulaşılır hedefler belirlemesi, adına yaraşık bir heyecan göstermesi ve çok ciddi çalışması gereklidir. Biz, sizin neslinizden, kabiliyetli, dürüst, bilgili, sosyalizme ve halkımıza sadık yurttaşlar, devrimsel ulaşımın ve ileriliğin bayrağını, sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde dalgalandıracak ve bizim geçmiş yıllarda yapabildiğimizden çok daha ilerilere götürebilecek yurttaşlar yetişmesini bütün kalbimizle arzu ediyoruz ve bunun için hiç bir yardımı esirgemiyeceğiz.»

Bugün memleketimiz gençlerinin ezici çoğunluğu, kendilerine aydın ve çekici perspektifleri yalnız sosyalizmin verebileceğini ve vermekte olduğunu, bu perspektiflerin reelliğini de ancak toplumun yönetici gücü olan komünist partisinin, uyguladığı doğru politikayla güven altına aldığını iyi bilmektedirler.

Kapitalist memleketlerde yığınsal enformasyon araçları

Bu materyal, Moskova «V. M. Lomonosov» Devlet Üniversitesi'ne bağlı Gazetecilik Fakültesi tarafından hazırlanmıştır.

Kapitalist dünyada bütün yığınsal enformasyon ve propaganda araçlarının hemen hemen yarısı, 50 kadar en büyük basın, radyo ve televizyon tekelinin ellerinde toplanmıştır. Günlük gazetelerin her gün 75 milyonu bulan toplam tirajının % 30'undan fazlasını bu tekeller kontrol etmektedir. Haftalık yayınların 40 milyon nüsha kadarı, radyo ve televizyon istasyonlarının da çoğu aynı tekellerin elindedir.

Cetvel-1, başlıca kapitalist memleketlerde, genel hatlarıyla yığınsal enformasyon araçlarının yapılışını göstermektedir.

Kapitalist dünyada gazeteler, dergiler, radyo-televizyon istasyonları büyük kazançlar getiriyor. Tam gelir verileri çoğu zaman bilinmese de, bu biznes alanında incelemeler yapanlar kâr normu hakkında şu bilgiyi veriyorlar: Birleşik Amerikanın gazetecilik alanında % 14; Kanada'da % 12-17; ABD televizyonunda % 90-100; Kanada'da % 40-98 ... Bilindiği gibi, Kanada multilyonerlerinden Roy Thomson bu konuda bir konuşma yapmış ve televizyon istasyonlarına sahip olmanın «para basma lisansı» almakla bir olduğunu söylemiştir.

Amerikan günlük gazetelerinin ticaretinde en geliri kalem reklâm yayımıdır. Yirmi yıl içinde reklâm gelirleri yaklaşık olarak üç defa artmış, yani 1950'de 2 milyar dolardan 1970 yılında 5,8 milyar dolara çıkmıştır. Aynı dönem içinde Amerikan ticaret televizyonunun reklâm gelirleri 21 defa artmış, yani 1950 yılında 0,17 milyar dolardan 1970 yılında 3,6 milyar dolara çıkmıştır. FAC'de bütün yığınsal enformasyon araçları sahipleri 1968 yılında 15,5 milyar mark reklâm geliri elde etmişlerdir.

Bu incelemenin hazırlanmasında UNESCO kılavuzlarından başka şu kaynaklardan yararlanılmıştır: Statistical Abstract of the United States, 1971; 1970-71. Canada Year Book; monografi: B. Bagdikian. The Information Machines. New York, 1971; N. Johnson. Nov to Talk Back to Your Television Set. New York, 1970; Ch. Wintour. Pressures on the Press. London, 1972; B. Rucker. The First Freedom, London, 1971; S. Beglow. Sözyayın tekelleri, Moskova, 1972, dergiler: Communist Viewpoint, The Democratic Journalist, Columbia Journalism Review v. s.

Yığınsal enformasyon araçları sisteminin kendi içinde, daha çok reklâmdan elde edilen ticaret gelirlerinin artırılması için, belirli basın organ-

Cetvel-1

Ülkeler	Günlük gazeteler			Sürekli yayınlar (günlük olmayan gazeteler hariç)	
	Gazete sayısı	Bir defalık tiraj (milyon)	1.000 kişiye düşen miktar	Gazete sayısı	Bir defalık tiraj (milyon)
ABD	1.773	62,1	302	9.400	—
Kanada	118	4,5	218	895	—
İngiltere	110	25,6	463	4.687	—
Fransa	106	11,9	238	14.634	168,8
FAC	1.093	19,7	319	6.482	151,7
Japonya	168	53,0	511	5.278	—
Avustralya	58	4,0	321	1.231	—

larına arka olan tekeli çevrelerin ekonomik ve politik etkisini yaygınlaştırmak için kıyasıya bir rekabet savaşı yürütülmektedir.

Bugün gazetecilik endüstrisinde ayırıcı vasıf olarak göze çarpan şudur: Mülkiyet gitgide daha az elde yoğunlaşmakta, günlük gazetelerin sayısı azalmakta, tekeli çevrelerin destek ve güvenini en çok kazanabilen organlar diğer enformasyon araçlarını yutmaktadırlar.

1920–70 yılları arasında İngilterede gazetelerin sayısı yaklaşık olarak % 35 oranında azaldı. Şimdi başlıca gazeteler «büyük dörtlü»nün («International Publishing Corporation» – IPC –, «Associated Newspapers», «Beaverbrook Newspapers» ve «Thomson Organization») elinde toplanmış bulunuyor. Bunların sermayelerinin toplamı, diğer bütün gazete yayınevleri sermayelerinin toplamını aşıyor. Fransada gazeteler, 11'i Paris'te ve 61'i de taşrada olmak üzere 72 yayıncının elindedir. Esas gruplar – Hachette, Prouvost, Amaury, Boussak ve Del Duca – Paris günlük gazetelerinin % 80'ini, 23 haftalık dergiyi ve değişik sürelerle çıkan diğer 21 yayını kontrolleri altında tutuyorlar.

Düne kadar FAC'de Axel Springer yayıncılık ticareti lideri sayılıyordu. Springer konserinin yıllık tedavülü 1 milyar marka yaklaşıyor. Yayınlarının bir defalık tirajı 15 milyon kadardır. FAC ve Batı Berlin'de günlük gazetelerin toplam tirajının % 30'u Springer yayınıdır. Fakat Springer'in gazeteleri bütün ülkeye dağılmakta olan yayınların % 90'ını teşkil ediyor. Başlıca yayını, ülkenin en büyük gazetesi ve gerici bir bulvar gazetesi olan «Bild-Zeitung»dur (4,5 milyon tirajlıdır). Geçen yılın sonunda, FAC'de birkaç büyük yayınevinin birleşmesiyle, Springer imparatorluğunu geride bırakan yeni «Bertelsmann» konserni meydana getirildi. Her iki konser arasında bir «semereli işbirliği» kuruldu.

İsveç'te 1947 yılından beri her üç gazeteden biri varlığını sona erdirdi. 1970 yılına doğru memlekette toplam tirajı 4,5 milyon olan 110 gazete

Televizyon			Radyo		
Verici (veya istasyon) sayısı	Televizyon cihazı sayısı (milyon)	1.000 kişiye düşen telv. sayısı	Verici (veya istasyon) sayısı	Radyo cihazı sayısı (milyon)	1.000 kişiye düşen radyo cihazı sayısı
2.703	84,6	412	6.337	290	1.412
360	6,1	294	415	15,8	742
291	16,3	293	404	18,2	327
2.156	11,0	217	265	16,1	318
824	16,7	272	309	19,6	318
3.582	22,6	215	786	25,7	255
181	2,8	227	212	2,6	211

kaldı. Gazete tekelleri arasında birinci yeri Bonnier grubu alıyor. Bu firma, İsveç'in en büyük kitap yayınevlerinden birini kontrolü altında bulunduruyor ve günlük basının toplam tirajının % 20'sini yayımlıyor. Resimli haftalık dergilerin % 50'si de onun elindedir.

İtalya'da gazetelerin sayısı 1946 yılında 140 iken, 1972'de 87'ye inmiş bulunuyor.

Yukarıda gösterdiğimiz süreçler, en büyük belirginlikle Birleşik Amerika'da göze çarpıyor. Bu ülkede tröstler, sendikalar, konserler ve aynı zamanda küçük gruplar (iki gazeteden veya iki televizyon istasyonundan ibaret), yerli deyimiyle «zincirler» meydana getiriyorlar. Bu «zincirler» sayısının artması, yığılmal enformasyon araçlarının tekelleşmesi sürecinin derinleştiğini gösteriyor.

Cetvel-2

	1922	1940	1957	1964	1967	1971
Gazetecilik «zincirleri» sayısı	31	60	94	136	154	157
«Zincirler»e ait günlük gazete sayısı	153	319	491	630	752	879

157 gazetecilik «zincir»i arasında en büyüklerinden 10 konsern ön plânda geliyor. Bunlar bütün günlük gazeteler toplam tirajının üçte birini veriyor ve 2,2 milyar dolar toplam gelir sağlıyorlar. Bu gelir, Birleşik Amerika'nın tüm gazetecilik endüstrisi gelirlerinin % 25'idir.

Cetvel-3

ABD'nin en büyük gazetecilik konsernleri (1971 durumu)

	Tiraj	Genel gelir (milyon dol.) ¹
Tribune Company	3.631.451	479
Newhouse Newspapers	3.370.785	450
Scripps-Howard New Spapers	2.264.502	250
Knight Newspapers	2.204.000	271,4
Gannett Newspapers	2.197.997	238,4
Hearst Newspapers	1.709.288	160
Times Mirror Co.	1.686.556	523,6
Cox Newspapers	1.014.662	120
Cowles Publications	901.648	100
New York Times Co.	891.640	290,9

¹ Gelir verilerine, bu firmalara ait radyo-televizyon istasyonlarının gelirleri de dahil.

«Zincirler»in gitgide daha büyük sayıda radyo-televizyon istasyonu ele geçirme eğilimi, Birleşik Amerika'da televizyon ticaretinin ayırıcı vasfıdır.

Cetvel-4

ABD'de televizyon istasyonları gruplaşması

«Zincir»in boyu	«Zincirler» sayısı	
	1956	1967
7 istasyon	0	2
6 istasyon	3	8
5 istasyon	4	19
4 istasyon	5	21
3 istasyon	22	34
2 istasyon	46	63
Toplam:	80	147

Birleşik Amerikada, resmen, yedi televizyon istasyonundan fazlasına sahip olmaya izin verilmez. Fakat yayın istasyonları bu hukuki sınırlamadan kaçınıyorlar. Öyle ki, yayın istasyonları sahipleri diğer «zincirler»de hisse senedi ediniyorlar, mülkiyet böylece aynı ailenin çeşitli dallarına geçirili-

yor ve yavru kumpanyalar vb. meydana geliyor. Şebekeler tarafından yayımlanan bütün programları pratik olarak tekrar yayımlamak zorunda olan şube istasyonların yayın korporasyonlarına mensubiyeti gibi bağımlılık biçimi de vardır. Bu suretle, üç yayın şebeke-korporasyonları (CBS, NBC, ABC) 600 kadar televizyon istasyonu üzerinde kontrol kurmuşlardır. Dördüncü şebeke (MBS) ile birlikte, bunlar, en gelirli radyo istasyonlarının % 25'ini kontrolleri altında tutmaktadırlar.

Yığınsal enformasyon araçları alanında konglomera'ların, yani çok dallı tekellerin artması gibi bir olay da göze çarpmaktadır. Bunların eylemi yalnızca gazetelere ve dergilere veya radyo-televizyon istasyonlarına el atmakla sınırlı kalmıyor; hem gazete ve dergileri, hem de radyo-televizyon istasyonlarını satın alıyorlar. Bu hileli dolap da onlara ek gelirler sağlıyor.

Birleşik Amerikada konglomeralar, karma holding grupları, yığınsal enformasyon araçları üzerinde çaprazlama mülkiyet sahibi çeşitli firmalar, günlük gazetelerin % 58'ini, televizyon istasyonlarının 77'sini, radyo istasyonlarının da % 28'ini ellerinde bulunduyorlar.

İngilterede IKC konserni, günlük gazetelerin bir defalık toplam tirajının % 25'ini, pazar gazetelerinin % 45'ini yayımlıyor, dergi tipinden 300 yayını ve «Associated Television» ticaret televizyon şebekesi sermayesinin % 22'sini elinde bulunduyor.

Kanada'da «F. P. Publications» konserninin 8 tane günlük gazetesi, fermerler (çiftlikçiler) için 1 dergisi ve 2 televizyon kumpanyası; «Southam» konserninin 11 tane günlük gazetesi, 3 haftalık dergisi ve 5 televizyon istasyonunda hisseleri; «Desmarais, Parisien and Francoeur» konserninin 4 tane günlük, 5 tane haftalık gazetesi ve radyo-televizyon istasyonlarında hisseleri vardır.

Japon TBS, NTV ve FTC özel radyo-televizyon kumpanyalarının sermayeleri, «Asahi Shimbun», «Mainichi Shimbun» ve «Yomiuri Shimbun» gazetecilik korporasyonlarının sermayeleriyle örülmektedir.

Avusturya'da 16 büyük şehir gazetesi, hemen hemen bütün ticaret televizyon istasyonları (ki bunlar 45'i bulur) ve özel radyo istasyonlarının büyük kısmı 4 konserne, yani «Herald and Weekly Times», «John Fairfax Associated Newspapers Ltd.», «Australian Consolidated Press» ve «Mirror Newspapers News Ltd.» konsernlerine aittir.

Sanayideki uluslararası dev süper-konsernler gibi trans-nasyonal basın tekelleri kurulması ve geliştirilmesi, basının yoğunlaştırılması alanında nitel bir yeni aşamadır. Amerikan «Time Incorporeited» ve İngiliz «International Publishing Corporation» bu gibi trans-nasyonal tekellerdendir. Örnek olarak, 20'den fazla ülkede 200 gazeteyi, dergi tipinden yine bu kadar süreli yayını, onlarca radyo-televizyon istasyonunu, kitap yayınevlerini ve basımevlerini kontrolü altında bulunduran Roy Thomson konserni

üzerinde nispeten daha fazla duracağız. Yalnız İngilterede, bu konsern, günlük «Times» gazetesini, haftalık «Sunday Times» ve «Sunday Sun» gazetelerini, illerde 15 tane günlük gazete ve 20'den fazla haftalık gazeteyi, aynı zamanda İskoçya ticaret televizyonunu elinde bulunduruyor. Bundan başka, aynı konsern, ABD, Kanada, Avustralya, Nijerya, Liberya, Tayland'da ve diğer memleketlerde yığinsal enformasyon araçlarını kontrol ediyor. Thomson'un bütün müesseselerinin yıllık tedavülü 210 milyon doları buluyor.

Uluslararası pazarlarda Amerikan söz-yayın tekelleri olağanüstü bir canlılık gösteriyorlar. Bazı Amerikan dergileri, yabancı ülkelerde de yayımlanıyor. «Reader's Digest» (toplam tirajı 29 milyon, bunun yalnız 17,8 milyonu Amerika içinde) 13 dilde çıkıyor ve en az 100 memlekette yayılıyor. «Time» dergisi 4,2 milyon tirajla çıkıyor, ama yabancı ülkelerdeki (Avrupa, Kanada, Büyük Okyanus, Lâtin Amerika ve Asya) baskıları 5 milyonu aşıyor. «News Weeks», keza, Amerikadaki baskısından başka, Avrupa ve Büyük Okyanusta da çıkıyor. Bu derginin Amerika baskısının tirajı 2,6 milyon, her üç baskının toplamı ise 3,5 milyondur. 1969 yılında Amerikan tekelleri Kanada'ya 130,5 milyon sayı dergi sattılar. Bu miktar satılan bütün Kanada dergileri sayısının dört mislinden biraz fazladır. Amerikan NBC yayın korporasyonunun sekiz ülkenin 13 televizyon istasyonunda dolaysız yatırımları vardır ve programlarını 80 memlekette satmaktadır. ABC «Orta Amerika Televizyon Şebekesi» içinde hisse senetlerinin $\frac{1}{10}$ 51'ine sahiptir. Güney Amerikada da altı memlekette oluşan böyle bir şebeke örgütlenmiştir. Her iki şebeke, ABC'nin kontrolü altındaki «Worldvision»ın organik bir bölümünü teşkil etmektedir. 1960 yılları sonlarında «Worldvision» sisteminin 16 Lâtin Amerika ülkesinde, ayrıca dünyanın diğer kesimlerinden 11 ülkede eylemde bulunduğu, 64 televizyon istasyonunu birleştirdiği bilinmektedir. FAC basın konsernleri, her yıl, 68 memlekette 20 milyon mark tutarında gazete ve dergi satmaktadırlar.

Yabancı ülkelerde enformasyon yayımında telgraf ajanlarına önemli bir rol düşmektedir. Bunların durumu cetvel-5'de gösterilmiştir.

Cetvel-5

	Enformasyon yayılan memleketler sayısı	Yabancı memleketlerdeki abone sayısı
Associated Press (ABD)	100'ün üstünde	4.000
Unided Press International (ABD)	65	6.580
Reuter (İngiltere)	124	...
Agence France-Presse (Fransa)	150	1.040

Yığinsal enformasyon araçları yoğunlaşması, kapitalist memleketlerde dış politika propagandası alanının da karakteristik çizgisidir. Bu propaganda devletçe finanse edilen merkezleşmiş hükümet organlarıncı yürütülmektedir. Fakat bu organlar ile, özel yığinsal enformasyon araçlarını kontrol altında bulunduran konsernler arasında sıkı bir karşılıklı bağlantı vardır. Dış politika propagandasıyla uğraşan organlar arasında ABD Enformasyon Ajansı (USIA) yönetici rol oynar. USIA sosyalist ülkelere karşı ideolojik tahrikleri yürütmekle yükümlüdür. Bu maksatla, radyo, televizyon, basın gibi geniş bir propaganda araçları örgüsünden yararlanır (29 dilde yayımlanan 36 süreli yayını vardır). 1972 yılında USIA'nın bütçesi 200 milyon doları buluyordu.

USIA'nın başlıca propaganda organı «Amerikanın sesi» radyosudur. Bu radyonun vericilerinin $\frac{1}{10}$ 60'ından fazlası ABD sınırları dışında, yani FAC, İngiltere, Fas, Yunanistan, Liberya, Güney Viyetnam, Tayland ve Filipinler'dedir. Programları en az 50 dilde yayımlanır.

USIA'nın bir diğer radyo propaganda merkezi de, Batı Berlinde çalışmakta olan RIAS radyo istasyonudur. Bu istasyon daha çok Alman Demokratik Cumhuriyeti ve aynı zamanda Polonya ve Çekoslovakya için yayın yapmaktadır.

USIA'nın ekran servisi yılda 1.700 televizyon programı hazırlamaktadır. Bunlar 62 dile çevrilmekte, 5.000 televizyon merkezi tarafından yayılmakta ve ayrıca 97 memlekette 2.082 televizyon istasyonu tarafından da aktarılmaktadır.

«Hür Avrupa» Komitesi, Amerikan hükümetine bağlı olmıyan bir «özel» örgüt olarak resmen eylem göstermektedir. Bunun amacı, sosyalist ülkelere karşı psikolojik harp yürütmektir. Komitenin en önemli örgütsel çekirdeği «Hür Avrupa» radyo yayın sistemidir. Bu sistem, ikisi FAC'de ve biri de Portekizde olan ve 32 vericiye sahip bulunan üç radyo istasyonundan meydana gelmektedir.

«Hür Avrupa» Komitesi'nin bir benzeri de Amerikan Kurtuluş Komitesi örgütüdür. «Hürriyet» radyo istasyonu bu örgütün organıdır. Sayısı 18'i bulan vericilerini FAC'ye İspanya'ya ve Tayvan adasına yerleştirmiş olan bu istasyon, SSCB halklarından yirmisinin dilinde yayımlar yapmaktadır.

«Doyçe Velle» radyo istasyonunun (FAC), Afrikada, Karayip Denizi bölgesinde, Pireneler Yarımadasında ve Güney-Doğu Asyada aktarma merkezleri vardır. Bu istasyon programlarıyla daha çok «üçüncü dünya» ülkelerini hedef tutuyor, ADC'ne karşı hazırlanmış programlara da belirli ölçüde yer veriyor. «Alman Radyosu» adı altında çalışan diğer bir merkez de, propagandasını sosyalist ve kapitalist Avrupa memleketlerine yöneltiyor.

Cetvel-6, bu istasyonun ve diğerlerinin 1971 yılındaki eylemleri hakkında bir fikir veriyor:

Cetvel-6

»Amerikanın sesi»	15.500 ¹	845 saat ¹ haftada	50	2.300
RIAS	460	41 saat günde	...	900
«Hür Avrupa»	2.245	80 saat günde	6	2.000
«Hürriyet»	1.620	200 saat günde	17	1.000
Bi-Bi-Si	...	91 saat	41	3.500
(Dış ülkeler servisi)	...	45 dakika günde	...	...
«Doyçe Velle»	1.500	385 saat	21	2.000
«Alman Radyosu»	...	...	14	...

¹ 1967 yılı verileri.

Kapitalist memleketlerde basın, radyo ve televizyon, burjuva sınıfının politik, ideolojik ve ekonomik çıkarlarını dile getirmektedir.

Yıgınsal enformasyon araçlarının yoğunlaşma ve tekelleşmesi, bir avuç kodamanın elinde toplanması «fikirler alanı»nın devlet-tekeliyle düzenlenmesinin ve «hür basın»ın yönetici sınıfların amaçlarına tâbi kılınmasının yeni bir belirtisidir.

ÖZEL SAYFALAR

Sovyetler birliği komünist partisi merkez komitesi'ne

İnsanlığın kapitalizmden sosyalizme geçme, halkların ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluşları çağını açan Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 56. yıldönümünü bütün Türk komünistleri adına kutlarız. Büyük komşumuz Sovyet halkını, yeryüzünde, bugün özellikle bölgemiz Yakın Doğu'da barışı savunan, emperyalistlere maşa olan İsrail saldırganlarının harladıkları harp ocağını söndürme girişimini ele alan yüce Sovyet devletini candan selamlarız.

SBKP Merkez Komitesine, onun Leninci yöneticilerine, eylemlerinin bütün alanlarında yeni yeni başarılar dileriz.

6 Kasım 1973

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

A. Saydan

*Seçim sonrası aşama, bunalımların derinleşmesi
ve bu aşamada Türkiye Komünist Partisinin tutumu*

14 Ekim seçimlerinden sonra Türkiye'de uzun zaman hükümet kurulamadı. Hükümet kurulamamakla kalmadı, Meclis başkanı ve komisyonlar da seçilemedi. Bu iki olay bile büyük burjuvazinin politik güçlerini temsil eden partilerin ve bu arada Türkiye'de birçok kilit noktalarını tutan emperyalizmin 14 Ekim seçimlerinde beliren çoğunluk iradesine karşı kompolarının somut belirtileridir. MSP yöneticileri, Erbakan ve grubu, büyük burjuvazinin, emperyalizmin seçim sonuçlarını çiğnemek ve büyük tekel-leri, toprak beylerinin diktatorasını devam ettirmek yönünde çevirdikleri manevralar, tertipledikleri kompolarla politik sahnede ön plâna geçtiler. Bildiğimiz gibi bu grup, din sömürücülüğü yanında bazı anti-emperyalist ve demokratik şiarlarla ortaya çıkmış, fakat 48 kişilik bir grupla Meclise girdiklerinden sonra baskıcı, demokratik hakları açıkça reddeden, 1961 Anayasasındaki birçok demokratik hakları kaldıran, faşist tasarıları kanunlaştıran, toprak reformunu, ağalar yararına bir tarım reformu anlamına getiren AP, CGP ve DP yöneticilerine doğru kaydı.

Mevcut Seçim Kanununda Türkiye’de seçilen milletvekillerinin seçmenleri, emekçileri, halk yığınlarını bu şekilde aldatmalarını engelliyecek bir hüküm yoktur. Adaylar halkın oyunu çelmek için bol keseden vaatlerde bulunabilirler, sonra da bu vaatlerle aldıkları oylara sırt çevirip halk düşmanı bir politika yürütebilirler. Ve yeni seçimlere kadar bu gibi bir ihanet politikasını rahatlıkla uygulayabilirler. Ne Anayasa ne de Seçim Kanunu halk tabakalarına milletvekillerinden hesap sormak, onlardan verdikleri sözü tutmalarını istemek, bunu yapmadıkları takdirde onların yerine yenilerini seçmek hakkını tanımamıştır.

Oysa, Türkiye Komünist Partisi’nin Programında bu nokta açıktır. Komünist Partisi politik hayatın örgütlenmesinde önemli bir yer tutan büyük burjuvaziye emekçi halka karşı yürüttükleri sınıf savaşında halkın iradesini, parlamentoyu basamak yapmak imkânlarını sağlayan bu yolu kapatmıştır. TKP’nin Programına göre, milletvekili adayları seçim kampanyası sırasında halka verdikleri sözü parlamentodaki eylemleri sırasında tutmak zorundadırlar. Tutmadıkları zaman, muayyen ölçüde bir seçmen sayısı istediği takdirde sözünü tutmayan milletvekilini sorguya çekebilir, onu ödevinden alıp yerine bir yenisinin seçilmesi için o bölgede yeni bir seçime gidilmesini kararlaştırabilir.

Büyük burjuvazinin ve emperyalizmin seçimler sonrası aşamada halk çoğunluğunun istediği demokratik haklardan yana ve emperyalizme karşı bir hükümetin kurulmasını engellemek için yalnız işbirlikçi politikacıların manevra ve komploları ile yetinilmedi, basının bildirdiğine göre, Amerikan casusluk ve komplo örgütü CIA’nın Orta-Doğu uzmanlarından olan Dillon adında bir ajan 5 kişilik kurmay ile 14 Ekim seçimlerinden hemen sonra Ankara’ya yerleşti. İyi haber alan çevrelerde belirtildiğine göre, geniş mali imkânlarla sahip olan Dillon grubu CHP’nin hakim olacağı bir koalisyonun kurulmasını engellemek için perde arkasında gizli bir eylem yürütmeye başladı. MSP yöneticilerinden önemli bir kısmını satın alan ve bir CHP-MSP koalisyonunun kurulmasını engelliyen Dillon ve ajanlarıdır. 14 Ekim seçimlerinden sonra Dillon ve ajanlarının Türkiye’ye yerleşmesi, Amerikan emperyalizminin Türkiye’ye yeni yerleştiği anlamına gelmez. Emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi uzun zamandan beri memleketin politik, ekonomik ve askeri kilit noktalarına yerleşmiştir. NATO, Türkiye’de politik egemen bir güçtür. Dillon’un gelişi ilerici bir iktidarın kurulmasını engellemek için emperyalizmin hesabına işbirlikçi burjuvaziye konkr. pratik «öneri»lerde bulunmak, konkr. durumlarda satın alınacak politikacıları tespit etmek, tehditle susturulacak olanları bellemektir. Bundan önce, yani 1965 yılında, Kıbrıs konusunda Amerikanın sözünü pek dinlemedi diye 3. Koalisyon hükümetini devirip, yerine AP’nin egemenliğinde 4. koalisyon hükümeti kurduran Dillon tipinden bir CIA ajanı, general Porter’di.

Demek oluyor ki, emperyalizm Türkiye’nin ekonomik, politik ve askeri

yaşamına genellikle egemen olmakla yetinmiyor, konkr. olarak iktidarların kurulması ile direkt ilgileniyor. Çünkü iyi bilmek gerek ki, Türkiye’de emperyalizmin başta gelen üssü hükümettir, yani politik iktidardır.

Bu demek değildir ki, emperyalizmin ekonomik alanda tuttuğu üsler ve imkânlar daha az önemlidir. Bugün emperyalist tekeller Türkiye’de mevcut 120 büyük firmadan 70’ine tamamen hakimdir, geri kalan 50’sinde de payları vardır.

Türkiye’de maden arama, işletme, tesis kurma ve ihraç etme yetkisi «Resmi Gazete»de 14 Mart 1970 tarihinde yayınlanan bir kararname ile Amerikan «POTASH and CHEMICAL» ve merkezi Fransa’da bulunan çok uluslu «PECHINEY-UGINE-KUHLMAN» tekellerine verilmiştir. Uranyum madenleri de «POTASH and CHEMICAL», linyit madenleri Amerikan-İngiliz şirketi «KROLIN», bor, boraks, borasit madenleri Amerikan «BORAX» – KONSOLIDATED LIMITED» firmasının, bakır madenleri Amerikan «BLISTER» şirketinin elindedir. Batı Alman «MANNESMANN», Amerikan «KOPPERS WESTINGHOUSE» firmaları, demir-çelik ve boru sanayii, kimya ve ilâç sanayii ise Batı Alman «I. G. FARBEN», İsviçre «PFISER», «ABBOT» ve «ROCHET» firmalarının tekelindedir. Otomobil, kamyon, traktör ve tarım aletleri montaj sanayiine OYAK’la ortaklaşan «RENAULT» ve İtalyan «FIAT» firmaları hakimdir.

Emperyalizmin Türkiye’nin ekonomik yaşamını örümcek ağı gibi sardığı kısaca çizdiğimiz bu tabloda görülüyor. Fakat iş bu kadarla bitmiyor. Yeni sömürgecilik yöntemleriyle yapılan dış ticaret, emperyalizmin Türkiye’yi yalnız ucuz ham madde ve ucuz emek pazarı olarak kullanmadığını, ayrıca ucuza alıp pahalıya satmak gibi yöntemlerle Türkiye’yi bir açık pazar olarak kullandığını ve bu yoldan da sömürdüğünü gösteriyor. Devlet İstatistik Enstitüsü’nün, Cumhuriyetin 50. yıldönümü münasebetiyle yayınlamış olduğu kitapta, Türkiye’nin kapitalist ülkelerle dış ticaret ilişkilerinden dolayı 8 yılda, yani AP iktidarının başlangıcından bu yana 34 milyar lira kaybettiği açıklanmaktadır.

Ortak Pazar’la imzalanan Ankara Anlaşması’nın yürürlüğe girdiği 1964 yılında bu ülkelerle yapılan dış ticaretteki açık 16 milyon dolardı. 1971 yılında bu açık 189,1 milyon dolara, 1972 yılı sonunda ise 305,5 milyon dolara yükselmiştir. 1972 yılında ithalatla ihracat arasındaki açık 678 milyon dolardır. İthalatın 1 milyar 563 milyon dolara yükselmesine karşı ihracat 885 milyon dolarda kalmıştır. 1972 yılında bu açık dış ülkelerde, özellikle Batı Almanya’da bulunan işçilerimizin yurda gönderdikleri 740 milyon dolarla kapatılmıştır.

Son yıllarda Batı Alman emperyalizminin Türkiye’ye etkisi bir hayli artmıştır. Geçen yıl Batı Almanya ithalatımızda 301 dolarla birinci sırayı tutuyordu. İhracatımızda Batı Almanya 186 milyon dolarla yine başta geliyordu. Böylece Batı Alman emperyalizmi yavaş yavaş Türkiye’de ilk plâna

doğru yükselmeye başlamıştır. Yalnız yabancı sermaye konusunda Batı Almanya Birleşik Amerikaya kıyasla daha gerilerdedir. Şimdiye kadar ülkemize gelen yabancı sermayenin % 26'sı Amerikan, % 18'i Batı Alman kökenlidir.

Batı Alman emperyalizminin Türkiye ekonomisinde emek ihracı pazarı olarak ön plânda gelen başka bir rolü daha vardır. Batı Alman tekelleri bir yandan Türkiye'de ambalaj-montaj tesisleri kurarak ucuz emekten istifade etmek yoluna giderken, bir yandan da Batı Almanya'da ihtiyaç duydukları ucuz emeğin önemli bir kısmını Türkiye'den tedarik etmek yoluna gitmişlerdir. Batı Alman tekelleri, işbirlikçi burjuvazinin, emperyalizmin politikasına uyarak yeteri kadar hızlı ve ağır sanayinin gelişmesini engellemesi sonucunda açıkta kalan işgücünü hem Türkiye'de, hem de Batı Almanya'da sömürmek yoluna giderken Türkiye'deki işbirlikçi burjuvaziye de bunalımlarını ertelemek konusunda bir hizmette bulunmaktadırlar. Batı Almanya'da mevcut 700 bin kadar işçi, aileleriyle birlikte 1 milyon kadar insan, Türkiye'de büyük burjuvazinin «soluk» almasını, bunalımlarının bir kısmını ertelemesini sağlıyor. İşbirlikçi burjuvazi, bir yandan 700 bin kişiye iş, ekmek, mesken sağlamaktan geçici bir zaman için kurtulduğu gibi bir yandan da bu işçilerin gönderdiği dövizlerle yıkım politikasının verdiği açıkları yamamak imkânlarını buluyor.

Emperyalizm, Türkiye'yi sömürmek için mutlaka bir işbirlikçi iktidarın varlığına muhtaçtır. Memleketi sömürmesinden doğan devrimci şartları karşılayabilmek ve işbirlikçi zümreyi ayakta tutabilmek de emperyalizmin politik hesapları içindedir. Değişik isimlerle yapılan sözüm ona yardımlar, işbirlikçi burjuvaziye ekonomik, politik ve askeri alanda desteklemekten, onu ayakta tutmaktan başka bir hedef gütmeyiz. Türkiye'de bugün aşağı yukarı 3 milyonu bulan açık işsizlerden bir kısmını çekip almak, emperyalizmin işbirlikçi burjuvaziye yaptığı yardımların başka bir yönüdür. Fakat bildiğimiz gibi bu sözüm ona yardımlardan en fazla istifade eden yine emperyalizmin kendisidir.

Ne var ki, emperyalizmin çöküş devresinde işbirlikçi burjuvaziye yardımları da sınırlıdır. Bilindiği gibi, emperyalizmin ulusal bağımsızlık hareketleri, özellikle Arap kurtuluş hareketleriyle çelişmeleri sonucunda içinde bulunduğu bunalımlar daha da sivrildi, enerji bunalımı adı alan son bunalım da Batı Alman tekellerini bazı tedbirler almaya zorladı. Ortak Pazar üyesi olmayan ülkelerden iş emeği ithalini Batı Alman hükümeti 23 Kasım tarihinde durdurdu. Bu karar Türkiye'de panik yarattı. Çünkü Batı Alman hükümeti, Türkiye'den işçi getirmeyi durdurmakla kalmıyor. Aynı zamanda mukavelesi biten işçilerin mukavelelerinin de yenilenmeyeceği ve bunların derhal geri gönderileceğini bildiriyordu. Bu karar karşısında Türkiye'de memleketin ihtiyaçlarına göre gerçek bir sanayileşme programı uygulamamış olan işbirlikçi burjuvazinin politikacıları, basını,

sarı sendikacıları şaşkına döndürdüler. Bakanlar, resmi çevreler bu şaşkınlık içinde gereken tedbirlerin alındığını söyleyerek komik durumlara bile düşmekten kurtulamadılar. Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın verdiği son rakamlara göre Türkiye'de her yıl 165 bin kişi işsizler ordusuna katılmaktadır. Bu rakam esasında 265 bindir, çünkü Devlet Plânlama Teşkilâtı her yıl 100 bin kadar işçinin Batı Almanya'ya gittiğini hesapladıktan sonra geri kalan 165 bin kişiyi işsiz saymıştır. Bundan böyle, demek ki, işsizler ordusuna katılanların sayısı yılda 265 bine yükselecektir. Yılda Batı Almanya'dan 100 bin kadar işçi de geri dönerse aşağı yukarı Türkiye'de iş isteyenlerin sayısı yılda 360 bin civarında olacaktır.

Bu durum karşısında işbirlikçi burjuvazinin hegemonyası tutunabilecek mi? Sıkıyönetim gibi faşist yöntemler bu iktidarın devamını sağlayabilecek mi? 14 Ekim seçim sonuçlarının gösterdiği gibi Türkiye'de uyanmaya başlayan yığınlar bu gibi yöntemlerle ne zamana kadar susturulabilecek? Ekonomik ve askeri yaşamın birçok kilit noktalarını tutmuş olan emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin yardımına koşmayı deniyeceği bilinen bir gerçektir.

TKP'nin, bu durum karşısında 14 Ekim seçim sonuçlarının gösterdiği gibi demokratik haklardan yana bir hükümetin kurulmasını istemesi, esasında 14 Ekim seçimleriyle halk yığınlarının elde ettiği bir kazanımı şavunmak anlamına geliyor. TKP halkın çoğunluğunun iradesine saygı gösterilmesini isterken, demokratik haklardan yana anti-emperyalist bir iktidarın kurulmasıyla işlerin bitmiyeceğini biliyor, emperyalizmin Şili'de oynadığı oyunlardan gereken derslerin alınmasını kaçınılmaz görüyor.

Bu derslerin başında kazanımları şavunmak geliyor. Kazanımları şavunmaksa, halk çoğunluğunun, işçi sınıfının, emekçi yığınların istediği gibi Türkiye'de emperyalizmin ekonomik, politik ve askeri hegemonyasına son verecek tedbirler almak, tekellerin, yerli-yabancı büyük sermayenin, büyük toprak beylerinin gücünü kırmak demektir. Bu hedefler başta işçi sınıfı olmak üzere bütün emekçi yığınların, demokratik güçlerin ortak hedefleridir. Gerici güçlerin çelişkilerini, çatışmalarını, boğuşmalarını da suyüzüne çıkaran 14 Ekim seçimleri emekçi yığınlarındaki demokratik ve anti-emperyalist potansiyeli de ortaya koymuştur. Emperyalizmin ve gerici güçlerin seçim sonrası devrede bütün gayretleri bu potansiyeli boğmak, örtbas etmek hedefini güdüyor. TKP ise bu potansiyeli bütün devrimci güçlerle birlikte kıymetlendirmek ve bir politik etken haline getirmek için savaşıyor.

Seçim sonrası aşamada emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı güdülen sınıf savaşı bu noktada düğümleniyor.

Dünya ve memleket devrim hareketlerinde sapık ve yıkıcı akımlar

Giriş

XIX. yüzyılın ortalarına doğru, Marks ve Engels'in çalışmaları sonucunda Marksizm, işçi sınıfının ideolojisi olarak yerleştikten sonradır ki, tarihsel maddeciliğe dayanmayan sosyalist akımlar, sınıf savaşında, işçi sınıfını parçalamak, işçilerin ve emekçi yığınların çoğunlukta bulunduğu bir toplumda hegemonyasını sürdürmek için çırpınan burjuvazinin yardımcı ve ideolojik silâhi haline gelme yolunda geliştiler.

Marksizm-Leninizm, işçi sınıfının ideolojisi olarak yerleştikten ve Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile yeryüzünün ilk sosyalist devleti kurulduktan sonra, burjuvazinin ve özellikle tekellerin sermayenin başta gelen stratejik hedefi, ulusal sınırlar içinde ve uluslararası alanlarda işçi sınıfını parçalamak, bu sınıfın enternasyonalist dayanışma yollarını kesmek olmuştur. Hâlâ da öyledir. Çünkü tekeller sermaye, emperyalizm için, ulusal sınırlar içinde kapitalist düzenleri ayakta tutmak için işçi sınıfını parçalamak ve uluslararası alanda proletarya enternasyonalizmini zayıflatmak hayati bir zarurettir. Burjuvazinin elinde işçi sınıfını parçalamanın değişik yöntemleri vardır. Bu yöntemler, işçi sınıfı saflarında ideolojik keşmekeşler ve ayrılıklar yaratmak, bu ideolojik ayrılıklar etrafında politik ve sosyal parçalamaları gerçekleştirmektir.

Tekeller sermaye ve genellikle burjuvazi, Marksizm-öncesi sosyalizmi, küçük burjuvazinin reformcu görüşlerinden kalan gelenekleri, sağcı sosyal demokrasinin, Leybirizmi ve sarı sendikacılığı yaşatmakta ve daha da geliştirmeye çalışmaktadır. Burjuvazi, bu gayretlerine paralel olarak, işçi hareketinde yeni yeni akımlar yaratma yöntemlerini de denemektedir. Marksizm, işçi sınıfının ideolojisi olarak yerleştikten sonra, burjuvazi önce Marksizme ve daha sonra da Marksizm-Leninizme karşı mücadelesinde onu ideolojik bakımdan parçalama faaliyetine daha da hız vermiştir. Bu faaliyet, genellikle, işçi sınıfının ve işçi sınıfı ile beraber bütün ulusların, sermayenin tahakkümünden, emperyalizmin talan ve teröründen kurtulmasını öngören, bilimsel esaslara dayanan Marksizm-Leninizm gibi güçlü ideolojik bir silâhi hedeflerinden şaşkırtmak, ona küçük burjuva ideolojisi katmak için gösterilen büyük gayretler şeklinde yürütülmektedir. Bu gayretler, Bernştayn, Kautski, Bakunin gibi anti-marksist burjuva ideologların dan günümüze kadar uzanmakta, Markuze, Garodi, Mao Tze Tung, Troçki

gibilerinin sapık görüşlerinde ve değişik aşırı ve anarşik akımlarda şekillenmekte ve genellikle revizyonizm başlığı altında toplanmaktadır.

Dünya devrim hareketindeki bu sapık akımlar Türkiye'ye de yansımıştır. Bir yandan emperyalizm, bir yandan da işbirlikçi burjuvazi bu sapık akımların Türkiye'de yerleşmesine büyük gayret göstermişlerdir. Daha sonra üzerinde ayrıntıları ile duracağımız Türkiye'deki devrim hareketine yansıyan sapık akımlar, MDD, PD, sağ oportünizm, «Aybarcılık», işçi hareketinde bölgecilik, değişik aşırı ve anarşik akımlardır.

Lenin, «Marksizm ve Revizyonizm» adlı makalesinde (Bütün eserleri Fr. tercüme. Cilt 15, sayfa 27–36) revizyonizm hakkında şunları yazıyor: «Marksizm, varlığının ilk 50 yılında (1840'tan bu yana) kendisine temelden düşman teorilere karşı savaştı. 1840–45 yıllarında Marks'la Engels, felsefi idealizm görüşünü savunan genç Hegelcilerin hesabını gördüler. 1845–50 yıllarının sonuna doğru Prudon'culuğun iktisadi teorilerine karşı savaş başladı. 1850–60 yıllarında, fırtınalı 1848 yılında ortaya çıkan parti ve doktrinler eleştirilerek bunlara karşı yürütülen mücadele tamamlandı. 1860–70 yıllarında savaş genel teori alanında işçi mücadelesi alanına kaydı; Bakunin'cilik Enternasyonal tarafından tasviye edildi. 1870–80 yıllarında Almanya'da kısa bir süre için Prudon'cu Nühlberger belirdi. 1880 yılına doğru ise sıra pozitivist Düring'e geldi. Fakat her ikisinin de proletarya üzerindeki etkileri tamamen önemsizdi. Marksizm işçi hareketinde öteki ideolojilere karşı kesin zaferler kazanmaktaydı.» Lenin, makalesinde, revizyonistlerin Marksizme felsefe alanındaki saldırılarını yerdikten sonra, ekonomi-politik alandaki saldırılarını ele almakta ve yazısına şöyle devam etmektedir: «Denildi ki, kapitalizme yöneltilmiş olan «iflâs teorisi» sınıf çatışmalarının yumuşama ve keskinliğini yitirme eylemine bağlı olarak çürümüştür. Ve nihayet, Marks'ın değer teorisini Böhm-Bawerk'in (!) görüşlerine göre düzeltmek fena oluyacak.

Bu konularda revizyonistlere karşı yürütülen savaş, sosyalizmin teorik düşüncesinin canlılık kazanması bakımından Engels'in 20 yıl önce Düring'le yaptığı tartışmalar kadar olumlu sonuçlar verdi.»

Lenin, «Marksizm ve Revizyonizm» adlı makalesinde şu tarihsel tespiti de yapmaktadır: «Marksizm-öncesi sosyalizm yenilgiye uğratılmıştır. Bu savaş kendine özgü alanda değil, revizyonizm olarak Marksizmin genel alanında devam etmektedir.»

Marksizme karşı Bernştaynla başlayan ve Kautski de doruğuna varan revizyonizm saldırısı, Lenin zamanında olduğu gibi çağımızda da devam etmektedir. Revizyonist gelişmede, bütün revizyonistleri zincirleme birbirine bağlayan bazı ortak fikirler vardır. Bernştayn da, Kautski de, günümüzün bütün revizyonist ve oportünistleri de şu fikirden hareket etmekte-

(!) Avusturyalı burjuva ekonomisti.

dirler: Marksizmin «eksikliklerini» tamamlamak, onu, zamana, zemine ve ulusal niteliklere uydurmak.

Revizyonist ve oportünistler bu noktalardan hareket ederek, yani Marksizm-Leninizmi zenginleştirmek bahanesiyle işçi sınıfının savaş ideolojisinin temel ilkelerini inkâr etmek ve onu burjuvazinin hegemonyasını kuvvetlendirecek bir dünya görüşü durumuna düşürmek hedefini gütmektedirler. Bunlardan bazıları, örneğin Bernştayncılar kapitalizme karşı sınıf savaşını gereksiz bulmakta, Kautski gibileri ise proletarya diktaturasını inkâr etmekte, bazıları da sermayeci sınıfla işçi sınıfının uzlaşabileceğini, «neo-kapitalizm»in hattâ büyük tekellerin sosyalizme doğru yönelebileceğini, sosyalizmin de kapitalizme doğru bir «gelişme» gösterebileceğini ve bu iki zıt sistemin günün birinde birbiriyle kaynaşabileceğini (convergence) iddia etmektedirler. Bu revizyonist fikirleri bugün birçok revizyonistlerde Markuze'de, Garodi'de, Maocular'da, Saharov'da görülmektedir. Revizyonistlerin niteliklerinden biri de şövinizmdir. Onlar sınıf savaşında tavizciliği ve biricik savaş yolu olarak parlamenterizmi Marksizm-Leninizme aşlamaya çalışmaktadırlar.

Marksizm-Leninizm dogma değildir. Toplumun tarihsel gelişme kanunlarına, tarihsel maddeciliğe dayandırılan bütün bilim kolları gibi, o da, teori ve pratiğini her zaman, sınıf savaşının her aşamasında yeni yeni tecrübe ve verilerle zenginleştirmek imkânlarına sahiptir. Başta Lenin olmak üzere Rus marksistleri, Marksizme büyük katkılarda bulunmuşlar, onu canlı bir şekilde uygulayarak yeryüzünün ilk sosyalist devletini kurmuşlardır. Sovyetler Birliği, sosyalizm kuruculuğunda elde ettiği tecrübelerle, dünya işçi ve komünist hareketi sınıf savaşlarında ulaştığı aşamalarla, İkinci Dünya Harbinden sonra kurulan sosyalist ülkeler de kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinde elde ettikleri tecrübelerle Marksizm-Leninizme paha biçilmez katkılarda bulunmuşlardır. Kapitalist ülkelerdeki işçiler sınıf savaşında, bağımlı ülkeler, emperyalizme karşı sürdürdükleri ulusal kurtuluş savaşlarında, bütün bu hareketlerin sosyolojik tahlillerini yapıp sonuçlar çıkararak, teori ve pratiğe değerli katkılar yapmışlardır.

Günümüzün revizyonistleri

Markuze-Alman asıllı profesör Markuze de Marksizm-Leninizme saldırıları ile tanınmaktadır. Markuze kapitalizmden sosyalizme geçişte işçi sınıfının öncülüğüne inanmamakta, devrim hareketinin aydın gençliğin önderliğinde, işçi sınıfının da «katılmasıyla» başarılabileceğini kanısını yaymaktadır. Devrimin, Lenin'in öngördüğü gibi, işçi sınıfının öncü ve disiplinli partisi tarafından yönetilmesine kesinlikle karşıdır. Markuz'e göre, devrim hareketini yönetecek partide anarşistlerden liberallere kadar herkes yer alabilir. «Devrimci örgüt» kesin bir disiplinden, açık, konkrete, devrimci bir

programdan yoksun olmalıdır. Programı, genel prensipleri tespitten öte geçmemelidir.

Devrimci örgüt konusunda Markuze de Garodi gibi, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde ve daha sonraki sosyalist toplum sisteminin kuruluşunda öncü, devrimci ve disiplinli bir partinin varlığını kaçınılmaz sayan Marks, Engels ve Lenin'e karşı cephe almaktadır. Bundan ötürü Markuze yine Garodi gibi sınıf savaşında, işçi sınıfını burjuvazinin ve emperyalizmin saldırıları karşısında örgütsüz bırakmayı öngören, böylece işçi sınıfının devrimci mücadelesini daha başlangıçta yenilgiye mahkûm eden politik bir görüş savunmaktadır. Oysa, gerek Paris Komünü'nden, gerek Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi'nden, gerekse Almanya'daki Spartakus hareketinden işçi sınıfının öncü devrimci partisinin varlığının kaçınılmaz olduğu dersi çıkarılıyor. Oktobur Devrimi'ni başarıya ulaştıran nedenler arasında öncü bir partinin varlığı önemli bir yer tutmaktadır. Paris Komünü'nün yenilgiye uğramasının başta gelen sebeplerinden biri, Blankestlerin anti-marksist tutumları, yani proletaryayı disiplinli, öncü, devrimci politik bir örgütten yoksun bırakmalarıydı.

Neo-Troçkizmi, Markuzeciliği ve Maoculuğu daha iyi anlayabilmek için Troçki'nin bazı görüşlerini, özellikle «sürekli devrim» teorisini bilmek gerekir. Troçkiye ve onun taraftarlarından İsaak Doyçer'e göre, işçi sınıfı iktidarı aldıktan sonra başta gelen sorun, sanayiide ve tarımda kalkınmayı sağlamak, yurttaşların ekonomik ve kültürel seviyesini yükseltmek, emperyalizmin ve kapitalizmin saldırılarına karşı sosyalist yurdun savunma gücünü durmadan sağlamlaştırmak değil, «devrimci» şiarlarla emekçi yığınlarını ayakta tutmak ve onları çeşitli maceralara sürüklemektir. Oktobur Devrimi'nden, özellikle Lenin'in ölümünden sonra Troçkistler bu macera politikasını bugün Maocuların yaptığı gibi sahte ve demagogik bir «dünya devrimi» parolası ardında gizlemeyi ihmal etmemişlerdi. Bu, Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi ile kurulan yeryüzünün ilk sosyalist devletinin varlığını tehdit eden tehlikeli ve karşı-devrimci bir görüştü.

Çin'de Mao grubunun, çağımızın başta gelen gelişmesini sosyalist, emperyalist ayrımı yapmadan gelişmiş ülkelerle az gelişmiş memleketler arasında görmesi, Markuze'nin bütün az gelişmiş ülkeleri bütün gelişmiş ülkelere karşı çıkarmak yönünde ileri sürdüğü «teori»lerin Çin'de uygulanmasından başka birşey değildir.

Bu görüşün az gelişmiş ve emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşı yürütmekte olan ülkelerle sosyalist memleketlerin arasını açmak hedefini güttüğüne şüphe yoktur. Bundan ötürü bu görüş emperyalizm ve ideologları tarafından memnuniyetle karşılanmakta ve dünya ölçüsünde teşvik edilmektedir.

(Devamı var.)

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirince, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri takdirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DAVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan Zeki Başfımar'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),
2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,
3. NAZİM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
5. LENİN (Biyografisi),
6. S. Üstüngel'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,
7. Ahmet Saydan'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,
8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«Yeni çağ» dan okuyucularına

Sayın okuyucular,

Bu yılın Eylül ayında 15 yaşını dolduran «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin Türkçe baskısı olan «Yeni Çağ» gelecek yılın Ocak ayında 10. yıldönümünü kutlayacak.

Geçen zaman zarfında okuyuculara danışmak, onların isteklerini gözönünde bulundurmak derginin geleneği haline gelmiştir. Biz her zaman okuyucularımızdan dergi hakkında fikirlerini bildirmelerini rica ettik ve ediyoruz. Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışma programlarımızı hazırlarken bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak, aşağıdaki soruları cevaplandırmanızı ve 1974 yılı için görüşlerinizi bildirmenizi rica ediyoruz.

1. DERGIYİ NE ZAMANDAN BERİ OKUYORSUNUZ?
2. DERGİDEKİ YAZILARIN TÜMÜNÜ MÜ, YOKSA BİR KISMINI MI OKUYORSUNUZ?
3. DERGİNİN HANGİ BÖLÜMLERİ (TEORİ, POLİTİKA, PARTİ, BASIN, OKUYUCULARLA BAŞBAŞA, ÖZEL SAYFALAR) DAHA İLGİNÇTİR?
4. SON İKİ YILDA YAYIMLANAN YAZILARDAN HANGİLERİ SİZDE DERİN BİR İZ BIRAKTI VE NİÇİN?

5. HANGİ YAZILARI BEĞENMEDİNİZ VE NİÇİN?

6. DERGİDE HANGİ KONULARDA YAZILAR OKUMAK İSTİYORSUNUZ?

7. DERGİNİN SAYFALARINDA KİMLERİN YAZILARINI OKUMAK İSTİYORSUNUZ?

8. SON OLARAK DERGİNİN HANGİ SAYISINI ALDINIZ VE NE ZAMAN?

9. YENİ YILDA DERGİMİZE NE GİBİ DİLEKLERDE BULUNUYORSUNUZ?

10. TAHSİLİNİZ VE MESLEĞİNİZ NEDİR? KAÇ YAŞINDASINIZ?

Okuyucularımızın bu sorularımıza cevaplarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Chechoslovakia

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Halk yenilemez	855
V. Teitelboim Dramatik tecrübe ve devrimin zaferi	858
I. Kapitonov Parti-içi demokrasinin gelişmesi	873
Uluslararası araştırma grubunda V. İ. Lenin'in «Komünizmin çocukluk hastalığı: Solculuk» adlı eserinin günümüzdeki önemi	886
Y. Kuçinski Çağdaş kapitalizmde artık-değer kanunu	904
Y. Varholik, O. Çmolik Çekoslovakya'da komünistler ve genç nesil	914
xx: Kapitalist memleketlerde yığınsal enformasyon araçları	923

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı	931
A. Saydan Seçim sonrası aşama, bunalımların derinleşmesi ve bu aşamada Türkiye Komünist Partisinin tutumu	931
A. S. Dünya ve memleket devrim hareketlerinde sapık ve yıkıcı akımlar	936

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 26 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira